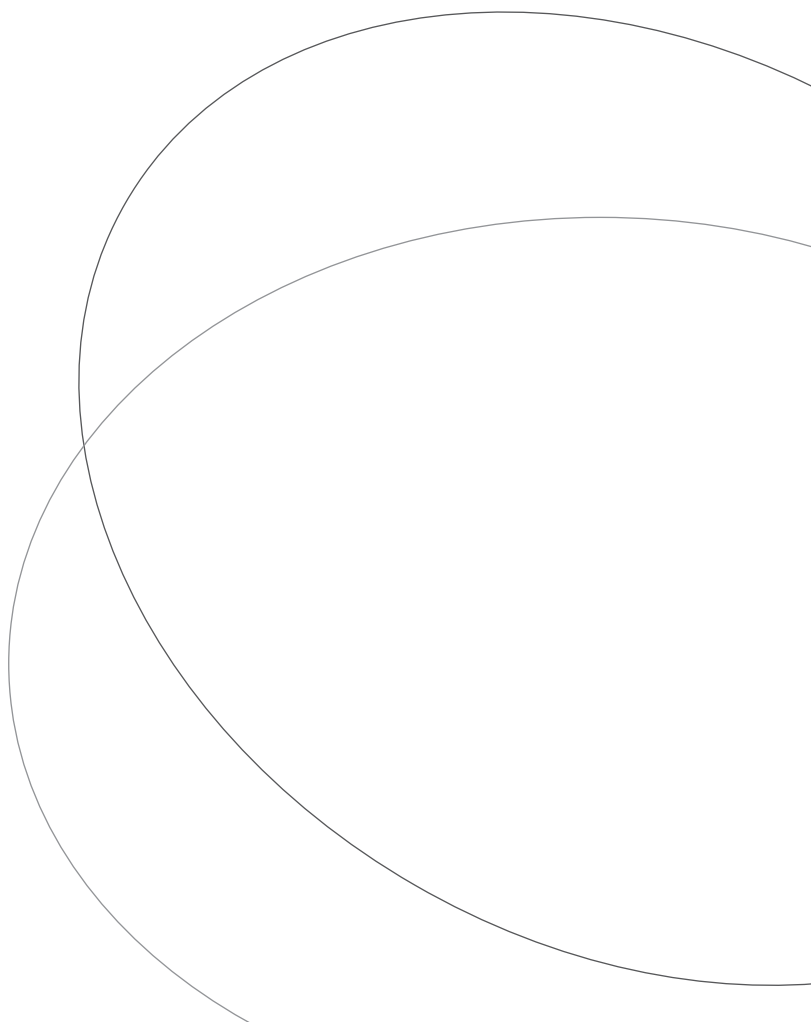

Aktuelle FN-spørsmål

Norges deltakelse i FNs 65. Generalforsamling
Høsten 2010

Forord

Dette informasjonsheftet er utgitt av Utenriksdepartementet og inneholder aktuelle problemstillinger om de viktigste emnene som vil bli drøftet under FN's 65. generalforsamling som begynner høsten 2010. Emnene er valgt med tanke på spørsmål som spesielt opptar Norge. Alle dagsordenspunktene for 65. generalforsamling er derfor ikke omtalt i dette heftet. Hvert emne blir belyst gjennom tre hovedavsnitt: Først gis det generell bakgrunnsinformasjon, deretter skisseres den aktuelle situasjonen, og til slutt omtales Norges holdning til saken. Bortsett fra saker som behandles direkte i plenum, er sakene omtalt under den komiteen i Generalforsamlingen der de behandles.

Resolusjonsforslagene introduseres først etter at arbeidet i Generalforsamlingens komiteer er kommet i gang. Disse vil normalt prege behandlingen av de enkelte spørsmålene. Når det gjelder avstemningsmønstrene som det vises til i heftet, vil vi gjøre oppmerksom på at en medlemsstat har tre alternative stemmemåter overfor et resolusjonsforslag: for, mot eller avståelse. Dersom et avstemningsresultat gjengis som 70–10–20, betyr det at 70 land stemte for og 10 mot, mens 20 avstod. Ytterligere nyansering av stemmegivningen gjøres ofte gjennom stemmeforklaringer.

Den foreløpige dagsordenen for FN's 65. generalforsamling er gjengitt som vedlegg i dette heftet. Det er imidlertid vanlig at flere saker kommer til før den endelige dagsordenen vedtas av Generalforsamlingen. Dette vil kunne innvirke på den oppgitte rekkefølgen av dagsordenspunktene.

Ytterligere opplysninger om FN's tidligere behandling av de ulike emnene er gitt i Meld. St. 16 (2009–2010), «Noregs deltaking i den 64. ordinære generalforsamlinga i Dei sameinte nasjonane (FN) og vidareførte sesjonar av den 63. generalforsamlinga i FN».

Heftet finnes i PDF-format på Internett:

www.regjeringen.no/nb/dep/ud

Heftet er redigert av FN-seksjonen.

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Oslo, august 2010

Innhold

1 Innledning 9

- 1.1 De forente nasjoner 10
- 1.2 FN i globaliseringens og krisenes tid 14
- 1.3 Norge og FN 15
- 1.4 FNs 64. generalforsamling 22

2 Saker som behandles direkte i plenum 29

- 2.1 Valgspørsmål 29
- 2.2 Medlemskapsspørsmål 29
- 2.3 Oppfølging av tusenårserklæringen 30
- 2.4 Reform av FN-systemet 35
- 2.5 Reform av Sikkerhetsrådet 42
- 2.6 Styrking av FNs nødhjelpssamordning 47
- 2.7 Situasjonen i Midtøsten/Palestina-spørsmålet 49
- 2.8 NEPAD – New Partnership for Africa's Development 52
- 2.9 Årsaker til konflikt og fremme av fred og bærekraftig utvikling i Afrika 54
- 2.10 Havrettsspørsmål 61
 - 2.10.1 Havene og havretten 61
 - 2.10.2 Bærekraftig fiskeriforvaltning, herunder FN-avtalen om fiske på det åpne hav av 1995 og andre relaterte instrumenter 64
- 2.11 Den internasjonale domstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY) 67
- 2.12 Den internasjonale domstolen for Rwanda (ICTR) 68
- 2.13 Den internasjonale straffedomstolen (ICC) 69
- 2.14 Afghanistan-spørsmålet 71
- 2.15 USAs embargo mot Cuba 73
- 2.16 Hiv/aids 75

3 Saker som behandles i 1. komité 79

- 3.1 Arbeidet med 1. komité 79
- 3.2 Kjernevåpen 81
- 3.3 Biologiske og kjemiske våpen 82
- 3.4 Konvensjonelle våpen: miner, klaseammunisjon og håndvåpen 84

4 Saker som behandles i 2. komité 87

- 4.1 Finansiering for utvikling 87
- 4.2 Handel og utvikling 91
- 4.3 Utviklingslandenes gjeldsproblemer 93
- 4.4 Klimakonvensjonen og Kyoto-protokollen 95
- 4.5 Konvensjonen om biologisk mangfold og Cartagena-protokollen 97
- 4.6 Bosettingsspørsmål 99
- 4.7 Oppfølging av Agenda 21 og FNs toppmøte om bærekraftig utvikling 100
- 4.8 FNs utviklingsaktiviteter 102

5 Saker som behandles i 3. komité 107

- 5.1 Menneskerettighetsspørsmål 107
- 5.2 FNs høykommissær for flyktninger 110
- 5.3 Narkotika- og kriminalitetsområdet i FN 111
- 5.4 Spørsmål om kvinners stilling 113
- 5.5 Fremme og beskyttelse av barns rettigheter 116

6 Saker som behandles i 4. komité 123

- 6.1 FNs fredsoperasjoner 123
- 6.2 Palestinske flyktninger – UNRWA 125

7 Saker som behandles i 5. komité 129

- 7.1 FNs finansielle situasjon 129
- 7.2 Programbudsjettet 130
- 7.3 Bidragsskalaen 131
- 7.4 Finansiering av FNs fredsbevarende operasjoner 133

8 Saker som behandles i 6. komité 135

- 8.1 FNs folkerettskommisjon 135
- 8.2 Tiltak for å eliminere internasjonal terrorisme 136
- 8.3 Straffeansvar for FN-tjenestemenn som begår kriminelle handlinger under tjenestegjøring i fredsbevarende operasjoner 138
- 8.4 Rettsstatsprinsipper på nasjonalt og internasjonalt plan (Rule of Law) 140

9 Vedlegg 143

- 1. Foreløpig dagsorden for FNs 65. generalforsamling 143
- 2. FNs medlemsland og bidragsskalaen 159
- 3. Programbudsjettet 2009–2010 164
- 4. FN-systemet 165
- 5. Forkortelser 166
- 6. Norges hovedinnlegg på FNs 64. generalforsamling 171

1 Innledning

Hva er FN? Det spørsmålet får mange svar.

FN er de politiske arenaene for internasjonalt samarbeid:

Sikkerhetsrådet, Generalforsamlingen, Det økonomiske og sosiale rådet, Menneskerettighetsrådet.

FN er internasjonale avtaler, som regulerer hva stater og individer kan og ikke kan gjøre.

FN setter dagsorden og leverer informasjon om viktige felles utfordringer, som utvikling, likestilling, barnedødelighet, klimautfordringene, globaliseringens fordeler og ulemper, for å nevne noe.

FN er det utøvende apparatet: sekretariatet i New York og Genève, nærværet i utviklingsland, fredsoperasjonene og nødhjelpen.

FN er 15 særorganisasjoner (bl.a. UNESCO, ILO, FAO, WHO, Verdenbankgruppen og Det internasjonale valutafondet), 11 fond og programmer (bl.a. UNICEF, UNDP, UNHCR), 5 forskningsinstitusjoner, 7 menneskerettighets- og traktatorganer, 3 havrettsorganer og 10 miljøorganer.

Altså over 60 ulike organer, og en uendelighet av kommisjoner, komiteer, utvalg osv.

Alt dette gir et ganske komplisert bilde, og det er ikke alltid så lett å si hva FN er, hvor FN står og hvor FN går.

Men ingenting av dette er riktig svar på spørsmålet om hva FN er.

Det riktige svaret er at FN er oss.

FN er summen av alle verdens stater samlet til felles diskusjon, felles beslutninger og felles handling for å løse felles problemer og skape felles muligheter.

FN er det som verdenssamfunnet er i stand til å gjøre sammen.

1.1 De forente nasjoner

De forente nasjoners pakt ble underskrevet i San Francisco 26. juni 1945 av 51 nasjoner, deriblant Norge. FN trådte formelt i virksomhet 24. oktober 1945. I dag har FN 192 medlemsland, samt Vatikanstaten og Palestina som har permanent observatørstatus.

I Generalforsamlingen deltar alle på likeverdig grunnlag. Alle FNs 192 medlemsland er representert. Hvert land har én stemme og like rettigheter for øvrig. Generalforsamlingen er FNs politiske hovedorgan og uttrykker hva verdenssamfunnet er i stand til å samles om i en rekke saker og konfliktområder som settes på Generalforsamlingens dagsorden.

Generalforsamlingen er et forum der medlemslandene kan møtes til multilaterale forhandlinger og diskusjoner, og der rådførende, retningsgivende politikk utformes. Mens Sikkerhetsrådet kan vedta bindende pålegg, kan Generalforsamlingen bare vedta anbefalinger til medlemslandene.

Generalforsamlingens rolle er således ikke minst å utgjøre en felles arena for drøfting av viktige spørsmål, angi retning i saken og derved bidra til bygging av internasjonal konsensus som styrker rettssamfunnet. I tillegg behandler den valg- og medlemskapsspørsmål. Forsamlingen møter normalt til sesjon i perioden september–desember (Hovedforsamlingen), men også ved behov ellers i året. I tillegg kan det innkalles til spesialsesjoner.

FNs 65. generalforsamling vil bli ledet av den tidligere sveitsiske utenriksministeren, Joseph Deiss.

Sikkerhetsrådet består av 15 medlemmer, derav fem faste som har vetorett: Frankrike, Kina, Russland, Storbritannia og USA. De ti øvrige medlemmene velges av Generalforsamlingen for en toårsperiode. I 2010 sitter følgende valgte land i Sikkerhetsrådet: Bosnia-Hercegovina, Brasil, Gabon, Japan, Libanon, Mexico, Nigeria, Tyrkia, Uganda og Østerrike.

Sikkerhetsrådets hovedansvar er å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet og avgjøre hva som utgjør en trussel mot denne. Sikkerhetsrådet har vidtrekkende fullmakter og kan bl.a. autorisere medlemsland til å iverksette militæroperasjoner (slik det gjorde under Irak-krigen i 1991). Rådet kan iverksette sanksjoner (slik det bl.a. gjorde mot Irak som følge av invasjonen av Kuwait og mot Sør-Afrika under apartheid) og det kan opprette internasjonale straffedomstoler (f.eks. Rwanda-domstolen og Jugoslavia-domstolen). Sikkerhetsrådet kan opprette fredsbevarende ope-

rasjoner (slik det har gjort i bl.a. Sudan, Kypros og Øst-Timor). I dag har FN mer enn 100 000 uniformert personell fra 118 land i til sammen 16 fredsoperasjoner.

De fem faste medlemmene i Sikkerhetsrådet har spesielle rettigheter og et spesielt ansvar i kraft av sin vetorett. Norge oppfordrer de fem faste medlemmene til å utøve denne retten med stor tilbakeholdenhet, slik at Sikkerhetsrådet kan virke som et mest mulig effektivt organ. For gyldig vedtak kreves det ni positive stemmer, samt at ingen av de fem faste medlemmene stemmer mot vedtaket (nedlegger veto). Sikkerhetsrådet kan innkalles til enhver tid, og vedtakene Rådet fatter, er bindende for alle FNs medlemsland. Sikkerhetsrådets dagsorden styres i stor grad av internasjonale begivenheter, og arbeidet med Rådets løpende saker krever mye oppmerksomhet. Sikkerhetsrådet avholder også jevnlig åpne debatter om utvalgte tema eller landsituasjoner der alle FNs medlemsland kan delta. Norge deltar svært ofte i disse.

Norge var medlem av Sikkerhetsrådet i periodene 1949–1950, 1963–1964, 1979–1980 og 2001–2002. Sist Norge var medlem søkte vi å bidra til en helhetlig tilnærming til fredsbygging og krisehåndtering. Norge prioriteterte fokus på de underliggende årsakene til konflikt og krig, styrking av FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner og fokus på Afrikas utfordringer. Norge ledet også sanksjonskomiteen for Irak.

I forbindelse med valg til Sikkerhetsrådet har de nordiske landene blitt enige om en uformell rotasjonsordning for å sikre at bare én nordisk kandidat stiller til valg av gangen støttet av de øvrige nordiske land. I 2008 stilte Island for første gang som nordisk kandidat til valget av nye ikke-permanente medlemmer til Rådet. Ved valget tapte Island mot Tyrkia og Østerrike og fikk bare 87 stemmer, til tross for at det hadde mottatt stemmeløfter fra langt over hundre. Det kan være en indikasjon på økt uforutsigbarhet i disse valgene, og dessuten på at små land har dårligere utsikter til å bli valgt. Neste nordiske kandidat til Sikkerhetsrådet er Finland, og de stiller for perioden 2012–2014.

Det økonomiske og sosiale rådet (ECOSOC) har 54 medlemmer som velges av Generalforsamlingen, vanligvis for en treårsperiode basert på en fordeling mellom FNs fem geografiske grupperinger: Afrika, Asia, Øst-Europa, Latin-Amerika og gruppen for Vest-Europa og andre «vestlige» stater (WEOG). Norge er medlem av ECOSOC i perioden 2009–2010. Norge

var sist medlem i perioden 1999–2001. I 2010 er malaysiske Hamidon Ali valgt av Generalforsamlingen til å være president i ECOSOC.

ECOSOC er FNs fremste organ for behandling av økonomiske og sosiale spørsmål i videste forstand. Rådet trer sammen én gang i året. Sesjonen er delt inn i ulike segmenter, hvorav et høynivåsegment med deltaking på ministernivå Norge ledet i juli 2010 ECOSOCs koordineringssegment. ECOSOC behandler samarbeidet i en rekke kommisjoner og organisasjoner og søker å samordne arbeidet som foregår i disse. ECOSOC samordner og finansierer utvikling og utviklingssamarbeid, styrker arbeidet med akutt humanitær hjelp, gir økonomisk og sosial bistand til land som har vært i krig, diskuterer internasjonal økonomisk og sosial utvikling, sikrer fortsatt politisk ansvar og arbeider for å oppnå tusenårsmålene. På ECOSOCs dagsorden i 2010 står blant andre saker som fredsbygging, tusenårsmålene, internasjonalt utviklingssamarbeid, humanitære kriser, global helsesikkerhet, matsikkerhet og klima. Saker som er behandlet i ECOSOC, sendes til Generalforsamlingen til endelig vedtak.

Menneskerettighetsrådet ble vedtatt opprettet under den 60. generalforsamlingen til erstatning for Menneskerettighetskommisjonen. Formålet var å oppgradere og styrke FNs menneskerettighetsarbeid. Rådet er direkte underlagt Generalforsamlingen. Mens Kommisjonen bare hadde én årlig sesjon, møtes Rådet i Genève minst 3 sesjoner på til sammen 10 uker i året for bedre å gi mulighet til å reagere på dagsaktuelle brudd på menneskerettighetene. Den største nyvinningen er den såkalte universelle, periodiske gjennomgangen (Universal Periodic Review), som innebærer regelmessig behandling av menneskerettighetssituasjonen i alle FNs medlemsland. Menneskerettighetsrådet har 47 medlemmer, basert på en regional fordelingsnøkkel. Norge ble i mai 2009 valgt inn som medlem i MR-rådet for treårsperioden 2009–2011. Se kap. 5.1 for nærmere omtale av MR-rådet.

Sekretariatet ledes av Generalsekretæren, som velges av Generalforsamlingen etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet for en periode på fem år. Trygve Lie var FNs første generalsekretær. Den nåværende generalsekretæren, Ban Ki-moon fra Sør-Korea, er FNs åttende generalsekretær og ble valgt på den 61. generalforsamlingen høsten 2006 for femårsperioden 2007–2011. Han etterfulgte Kofi Annan fra Ghana.

Den internasjonale domstolen, som har sitt sete i Haag, har femten medlemmer som er valgt av Generalforsamlingen og Sikkerhetsrådet for ni år. Jens Evensen var i perioden 1986-1994 siste norske medlem. Domstolen ble etablert av FN-pakten og har som mandat å avgjøre tvister mellom stater i henhold til folkeretten. Domstolen gir også råd til FNs organer og særorganisasjoner.

Tilsynsrådet, som var et av FNs opprinnelige hovedorganer, ble vedtatt avskaffet på FN-toppmøtet i 2005, ved innledningen av 60. generalforsamling. Den formelle prosessen for gjennomføring av en slik endring av pakten tar tid. Tilsynsrådet vil derfor fortsatt figurere på enkelte oversikter over FN-systemet, selv om det er under avvikling.

FNs **særorganisasjoner** driver også et utstrakt normgivende arbeid og yter faglig bistand innenfor organisasjonenes kompetanseområder. Dette er av stor verdi både for de enkelte land og for verdenssamfunnet som helhet. Særorganisasjonene er frittstående med egne styrende organer, statutter og finansieringsordninger. Norge arbeider for at særorganisasjonene konsentrerer seg om faglige oppgaver innenfor sine respektive områder, og at politiske stridsspørsmål henvises til FNs politiske hovedorgan; Generalforsamlingen. For sterk politisering av særorganisasjonene vil kunne svekke det arbeidet de utfører, og undergrave tilliten til FN-systemet.

FNs mange **fond og programmer** er underlagt Generalforsamlingen, Generalsekretæren og ECOSOC, selv om flere av dem har egne styrever. De arbeider med utviklingsbistand, humanitær bistand og miljøspørsmål og forvalter størstedelen av de frivillige bidragene til FNs utviklingsaktiviteter.

Se vedlegg 4 for en oversikt over FN-systemet i dag.

1.2 FN i globaliseringens og krisenes tid

«Every day we are reminded of the need for a strengthened United Nations, as we face a growing array of new challenges, including humanitarian crises, human rights violations, armed conflicts and important health and environmental concerns. Seldom has the United Nations been called upon to do so much for so many. I am determined to breathe new life and inject renewed confidence into a strengthened United Nations firmly anchored in the twenty-first century, and which is effective, efficient, coherent and accountable.»

FNs generalsekretær Ban Ki-moon

Det er store paradokser i den globale utviklingen. Verdens befolkning er bedre utdannet, rikere, friskere og lever lenger enn noen gang før i historien. Vi kommuniserer raskere, reiser mer og teknologien bryter nye barrierer. Det er også gjort store framskritt i forhold til å oppfylle **tusenårs-målene**. Tusenårserklæringen og de tilhørende tusenårsmålene ble vedtatt av verdens ledere i 2000. Tusenårsmålene representerer en felles forståelse mellom fattige og rike land om hva slags utvikling vi ønsker. De forteller oss at mennesket står i sentrum, og at utvikling handler om å sikre menneskers grunnleggende behov og rettigheter. Målene skal nås innen 2015. FN koordinerer oppfølgingen av tusenårsmålene og gir ut en årlig rapport som viser hvor langt man har kommet. Hvert femte år arrangerer FN et internasjonalt toppmøte om tusenårsmålene. Da kommer statsledere fra hele verden sammen for å gjøre status for fremdriften og framtidige prioriteringer (for informasjon om årets toppmøte om tusenårs-målene, se kapittel 2.3).

Målet om halvering av verdens fattigdom er innenfor rekkevidde. Utdanning for alle er en realitet i de fleste regioner. Barsedødelighet og dødeligheten pga. smittsomme sykdommer som meslinger, hiv/aids, malaria og tuberkulose er på vei ned. Vaksinasjonsdekningen er på vei oppover, og over 1,6 milliarder mennesker har fått tilgang på trygt drikkevann siden 1990. Afrikanske land sør for Sahara har hatt en positiv økonomisk utvikling, med god årlig vekst og mer stabil makroøkonomi. FN har bidratt til denne framgangen.

Men framgangen er verken jevnt fordelt eller stor nok i forhold til målene vi har satt oss. Motsetningene er enorme både mellom land og innad i mange land. Stor fattigdom og omfattende diskriminering består. Mange konflikter er langvarige. En tilspisset matvarepris- og energikrise

sendte mange ut i mer alvorlig fattigdom og sult, deretter kom finanskrisen og satte kampen mot fattigdom tilbake i sårbare regioner. Dødeligheten for kvinner i barsel og for nyfødte er igjen økt som en direkte konsekvens av disse krisene.

På et overordnet plan er skjebnefellesskapet mellom klima og fattigdom den største globale utfordringen. **Klimatrusselen** tilsier at vi bør forbruke mindre og annerledes, mens bekjempelse av fattigdom innebærer at mange må få forbruke mer. Verden sliter med å få dette regnestykket til å gå opp. Uten en løsning på klimatrusselen vil fattigdommen bli permanent. Uten en mer effektiv bekjempelse av fattigdommen vil en klimaavtale ikke oppnå nødvendig støtte, og omlegging til mer miljøvennlig produksjon og forbruk vil ikke finne sted.

1.3 Norge og FN

I Soria Moria-erklæringen fra 2005 slår regjeringen fast at «det er i norsk interesse at vi har en FN-ledet verdensorden og ikke en situasjon der nasjoner tar seg til rette på egenhånd». Regjeringen legger på denne bakgrunn opp til at Norges sterke FN-engasjement og betydelige frivillige bidrag til FN-systemet styrkes og videreføres. Dette kommer også frem av Soria Moria-erklæring II fra 2009. Norge arbeider for et sterkt og handlekraftig FN som hovedgrunnlag for en internasjonal rettsorden og et verdensomspennende sikkerhetssystem. Globaliseringen har intensivert utfordringer som strekker seg over landegrensene. Norge har tro på FN som forum for multilateralt samarbeid om å finne felles løsninger på disse utfordringene som klima, helse og konflikt.

Det finnes ikke alternativer til FN som global arena med nødvendig legitimitet der alle land møtes, drøfter og forhandler fram felles løsninger på felles utfordringer. Vi tror på FN som samordner og organisator av innsatsen for en bedre verden. Norge arbeider for å styrke FNs evne til å fremme fred, sikkerhet, bærekraftig utvikling og menneskerettigheter. I norsk offentlig debatt og politisk ordsifte framstår ofte Norges innsats for å ivareta og videreutvikle internasjonal rettsorden som en grunnleggende uegennyttig aktivitet, eller som et helt generelt mål. Mer enn hva vi ofte er oss bevisst, befinner det norske samfunnet seg i en særstilling internasjonalt med hensyn til avhengighet av en robust internasjonal rettsorden.

Mye av Norges rikdom er en direkte konsekvens av at det eksisterer en internasjonal rettsorden og internasjonale normer som de aller fleste land forholder seg til. For Norge er ikke minst FNs havrettskonvensjon av 1982 helt avgjørende. Den moderne havretten, som i stor grad ble utviklet gjennom multilaterale forhandlinger i løpet av 1970-årene, slår fast Norges rettigheter som kyststat, blant annet til å etablere 200-milssoner, og enerett til å undersøke og utnytte både levende og ikke-levende ressurser på kontinentalsokkelen.

Norske sikkerhetsinteresser er knyttet til utviklingen av en internasjonal rettsorden som sikrer fred, stabilitet, sikkerhet og rettsstatens prinsipper. De er knyttet til økonomisk trygghet, til livsmiljøet og til sentrale verdier som menneskerettigheter og demokrati, innenfor en regional og en global ramme. I tillegg er Norges bidrag til en multilateral verdensorden under FN med vekt på folkeretten og menneskerettigheter et uttrykk for internasjonal solidaritet.

Det er i små og mellomstore lands interesse å etablere internasjonale kjøreregler. Norge går derfor aktivt inn for å styrke FNs rolle i konfliktløsning og å øke våre bidrag til FN-ledede operasjoner. Hendelser som i utgangspunktet framstår som lite viktige for oss og som skjer langt unna, vil i langt større grad enn tidligere kunne få direkte konsekvenser for norsk eller regional sikkerhet. Dette er med på å begrunne en klar norsk målsetning om å bidra til fred, kamp mot fattigdom, stabilitet og videre utvikling av en FN-ledet internasjonal rettsorden. Norsk sikkerhet vil forutsette nasjonale sivile og militære ressurser, nasjonal kompetanse og internasjonal organisering for å håndtere et bredt spekter av global ustabilitet.

Vi må være varsomme med å ta den internasjonale orden for gitt. Svært mye av utenrikspolitikken vil i årene som kommer, dreie seg om å bevare og videreutvikle den mellomstatlige orden som tross alt kjennetegner dagens verden, og unngå å falle tilbake til perioder med kaos og maktbruk som har kjennetegnet store deler av århundrene vi har bak oss. Internasjonal politisk stabilitet og organisering er en forutsetning for å løse de store globale utfordringene som ligger foran oss.

Norge er en av verdensorganisasjonens fremste støttespillere; vår støtte går i bredden av FNs engasjement og den er solid og troverdig. Norge er frivillig bidragsyter til FNs humanitære innsats og utviklingsarbeid. Dette gir oss en betydelig innflytelse på FNs innsats, også på landnivå.

Mange av FNs viktigste humanitære programmer og utviklingsprogrammer er helt avhengige av frivillige bidrag fra land som Norge. Uten Norges støtte ville FNs utviklingsprogram, miljøprogram, barnefondet, Høykommissæren for menneskerettigheter, befolkningsfondet, kvinnefondet, nødhjelpsfondet og mye, mye annet ville måtte redusere ambisjonene betraktelig.

Vi bruker våre ressurser strategisk på områder som vi ser som aller viktigst ut fra norske interesser og verdier. FNs organisasjoner skal arbeide for de målene som verdenssamfunnet har vedtatt – menneskerettigheter, demokratisering, likestilling, utvikling og klima, havretten, fredsbygging, nyfødte barns liv og mødrenes liv.

Derfor er Norge en betydelig bidragsyter til FNs fond og programmer som arbeider med utvikling, blant annet FNs utviklingsprogram (UNDP), FNs barnefond (UNICEF), FNs befolkningsfond (UNFPA), kvinnefondet (UNIFEM), nødhjelpsfondet (CERF) og mange andre.

Norges pliktige bidrag til FN utgjør i 2010–2012 0,871 prosent av FNs regulære budsjett og av budsjettene til FNs fredsbevarende styrker. Norges pliktige bidrag til FN er imidlertid svært lite sammenliknet med våre frivillige bidrag. Samlet utgjør Norges pliktige og frivillige bidrag 7,2 milliarder kroner i 2009 og gjør Norge til organisasjonens syvende største økonomiske bidragsyter når det gjelder frivillige bidrag til FNs humanitære- og utviklingsaktiviteter. Det er tankevekkende at FNs innsats for en bedre verden i betydelig grad avhenger av bidragene fra en håndfull land.

Av konkrete saker som Norge arbeider med gjennom FN, er det grunn til å trekke fram enkelte. Norge har engasjert seg i arbeidet for å redusere mødre- og barnedødelighet. Det handler like mye om politisk vilje som om penger. Vi er avhengig av internasjonal oppmerksomhet. For to år siden lanserte statsminister Stoltenberg en global kampanje for å rette verdens oppmerksomhet mot denne tragedien. Denne blir nå fulgt opp av en egen gruppe, opprettet av Generalsekretæren og ledet av Verdensbankens president Zoellick og statsminister Stoltenberg. Vårt mål er økte bevilgninger nasjonalt og internasjonalt, bedre samordning av innsatsen og effektiv bruk av pengene.

Norge har også påtatt seg en viktig rolle som katalysator for større internasjonal innsats for bevaring av tropisk skog, og bruker store ressurser på dette. Skog spiller en nøkkelrolle i arbeidet for å få på plass en

effektiv global klimaavtale, samtidig som skogen må forvaltes så den bidrar til å bekjempe fattigdom og øke matsikkerheten.

Norge støtter aktivt opp om styrkingen av FNs kapasitet til å **forebygge væpnede konflikter**, håndtere kriser og bygge varig fred. Derfor har Norge i lang tid bidratt til å styrke FNs kompetanse, meklingskapasitet og evne når det gjelder fredelig konfliktløsning i land og regioner som er herjet av krig og uro. Norge bidrar også i betydelig grad til FNs fredsbyggingsskapasitet. FNs fredsoperasjoner er et viktig instrument i FNs freds- og sikkerhetsarbeid, og Norge er i gang med å styrke sin innsats og deltaking. Norge legger stor vekt på å styrke det sivil-militære samarbeidet i felt, slik at både militære og humanitære aktører får gjort det arbeidet de er satt til å gjøre. Norge arbeider også for bedre samordning mellom de tre «stolpene» i FNs fredsoperasjoner: sikkerhet, humanitær innsats og langsiktig utvikling, i nye samordningsmodeller for såkalte «integrerte operasjoner». Også i krigsområder skal de ulike delene av FNs apparat «levere sammen som én» og sikre samordning av FNs politiske aktiviteter, utviklingsinnsats, humanitær innsats og sikkerhetsinnsats. Noe om væpnet vold konferanse og samarbeidet med UNDP i den forbindelse.

Mens øst-vest-konfrontasjonen i verden og dermed også i FN nå er historie, har arbeidet i FN de senere årene vært preget av vedvarende motsetninger mellom de rike landene, OECD-landene, og utviklingsland organisert i **G77**. G77 har 130 medlemsland og har, dersom medlemmene opptrer samlet, flertall i voteringer i Generalforsamlingen. De såkalte BRICS-landene (Kina, India, Brasil, Russland og Sør-Afrika) spiller samtidig en stadig viktigere rolle i internasjonalt samarbeid. Norge legger vekt på å bygge bro mellom de ulike synspunktene og motsetningene, og arbeider strategisk i forhold til våre interesser i utviklings- og utenrikspolitikken.

EU-landene framstår i økende grad som en samlet maktfaktor i FN. De tre **nordiske** EU-medlemmene samordner sine synspunkter på FN-spørsmål gjennom det politiske EU-samarbeidet knyttet til Generalforsamlingen og ECOSOC. Det nordiske samarbeidet har imidlertid fortsatt stor betydning, spesielt i forhold til Sikkerhetsrådet, der det i mindre grad er EU-samordning, og i styrende organer for særorganisasjoner, fond og programmer. Norge satser på å opprettholde og styrke den fellesnordiske profilen der dette er naturlig. Spesielt innen reformarbeidet i FN spiller det nordiske samarbeidet en betydelig rolle. Samtidig har

Norge et nært samarbeid med EU-landene i FN-spørsmål og slutter seg tidvis til EU-innlegg.

Norge deltar videre i JUSCANZ-samarbeidet (opprinnelig Japan, USA, Australia, New Zealand, Canada, Sveits og Norge, men omfatter nå de fleste land som ikke er med i de to store gruppene, EU og G77). Dette samarbeidet er av uformell karakter og består hovedsakelig av informasjons- og meningsutveksling på det økonomiske og sosiale området. Vestlige lands kandidaturer drøftes innen Vestgruppen (WEOG), som i hovedsak består av OECD-landene.

Norge ønsker seg mer av FN

Vi trenger FNs bidrag til å øke respekten for menneskerettighetene, normer og regler, til å forebygge og løse konflikter, bygge fred, bekjempe fattigdom og sikre en bærekraftig utvikling og til å være et forum for diskusjon og løsning av felles utfordringer. Vi trenger et FN som har troverdighet, og som selv etterlever de høye standardene som organisasjonen forvalter. FN-systemet spiller en nøkkelrolle for å ivareta en rettslig basert internasjonal orden.

Fra et norsk interesseperspektiv er det likevel viktig å erkjenne at det er et økende gap mellom globale styringsutfordringer og FN-systemets kapasitet og evne til problemløsning. Det er viktig med fornyet fokus på hvordan og hvor effektivt dagens internasjonale organisasjoner og konvensjoner tjener norske interesser, og hvordan Norge kan arbeide enda mer målrettet for å fremme interessene våre. Det er viktig å drøfte hvilke interesser og prioriteringer som bør forfølges i hvilke fora, som grunnlag for fordelingen av finansielle og menneskelige ressurser.

Det er en målsetting for Norge å bidra til at antallet nordmenn ansatt i FN øker. Til tross for flere typer rekrutteringstiltak har Norge i flere år vært underrepresentert.

Vi ønsker mer av FN. Vi vil at organisasjonen skal bruke mindre ressurser på internt byråkrati slik at mer kommer de viktige målsettingene til gode, og slik at effekten av FNs samlede innsats blir større – ikke minst for fattige, nødstilte og konfliktrammede – enn den er med dagens fragmenterte innsats. Derfor engasjerer Norge seg i å utarbeide konkrete, gjennomførbare og effektive tiltak for et bedre FN. Kritikerne av FN er langt mer tallrike enn støttespillere med konstruktive forbedringsforslag. Norge tilhører den sistnevnte gruppen.

Noen påstår at FNs problem i dag først og fremst er hvorvidt stormaktene velger å bruke organisasjonen og dens prinsipper eller ikke. Men dette er for enkelt. Alle land er kollektivt ansvarlige for å få FN til å fungere. Vestlige land så vel som utviklingsland har altfor ofte vist manglende reell vilje til multilateralt samarbeid og reform.

FNs problem er imidlertid også mer FN-internt: at FN som mellomstatlig organisasjon har vist betydelige effektivitetsproblemer. FN har behov for reformer for å reflektere endringer i verdens maktfordeling og nye viktige utfordringer. Den grunnleggende rett til og krav om representativitet står i et visst motsetningsforhold til det multilaterale systemets effektivitet. Dette gjelder både Sikkerhetsrådet og andre deler av FN-systemet.

FN som organisasjon ble bygd for å møte de utfordringene verden stod overfor i årene før og etter annen verdenskrig. Maktfordelingen i FNs sikkerhetsråd, med sine fem faste medlemmer, reflekterer også dette. Gjentatte forsøk på å gjennomføre nødvendige reformer av FN, blant annet gjennom FNs såkalte høypanels arbeid i 2004 og 2005, har gitt forbedringer, men mye gjenstår.

I en institusjon på FNs størrelse og med FNs rolle og ambisjoner må reformprosessen være permanent. Dersom verdens land ikke makter å tilpasse FN-systemet til endringene i verden, eller ikke effektivt makter å møte det som framstår som de viktigste kollektive oppgavene, vil enkeltland og grupper av land i stadig økende grad være nødt til, eller velge, å søke løsninger utenfor formelle, kollektive organisasjoner. G20? Hente fra umins innlegg?

Norges engasjement for FN-reform

Norges aktive engasjement for effektivisering av FN ble synlig gjennom statsminister Stoltenbergs medformannskap i Høynivåpanelet for FN-reform («High-level Panel on System-wide Coherence»), som la fram sine anbefalinger om «ett FN» for FNs generalsekretær i 2006.

Høynivåpanelet tok utgangspunkt i FNs problemer med fragmentering, konkurranse om de samme ressursene, parallelle systemer og følgelig redusert effektivitet. FN-systemet er under sterkt press. På utviklingssiden er det merkbart konkurranse med nye aktører (frivillige organisasjoner og private aktører som George Soros og Bill Gates) og nye innovative finansieringsmekanismer (særlig på helsesiden). Bilaterale givere dreier i større grad sin bistand til budsjett- og programstøtte. Dette skaper utfor-

dringer for FNs relevans som bistandsaktør på landnivå. Et mer effektivt og relevant FN på landnivå krever endringer også sentralt for å lykkes.

Det er sjelden i FNs historie at en rapport har fått så mye oppmerksomhet og skapt så mye ny giv i reformarbeidet som høynivåpanelets rapport om FN-reform: «Delivering as One». Panelets forslag dekker effektivisering på landnivå (i første omgang i åtte pilotland), harmonisering på hovedkvarterplan (administrative reformer, harmonisering, effektivisering), ny og styrket likestillingsenhet i FN-systemet (UN Women), bedre finansiering av FNs bistandsvirksomhet, humanitære reformer (bygge videre på den såkalte «klyngetilnærmingen» for arbeidsdeling mellom organisasjonene), samling og effektivisering av FN-systemets miljøbidrag og bedre mellomstatlig styring av hele FNs utviklingsinnsats. Nøkkelen til den suksess vi nå opplever for den delen av reformpakken som har fokus på FN på landnivå – «ett FN» – later til å ha vært fokuset på reform nedentru og opp, gjennom etablering av åtte pilotland (Vietnam, Pakistan, Tanzania, Mosambik, Rwanda, Kapp Verde, Uruguay og Albania), og en klar forutsetning om utviklingslandene i førersetet. I 2010 gjennomførte de fleste pilotlandene systematiske vurderinger av sine erfaringer og tilbakemeldingene var i stor grad positive. Stadig flere land ber nå FN om å organisere seg på samme måte som i pilotlandene med «Ett FN» på landnivå fordi de opplever at FN blir mer relevant, mer effektiv og at det blir enklere for myndighetene i utviklingsland å forholde seg til FN. Dette har gjort det mulig å gjennomføre mange av reformpanelets forslag på tross av motstand blant land i Generalforsamlingen, og det har bidratt til større forståelse for reformbehovet.

En hovedmålsetting for Norges deltaking i den 65. generalforsamlingen vil være å drive reformarbeidet videre i retning av et **styrket, mer effektivt og mer relevant FN**, som politisk arena og som redskap for å møte medlemslandenes felles utfordringer. Dette gjelder både i forhold til tradisjonelle sikkerhetstrusler, i forhold til å videreutvikle FN som den beste arenaen for politisk diskusjon om felles, globale utfordringer, i forhold til folkeretten som forpliktende avtaleverk for alle stater og i forhold til å oppfylle de sosiale og økonomiske forpliktelsene som ligger i tusenårserklæringen.

1.4 FNs 64. generalforsamling

Ved åpningen av den 64. generalforsamlingen var deltakingen rekordstor, med over 100 stats- og regjeringssjefer til stede. USAs president Barack Obama deltok for første gang, det samme gjorde Kinas president Hu Jintao. Høynivåuken under generalforsamlingen viste tydelig at FN er unik som global politisk arena.

Hovedinntrykket er at USA igjen meldte seg inn i en rekke prosesser som har gått tregt eller har hatt liten reell framdrift. Vi så en amerikansk administrasjon som har betalt all utestående gjeld til FN, som har stort engasjement på en rekke felt, og som i stor grad har sammenfallende interesser og prioriteringer med Norge. Obama markerte seg under høynivåuken på tema som klima, nedrustning og ikke-spredning og FNs fredsoperasjoner, blant annet med et eget møte med de største troppebidragsyterne. Som første amerikanske president, ledet president Obama et møte i Sikkerhetsrådet. Temaet for møtet var nedrustning. Utenriksminister Hillary Clinton fokuserte på matvarekrisen og seksualisert vold. Det ble lagt merke til at USA nå viser et omfattende engasjement for kvinner. De aller fleste land, uansett hvilket forhold de har til USA, ser at FN-prosesser får større muligheter til å lykkes dersom USA er engasjert. Samtidig understreket USA at det ikke kan forventes at USA skal gjennomføre tiltak og søke løsninger på globale problemer på egen hånd.

FNs generalsekretær Ban Ki-moon, som var på et vellykket besøk i Oslo og på Svalbard i august, har under generalforsamlingen ønsket å markere seg i behandlingen av klimaspørsmål og finanskrisen. Generalsekretæren lyktes i å få en imponerende samling statsledere med på et eget klimatoppmøte under høynivåuken, men han tok i mindre grad substansielle initiativ i prosessen fram mot København-konferansen. I lys av den finansielle og økonomiske krisen syntes Ban på leting etter en måte å knytte FNs medlemsland tettere opp til G20-prosessen. Land både i og utenfor G20 ser at det trengs større global forankring og legitimitet i finansielle og økonomiske prosesser. Finanskrisen førte til et tøffere klima særlig under forhandlingene om gjeld, handel og finans, og ikke minst under forhandlingene om FNs nye toårige budsjett. Virkningen av finanskrisen reduserte mange lands vilje og evne til å inngå kompromiss, og mange land gikk inn for reell nullvekst i det regulære FN-budsjettet.

2009 var et utfordrende år for FN i Afghanistan, særlig etter terrorangrepet i Kabul 28. oktober, der fem FN-ansatte omkom. Gjennomføringen av president- og provinsrådsvalgene satte også FN på prøve. Hovedoppgaven til FN i forbindelse med valgene var institusjonsbygging, i form av å støtte den afghanske valgkommisjonen og den uavhengige klagekommisjonen, i tillegg til å gi teknisk støtte. FN skulle med andre ord ikke overvåke valget og vurdere omfanget av valgfuske, men la valginstusjonene håndtere dette. FN, ledet av spesialrepresentant Kai Eide, spilte en avgjørende rolle for at de to hovedkandidatene i presidentvalget til slutt nådde fram til en politisk løsning som ble akseptert av partene.

Jordskjelvet på Haiti 12. januar 2010 førte til store humanitære behov samtidig som logistikktutfordringene var spesielt krevende. Over 200 000 mennesker døde som følge av skjelvet, og to millioner ble direkte rammet. Tap av FN-personell og deres familiemedlemmer gjorde at FN var sterkt svekket. Til tross for dette var FN raskt til stede og bidro med nødvendig nødhjelp og samordning av nødhjelpsarbeidet. Haiti-operasjonen er spesielt krevende og den samordnende rollen til FN er viktigere enn noen gang. Norge har blitt en sentral støttespiller for Haiti og deltar både i kommisjonen for gjenoppbyggingen av Haiti, som ledes av FNs spesialutsending Bill Clinton og Haitis statsminister Jean-Max Bellerive, og flergiverfondet for Haiti, som administreres av Verdensbanken.

Den 64. generalforsamlingen ble ledet av den tidligere libyske utenriksministeren og FN-ambassadøren Ali Abdussalam Treki. Generalforsamlingen har stort sett gått for seg uten store konflikter, men også uten store gjennombrudd.

Norge markerte seg allerede under åpningsuken til den 64. generalforsamlingen som en av de ledende aktørene på helse. Statsminister Jens Stoltenberg, Storbritannias daværende statsminister Gordon Brown, Verdensbankens president og generalsekretæren ledet møtet om finansiering av arbeidet for å nå tusenårsmålene om barnedødelighet og mødrehelset. Utover høsten ble det forhandlet fram et rammeverk for toppmøte om tusenårsmålene, som skal finne sted under høynivåuken ved neste generalforsamling. Norge spiller en sentral rolle her.

Norge er kjent som en viktig aktør på klimaområdet. Det ble lagt positivt merke til forståelsen vi har for klimaspørsmål, den håndfaste politikken vi fører, med dokumenterte virkninger, og erfaringen vår med karbonskatt, kvotesystem og karbonfangst og -lagring (CCS). Norge var sen-

tralt plassert i en rekke prosesser som handler om klima. Statsminister Stoltenberg var invitert som en av 25 sentrale ledere som hadde møte med generalsekretæren i etterkant av toppmøtet om klima som ble holdt under høynivåuken. Et eget arrangement om reduksjon av utslipp fra avskoging og skogforringelse (REDD+), med statsminister Stoltenberg i panelet, fikk stor oppslutning. Sammen med Etiopias statsminister Meles Zenawi leder statsminister Stoltenberg nå FNs høynivågruppe om finansiering av klimatilstand i fattige land, som ble opprettet av FNs generalsekretær Ban Ki-moon. Høynivågruppen skal arbeide for å mobilisere de ressursene som ble lovet under klimatoppmøtet i København.

Norge fungerer fortsatt som en pådriver for å styrke FNs humanitære arbeid, både gjennom høy aktivitet og solide bidrag. Dette kom klart fram under den første høynivåkonferansen om FNs nødhjelpsfond (CERF, Central Emergency Response Fund) under generalforsamlingen. Fondet gjør at FN kan gi raskere og bedre samordnet respons på humanitære kriser. Norge deltok på politisk nivå ved statssekretær Gry Larsen og gav sterk støtte til FNs humanitære innsats og videreutvikling av denne innsatsen. FN-systemet, særlig de feltbaserte organisasjonene, er viktige partnere innenfor humanitær nedrusting, også på de områdene der arbeidet i hovedsak går for seg i andre fora. Norge har i de siste årene gått i front og sikret avgjørende gjennombrudd med konvensjonen om klaseammunisjon og kontinuerlig innsats mot landminer. Norge, som kommende president for Minekonvensjonen, og Colombia, vertsland for den andre tilsynskonferansen for Minekonvensjonen, var vertskap for et arrangement om Minekonvensjonen under høynivåuken. Norge fremmet også synspunktene sine i relevante resolusjonsforhandlinger.

Norge tok initiativ til og var sammen med Frankrike vert under høynivåuken for det andre Trygve Lie-symposiet. Formålet var å øke oppslutningen om prinsippene i humanitærretten om vern av sivile i konflikter i dag. Det var enighet om at både stater og ikke-statlige aktører i større grad må holdes ansvarlig for brudd på humanitærretten.

I tillegg til utenriksministrene fra Norge, Frankrike og Indonesia deltok også presidenten i den internasjonale Røde Kors-komiteen, FNs høykommissær for flyktninger, FNs nødhjelpssamordner og en statssekretær fra USA.

FN er en viktig aktør i internasjonalt utviklingssamarbeid og humanitær innsats. Norge er den tredje største givener til FNs utviklingsaktivite-

ter og humanitære formål (2007). Oppfølging av anbefalingene fra Høynivåpanelet for FN-reform fra 2006, som ble ledet av statsminister Stoltenberg sammen med statsministrene fra Mosambik og Pakistan, og påtrykk overfor den enkelte FN-organisasjonen med sikte på bedre resultat og effektivisering er derfor høyt prioritert fra norsk side. Flere reformer har funnet sted i løpet av de siste to årene. Det er allerede omfattende endringer i måten FN arbeider på på landnivå, men det er nødvendig å sikre at endringer på landnivå blir fulgt opp med endringer på hovedkvarterplan. En viktig seier i reformarbeidet ble oppnådd i september da Generalforsamlingen vedtok å etablere en ny kvinne- og likestillingsenhet. Det ble senere besluttet at enheten skal kalles UN Women. Vedtaket er i tråd med forslaget til Høynivåpanelet for FN-reform. Enheten vil gi et tydelig mandat til økt innsats for kvinner og likestilling. Norge, i tett samarbeid med de nordiske landene, er pådriver for dette. Det arbeides for at den nye enheten skal starte driften innen utgangen av 2010.

Norge markerte seg også i kampen mot vold mot kvinner, inkludert kampen mot seksualisert vold brukt som våpen i konfliktsituasjoner. Her engasjerte justisminister Storberget seg sterkt. I tillegg til den ledende rollen justisministeren spiller i Generalsekretærens nettverk for kamp mot vold mot kvinner, ble det gitt norske finansielle bidrag til FN-arbeidet også på landnivå.

I Generalforsamlingen er legitimiteten til og behovet for vern for menneskerettighetsforkjempere noen av de mest kontroversielle temaene. Norge ledet vanskelige forhandlinger om resolusjonen fram til konsensusvedtak. Sentralt i forhandlingene stod sikring av retten til ytrings- og forsamlingsfrihet for menneskerettighetsforkjempere.

Under norsk ledelse vedtok Generalforsamlingen en ny resolusjon om internt fordrevne, som setter søkelyset på sammenhengen mellom klimændringer og mennesker på flukt i eget land. I forbindelse med den internasjonale menneskerettighetsdagen 10. desember stod Norge som medarrangør for en paneldiskusjon om grove menneskerettighetsbrudd mot personer basert på seksuell orientering. Møtet ble arrangert i samarbeid med en koalisjon av ikke-statlige organisasjoner som arbeider for å fremme rettighetene til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT).

Norges FN-ambassadør Morten Wetland ble, sammen med Zambias ambassadør Lazarous Kapambwe, oppnevnt som tilrettelegger for arbeidsgruppen til Generalforsamlingen om finanskrisen og utvikling. Gjennom

samråd, møter og paneldiskusjoner kastet arbeidsgruppen lys over ulike sider ved virkningene av finanskrisa, i tillegg til responsen FN-systemet har gitt på disse virkningene. Gruppen skal rapportere tilbake til presidenten for Generalforsamlingen.

Under åpningsuken ledet utenriksminister Jonas Gahr Støre et arbeidsmøte i den internasjonale giverlandsgruppen for Det palestinske området (AHLC). I møtet samlet det internasjonale giversamfunnet seg i unison støtte til statsminister Fayyads toårsplan for fullføring av den palestinske staten. I sammenheng med markeringen av 60-årsjubileet for opprettelsen av FN-organisasjonen for palestinske flyktninger (UNRWA) arrangerte UNRWA en minnemarkering under åpningen av generalforsamlingen. Utenriksminister Støre ledet høynivåsegmentet.

Generalforsamlingen tok et nytt skritt i retning av en global handlingsplan mot menneskehandel. Norge tok, sammen med et flertall i EU, til orde for å styrke gjennomføringen av Palermo-protokollen om menneskehandel.

Norge ledet forhandlingene om nytt toårig budsjett for FN under generalforsamlingen i høst. Til tross for at finanskrisen har ført til økonomisk innstramning for mange land, gav arbeidet som samordner Norge anledning til å påvirke profilen budsjettet fikk til slutt. Det er mange hensyn som skal tas vare på innenfor rammen av de 5,16 milliardene amerikanske dollar budsjettet er fastsatt til. Budsjettet ble til slutt vedtatt med konsensus. Dermed ble trenden snudd fra de to forrige budsjettperiodene, der budsjettresolusjonen ble tatt opp til avstemming.

Den norske delegasjonen deltok aktivt under forhandlingene om havretts- og fiskerispørsmål. Viktige spørsmål var særlig bunnfiske, kontinentalsokkel, ulovlig, urapportert og uregulert fiske og piratvirksomhet.

Generelt kan det sies at strategiske allianser med sentrale utviklingsland og et tett nordisk samarbeid har gitt stor uttelling når det gjelder å få gjennomslag for norske prioriteringer i FN-sammenheng.

Generaldebatten

USAs president Barack Obama innfridde mange forventinger da han gjorde det klart i den første talen sin til FNs generalforsamling at USA står klar til å starte et nytt kapittel i internasjonalt samarbeid.

Frankrikes president Nicolas Sarkozy hadde hovedfokus på finanskrisen og klimaendringer. Han understreket også at legitimiteten til FN er

avhengig av reform. Dette gjaldt også for Sikkerhetsrådet, og han pekte på at det var sannsynlig at viktige avgjørelser ville bli tatt utenfor FN dersom reform ikke fant sted.

Storbritannias statsminister Gordon Brown tok for seg de krisene verdenssamfunnet står overfor, og pekte på fem hovedutfordringer: klimaendringer, terrorisme, atomsprengning, kamp mot fattigdom og global inntektsfordeling. Han la også vekt på at FNs tusenårsmål på langt nær ville bli nådd i 2015 dersom det ikke blir satt fart i dette arbeidet.

Kinas president Hu Jintao fokuserte på behovet for samarbeid, felles interesser og multilateralisme, i tråd med prinsippene i FN-pakten. Under feiringen av 60-årsjubileet for folkerepublikken så de fram mot fortsatt utvikling, et mer åpent Kina og sterkere samarbeid med resten av verden.

Russlands president Dmitrij Medvedev la i den første talen sin til Generalforsamlingen vekt på at de aktuelle globale krisene innebar et økende behov for FN som et verktøy som gjenspeilte de ulike interessene til medlemslandene. Når det gjaldt nedrusting, ville Russland følge veien mot verifiserbar og irreversibel reduksjon i atomvåpen som en del av en ny start i forholdet til USA.

Norges innlegg ble holdt av utenriksminister Jonas Gahr Støre og er vedlagt bakerst i dette heftet. Det ble fokusert på behovet for styrket internasjonalt samarbeid, utfordringene ved klimaendringene, finanskrisen, tusenårsmålene, kampen mot seksuelle overgrep, situasjonen i Afghanistan, nedrusting og reform av FN gjennom blant annet opprettelsen av en likestillingsenhet.

2 Saker som behandles direkte i plenum

2.1 Valgspørsmål

(Dagsordenspunkt 4–6)

Generalforsamlingen velger president for sesjonen, 21 visepresidenter samt komitéledere, nestledere og rapportører for Generalforsamlingens seks komiteer. Videre skal det velges medlemmer til forskjellige råd og styrer, blant annet Sikkerhetsrådet og Det økonomiske og sosiale rådet (ECOSOC). Ved valg er det allerede fastlagt hvor mange medlemmer som skal velges fra de forskjellige regionene. Generalforsamlingen har en geografisk fordeling av ledelsen i komiteene. Dette innebærer at to lederstillinger nå går til den afrikanske gruppen, én til den asiatiske gruppen, én til Øst-Europa, én til Latin-Amerika og én til Vest-Europa og andre «vestlige» stater (WEOG).

De enkelte geografiske gruppene blir normalt enige seg imellom om hvilke land som skal velges. Ved enighet innen gruppen støttes kandidatene normalt av de andre gruppene. Dersom ikke gruppen blir enig og det er flere kandidater, er avstemningsresultatet ofte ikke gitt på forhånd. Geografisk fordeling gjelder også ved de fleste andre valgene. Generalforsamlingens president velges også etter tur blant de geografiske gruppene. Norge hadde presidentvervet i 1970 ved daværende ambassadør Edvard Hambro. FNs 65. generalforsamling vil bli ledet av tidligere utenriksminister Joseph Deiss fra Sveits.

Ved åpningen nedsetter Generalforsamlingen en fullmaktskomité som gjennomgår de enkelte delegasjonenes fullmakter.

2.2 Medlemskapsspørsmål

(Dagsordenspunkt 113)

FN har 192 medlemsland. Nye medlemmer til FN velges av Generalforsamlingen etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet. Siden 1991 har hele 29 stater blitt opptatt som nye medlemmer av De forente nasjoner. Dette skyldes hovedsakelig oppløsningen av det tidligere Sovjetunionen og

det tidligere Jugoslavia. Siste utvidelse fant sted i juni 2006 da Montenegro ble tatt opp som medlem under den 60. generalforsamlingen.

Norges holdning

Når det gjelder spørsmål om medlemskap i FN, følger Norge «universalitetsprinsippet»: Alle suverene stater har rett til å være medlem av FN og FNs særorganisasjoner og til å møte der med sine representanter. En medlemsstat bør ikke utelukkes fra organisasjonen eller fra deltaking i dens virksomhet med mindre det foreligger klar hjemmel for dette i FN-pakten. Norge vil stemme for medlemskap for alle stater som er selvstendige etter folkeretten.

Norge vil ikke stemme for forslag om utelukkelse eller suspensjon som ikke er hjemlet i FN-pakten.

2.3 Oppfølging av tusenårserklæringen

(Dagsordenspunkt 114)

Bakgrunn

Generalforsamlingens tusenårsforsamling (55. generalforsamling) vedtok høsten 2000 tusenårserklæringen. Som en del av FNs 65. generalforsamling arrangeres toppmøtet om tusenårsmålene 20.–22. september som en gjennomgåelse av framgangen mot tusenårsmålene og planer for arbeidet videre de neste fem årene fram mot 2015.

Tusenårserklæringen viser til de store utfordringene verden står overfor i det nye århundret, setter opp grunnleggende felles verdier (frihet, likeverd, solidaritet, toleranse, respekt for naturen og felles ansvar) og skisserer viktige tiltak som må settes inn på prioriterte områder: fred, sikkerhet og nedrustning, utvikling og utrydding av fattigdom, beskyttelse av miljøet, menneskerettigheter, demokrati og godt styresett, beskyttelse av de sårbare, møte Afrikas særskilte behov og styrke De forente nasjoner.

Etter FN-pakten og Den universelle menneskerettighetserklæringen er tusenårserklæringen blant de viktigste referansedokumentene for FNs virksomhet. Den slår fast at den fremste utfordringen verden står overfor i dag, er å sikre at globaliseringen blir en positiv kraft for alle verdens folk.

Selv om globaliseringen representerer store muligheter, er globaliserings fordelene og ulemper veldig ujevnt fordelt. I tillegg til å identifisere konkrete målsettinger for FNs virksomhet, understreker tusenårserklæringen betydningen av bedre samordning og samarbeid mellom FN, Bretton Woods-institusjonene (Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet) og Verdens handelsorganisasjon (WTO), så vel som andre multilaterale organer, for å sikre en samordnet tilnærming til problemene rundt fred og utvikling.

Målene (Millennium Development Goals) er tallfestet med utgangspunkt i situasjonen i 1990. På sikt er målet å utrydde ekstrem fattigdom og sult. Foreløpige mål er at andelen av jordens befolkning som lever på under 1,25 dollar per dag, og andelen som sulter, skal være halvert innen år 2015. Videre skal grunnskoleutdanning for alle gutter og jenter sikres innen 2015. Dødeligheten blant barn under fem år skal reduseres med to tredeler og mødredødeligheten med tre fjerdedeler innen 2015. Spredningen av hiv/aids, malaria og andre smittsomme sykdommer som truer menneskeheten, skal stoppes innen 2015. Andre mål, som ikke er tidfestet, er å sikre miljømessig bærekraftig utvikling, styrke kvinners stilling, fremme likestilling og utvikle et globalt partnerskap for utvikling.

Foran den 60. generalforsamlingen i 2005 framla daværende generalsekretær Kofi Annan en statusrapport for gjennomføringen av tusenårserklæringen etter de første fem årene, «In Larger Freedom». Rapporten er samtidig en programerklæring for reform av FN-systemet og FNs arbeidsmåter. Annan gikk inn for en tilnærming som gir like stor oppmerksomhet til hvert enkelt av FNs tre hovedformål: utvikling, menneskerettigheter, fred og sikkerhet, som alle må underbygges av internasjonale og nasjonale lover og rettssystemer. I første del av rapporten, om utvikling (Freedom from Want), foreslås en rekke tiltak for oppfølging av erklæringen fra toppmøtet om finansiering for utvikling i Monterrey i 2002, med tiltak både fra utviklingslandenes og giverlandenes side. Utviklingslandene ble oppfordret til å lage og gjennomføre planer for hvordan tusenårsmålene skal oppnås innen 2015, og mobilisere egne ressurser til gjennomføringen. Utviklingslandene må sørge for godt styresett, bekjempe korrupsjon og involvere hele samfunnet i utviklingsprosessen. Samtidig oppfordres de rike landene til å sørge for markedsadgang for utviklingslandenes produkter, øke bistanden til 0,7 % av BNI og sørge for finansiering av tiltak for å oppnå tusenårsmålene.

Rapportens andre del, om sikkerhet (Freedom from Fear), oppfordrer til «en ny sikkerhetskonsensus», der alle FNs medlemsland forplikter seg til å bekjempe terrorisme, hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen, få slutt på borgerkriger og bygge varig fred i krigsherjede land. Det ble foreslått å opprette en fredsbyggingskommisjon.

Rapportens tredje del, om menneskerettigheter (Freedom to Live in Dignity), anmodes alle medlemsland om å styrke folkeretten, rettsstaten, menneskerettighetene og demokratiet. Rapporten la særlig vekt på prinsippet om «ansvar for å beskytte», som grunnlag for kollektiv innsats mot folkemord, etnisk rensing og forbrytelser mot menneskeheten.

I fjerde del av rapporten ble det foreslått en rekke tiltak for å styrke FN og FNs posisjon som politisk arena, beslutningsorgan og utøvende organ. Her anbefales utvidelse av Sikkerhetsrådet, nye og mer effektive arbeidsformer for ECOSOC, og opprettelse av et menneskerettighetsråd til erstatning for menneskerettighetskommisjonen.

Toppmøtet under den 60. generalforsamlingen i 2005, resulterte i en omfattende erklæring som skisserer reformer og tiltak på mange områder med utgangspunkt i generalsekretærens rapport. Blant de viktigste resultatene var beslutningene om å opprette FNs fredsbyggingskommisjon og FNs menneskerettighetsråd. På utviklingsområdet fikk man på plass en omfattende tekst, men med få unntak representerer den en bekreftelse av prosesser og utviklingstrekk de senere årene, herunder beslutninger fattet på toppmøtene i Monterrey og Johannesburg, samt G8s og EUs forpliktelser når det gjelder Afrika, bistand og gjeldslette. Toppmøtet ble på utviklingsområdet en bekreftelse på de siste års nytenkning innenfor bistand og utvikling, underbygd med fornyede forpliktelser knyttet til ressurser og styresett.

På øvrige områder ble toppmøteerklæringen et startskudd for intense og vanskelige forhandlinger. Blant annet har det vist seg vanskelig å få til konkretisering av prinsippet om «ansvar for å beskytte» og vilkårene for maktbruk, en antiterrorismekonvensjon, reform av FN-sekretariatet, opprydning i utdaterte FN-mandater, utvidelse av Sikkerhetsrådet og fornyelse av Generalforsamlingens og ECOSOCs arbeidsformer.

Den aktuelle situasjonen

FNs generalsekretær la i april 2010 fram en rapport (*Keeping the Promise*), som danner grunnlag for arbeidet med sluttdokumentet fra toppmøtet i

september 2010. I tillegg til denne rapporten er det lagt fram flere aktuelle rapporter, blant annet FNs årlige statusrapport om tusenårsmålene, FNs utviklingsprogram UNDP har i rapporten «What Will It Take To Achieve The Millennium Development Goals? An International Assessment», analysert hvordan man arbeider for å nå tusenårsmålene i 50 land.

Konklusjonene fra UNDP-rapporten er: Områder som må satses på, er skolevesen, helseinstitusjoner, ren energi, tilrettelegging for arbeidsintensive næringer og likestilling. I tillegg er det nødvendig at rike land bidrar med bistandsmidler, og at utviklingslandene benytter disse ressursene effektivt. Ved å bygge på de positive erfaringene og bryte med det som ikke virker, vil arbeidet med å oppnå tusenårsmålene kunne akselereres fram mot 2015. Det er oppnådd betydelig reduksjon i fattigdom, store framskritt i barns og særlig jenters skolegang, gode resultater i redusert barne- og mødredødelighet, bedre hiv-behandling og bedre økologisk bærekraft.

- Rapporten legger særlig vekt på synergier, som mellom utdanning, helse og likestilling. Samtidig innsats på de tre områdene gir en viktig multiplikatoreffekt.
- Manglende likestilling og kvinners manglende muligheter i samfunnet fremheves som kanskje den viktigste enkeltfaktoren som forhindrer oppnåelse av tusenårsmålene. Sikring av jenters tilgang til helse, utdanning og produksjonsmidler gir effekt for alle tusenårsmålene.
- Eierskap framheves som en avgjørende faktor i vellykkede utviklingsstrategier. Lokalt utviklede strategier som er kommet i stand gjennom bredt samråd, og med forankring i representative politiske strukturer, har størst gjennomslagsevne og bærekraft.
- Reduksjon av fattigdom og sult forutsetter økonomisk vekst basert på landbruksproduksjon, økt sysselsetting og effektiv fordelingspolitikk.
- Investeringer i utdanning, helse, vann og sanitæranlegg kan gi hurtig effekt, forutsatt at de følges opp med å fjerne brukergebyrer. Avvikling av skolepenger har fått mange flere barn inn i skolegang. Fri tilgang til hiv-medisiner og prevensjonsprogrammer har bedret mødrehelsetilstanden og redusert barnedødeligheten.
- Målrettede tiltak som massevaksinering, myggnett og medisiner har stor effekt. Sosiale beskyttelsesprogrammer, kontantoverføringer og offentlige sysselsettingsprogrammer gir kostnadseffektiv tilgang til helse og utdanning.

- Bedre tilgang til moderne lavkarbonenergikilder er en viktig strategi for tusenårsmålene, med effekt for sysselsetting, helse og kvinners situasjon, i tillegg til at det er en viktig strategi for klimatilpasning.
- Landenes egne ressurser må være den viktigste kilden til finansiering av tusenårsmålene. Utvidet skattegrunnlag og bedre skatteinnkreving kan øke nasjonale ressurser betydelig.
- Bistandseffektivitetsagendaen må i større grad følges opp i det globale partnerskapet for å nå tusenårsmålene.

Norges holdning

Norsk utenriks- og utviklingspolitikk skal bidra til å bygge en bedre organisert verden og fremme internasjonale fellesgoder. Norge vil styrke FN og folkeretten og støtten gir høy prioritet til fattigdomsbekjempelse, mer rettferdig fordeling og en mer demokratisk verdensorden, både globalt og regionalt. FN er en viktig arena for å møte globaliseringens utfordringer. Globaliseringen har en sosial dimensjon, en miljødimensjon og en sikkerhetsdimensjon, som byr på utfordringer som bare kan løses globalt.

Norge gir full støtte til ambisjonene i FNs tusenårs mål. Målet for toppmøtet om tusenårsmålene i 2010 er å styrke tusenårsmålene som en global politisk visjon og bygge konsensus om hvilke tiltak som må til for å oppnå målene innen 2015. Norge støtter FNs budskap for toppmøtet om at tusenårsmålene kan nås.

Tusenårserklæringen er det viktigste løftet som er gitt til verdens mest sårbare. I en tid med mange utfordringer og hindringer for utvikling er det viktig å beholde fokus på oppnåelse av alle tusenårsmålene. Norge har påtatt seg en sentral rolle i forhold til flere av målene. Det gjelder særlig tusenårs mål 4, 5 og 6 om barne- og mødre helse. Norge har også engasjert seg sterkt for tusenårs mål 3 om likestilling som en forutsetning for å nå de andre tusenårsmålene og har vært en viktig internasjonal støttespiller til tusenårs mål 2 om utdanning for alle. Norge har satt spesielt søkelys på arbeidet mot væpnet vold som viktig for å oppnå tusenårsmålene og har videre sørget for fokus på demokrati, menneskerettigheter, miljø og klima, økonomisk utvikling og ulovlig kapitalflukt.

2.4 Reform av FN-systemet

(Dagsordenspunkt 121)

Bakgrunn

Det pågår mange forhandlinger innen Generalforsamlingen som hver for seg har i seg elementer av FN-reform i en bredere forstand. I tillegg til omtalen nedenfor vil ulike deler av reformagendaen være omtalt i egne kapitler (reform av Sikkerhetsrådet, ny likestillingsarkitektur, Menneskerettighetsrådet mv.)

Dagens FN-system har sin basis i situasjonen etter den andre verdenskrig da hovedformålet var å sikre internasjonal fred og sikkerhet. Det mangfoldige FN-systemet ble bygd opp etter tanken om at fred skapes gjennom samarbeid mellom nasjoner og utvikling. Samarbeid ble konkretisert innen en rekke sektorer med hver sin særorganisasjon med høy grad av autonomi, et særskilt fond eller program, eller en kommisjon. Etter hvert som tiden gikk ble systemet preget av mer og mer fragmentering, overlappende mandater og konkurranse om ressurser og oppgaver, samtlig som nye utfordringer har kommet til.

FN har stadig vært gjenstand for reformprosesser, med sikte på å øke effektiviteten, bedre samarbeidet og/eller øke ulike deler av FNs legitimitet. Begrepet «FN-reform» favner vidt og dekker så ulike prosesser som reform av Sikkerhetsrådet, FNs fredsbevarende operasjoner, FNs fredsbyggingsaktiviteter, bidragsskalaen, administrative spørsmål og FNs utviklingsaktiviteter. Reform ble på slutten av 1990-tallet for mange synonymt med forhandlinger om reduksjon av bidragsskalaen for de største bidragsyterne (USA og Japan) og krav om kutt i kostnader. Disse inntrykkene henger igjen, og reformdiskusjoner i Generalforsamlingen er ofte preget av høy grad av mistenksomhet rundt motivasjonen.

Nye globale sikkerhetstrusler, alvorlige menneskerettighets- og demokratiproblemer, miljøutfordringer og ikke minst behovet for økonomisk utvikling og fattigdomsbekjempelse er alle utfordringer som vi forventer at FN skal svare på. Marginalisering av FNs utviklingsvirksomhet i den nye bistandsarkitekturen aktualiserte behovet for reform og modernisering av FN. Det samme gjorde utfordringer mot FNs legitimitet som følge av Irak-krigen, folkemordet i Rwanda og krigene i det tidligere Jugoslavia. Forsøk

på å møte anklagene om ineffektivitet i situasjoner med folkemord, etnisk rensing eller humanitære katastrofer, har ofte forsterket gamle konfliktlinjer mellom FNs medlemsland og har gitt grunnlag for mistro og mistenksomhet rundt motivasjonen. Begreper som «ansvar for å beskytte» og «humanitær intervensjon» regnes av mange som utfordringer mot nasjonal selvråderett og møter stor motstand når de trekkes inn i reformdiskusjonen.

Tidligere generalsekretær Kofi Annan tok flere initiativ til reformer av FN-systemet, og en rekke av dem har ført til vesentlige endringer i måten FN arbeider på. **Reformprogrammet av 1997** inneholdt to «spor». Det første omfattet tiltak som generalsekretæren selv hadde fullmakt til å iverksette. Disse reformene er i stor grad gjennomført og omfattet bl.a. opprettelse av FNs utviklingsgruppe (UNDG) for å bedre integreringen av FNs virksomhet på landnivå og reduksjon av FNs dokumentmengde og administrative utgifter. Det andre reformsporet omfattet en mer langsiktig plan for grunnleggende og langsiktige reformer som krevde medlemslandenes godkjenning. Av disse har noen blitt gjennomført, deriblant resultatbasert budsjettstyring, men det viste seg vanskelig å oppnå enighet om de fleste.

Annan initierte også den såkalte «**Brahimi-rapporten**», som ble framlagt under den 55. generalforsamlingen i 2000, og som inneholdt en rekke forslag til forbedringer av FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner. FNs fredsbevarende virksomhet har det siste tiåret økt betydelig og fått stadig nye dimensjoner. De fleste operasjonene er nå «flerdimensjonale og integrerte» og skal ikke bare fremme sikkerhet, men også legge til rette for humanitær innsats og bidra til fredsbygging og langsiktig utvikling. Det ble derfor viktig å styrke organisasjonens evne til å gjennomføre de mer omfattende mandatene, herunder evnen til å ivareta kvinneperspektivet og hensynet til menneskerettigheter generelt. En rekke av rapportens mest sentrale anbefalinger er vedtatt, men fortsatt gjenstår det en del før FNs fredsbevarende operasjoner i praksis er integrerte og støtter effektivt opp om alle deler av mandatene. Norge har bidratt aktivt i denne prosessen og har lagt særlig stor vekt på kvinners rolle i fredsbygging og fredsoperasjoner, beskyttelse av sivile, og behovet for å sikre humanitære prinsipper og humanitære aktørers uavhengighet og handlingsfrihet.

Under FN-toppmøtet på den 60. generalforsamlingen i 2005 lanserte daværende generalsekretær Kofi Annan sitt mest omfattende og vidtrekkende initiativ til reform av FN gjennom den tidligere omtalte rapporten «**In Larger Freedom**». Reformforslagene var utarbeidet bl.a. på grunnlag av anbefalinger fra et høynivåpanel, der bl. a. tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland deltok, og med utgangspunkt i rapporter om FNs arbeid med globale sikkerhetstrusler, utfordringer og endringsbehov og om hvordan tusenårsmålene for langsiktig utvikling kan nås. Forslagene ble også fremmet på grunnlag av økende kritikk mot mangler ved FNs administrative system og budsjett, ikke minst kritikken knyttet til «olje-format»-programmet i Irak.

Toppmøteerklæringen inneholdt bl.a. vedtak om styrking av innsatsen for menneskerettighetene, bedre innsats for fredsbygging, en universell bekreftelse av tusenårsmålene for utvikling, forpliktelser om økt bistand, gjeldslette og styrking av en fattigdomsorientert politikk og styresett i landene som mottar bistand.

Videre var det enighet om å styrke FNs humanitære innsats, bl.a. ved opprettelse av FNs nødhjelpsfond (CERF).

Erklæringen fra toppmøtet i 2005 var et godt utgangspunkt for en reformprosess som også omfatter reformer av administrasjonen i FN og FNs miljøarbeid.

Som oppfølging av toppmøteerklæringens påpekning av behovet for bedre samordning og effektivisering av FNs innsats på områdene utvikling, humanitær bistand og miljø ble **Høynivåpanelet for FN-reform** (System-Wide Coherence) opprettet i 2006. Statsminister Stoltenberg panelet sammen med statsministrene i Pakistan og Mosambik. Blant hovedutfordringene panelet behandlet, var svakhetene ved styringsstrukturene, bedre samordning av FN-systemet, mer effektiv drift og sikrere måloppnåelse, samt usikkerhet knyttet til finansiering. Hovedbudskapet i rapporten «Ett FN» («Delivering as One») var at reformer var helt nødvendige for å sikre FNs høye legitimitet og evne til å levere når det gjelder tusenårsmålene. Et mer enhetlig, samordnet og effektivt FN har mulighet til å bli bærebjelken i det internasjonale utviklingssamarbeidet. FNs mange fond, programmer og særorganisasjoner må samarbeide bedre og tettere, og administrasjon, økonomistyring og personalforvaltning må moderniseres. Panelet foreslo styrking av FNs arbeid med kvinner og likestilling, samt bedre håndtering av humanitære saker og miljø. Nye mellom-

statlige styringsstrukturer må til for å sikre at FN opptre og leverer mer samlet og effektivt. Høynivåpanelet foreslo blant annet å styrke FN's samordningsmekanismer på landnivå gjennom økte ressurser og mer autoritet til FN's stedlige koordinator, økt harmonisering innad i FN-systemet og mellom FN og andre givere.

Av konkrete tiltak ble det foreslått å opprette **piloter** for et mer samordnet og enhetlig FN i hvert enkelt land – ett FN på landnivå – med felles leder, kontor, budsjett og program. I februar 2007 ble det opprettet åtte pilotland: Vietnam, Pakistan, Tanzania, Mosambik, Rwanda, Kapp Verde, Uruguay og Albania.

Den aktuelle situasjonen

Siden den 60. generalforsamlingen er vedtakene om FN-reform fulgt opp gjennom til dels kompliserte forhandlinger:

Reform av bistandsvirksomheten

Et viktig fokus i rapporten «**Delivery as One**» – **Ett FN** – var på reform «nedenifra og opp», med utviklingslandene selv i førersetet. Det ble igangsatt av åtte pilotland med ett FN organisert under én leder med ett FN-program og ett budsjett. Dette har gjort det mulig å gjennomføre mange av reformpanelets forslag på tross av motstand blant flere medlemsland i Generalforsamlingen. Et mål på suksess er at stadig flere land ber FN om å organisere seg på samme måte som i pilotlandene.

Et viktig framforhandlet rammeverk kom på plass høsten 2007 gjennom resolusjonen om FN's utviklingsaktiviteter (se kap. 4.8). Denne legger klare føringer for økt kvalitet, effektivitet, samordning og resultater i bistanden og sikrer gjennomføring av forslagene knyttet til «ett FN på landnivå». De mellomstatlige forhandlingene har imidlertid vært vanskelige. Reelle samråd mellom medlemslandene lot vente på seg. Utviklingslandene ønsket å behandle forslagene som en pakke, mens givne ønsket å diskutere de enkelte delene. Forslagene knyttet til «ett FN på landnivå» ble forsøkt forhandlet gjennom resolusjonen om treårsgjennomgåelsen for FN's utviklingsaktiviteter, men man lyktes bare delvis.

Den mellomstatlige forhandlingsprosessen har vært tidkrevende og komplisert, og preget av andre overskyggende agendaer som mangel på reform av Sikkerhetsrådet og generell mistenksomhet mellom nord og sør.

Det har imidlertid vært framgang det siste året, ikke minst på grunn av den aktive støtterollen myndighetene i pilotlandene har tatt.

FN-organisasjonene har gjennomgående en mye mer positiv holdning til reformprosessen enn i starten, og det brer seg en anerkjennelse om at dette er fremtiden. Imidlertid går det sakte, og det er behov for sterkere lederskap fra FNs toppledelse, ikke minst overfor særorganisasjonene, som har sine egne generalforsamlinger og ikke må følge instruksjoner fra FNs generalforsamling. FNs medlemsland har derfor en viktig rolle i å sikre at det samme budskapet presenteres i alle FNs styrende organer, også i særorganisasjonene.

De første evalueringene fra **pilotlandene** for ett FN på landnivå ble presentert på et møte i Hanoi i juni 2010. Evalueringene viser at reformprosessen allerede gjør FN mer relevant, bedre tilpasset landenes prioriteringer og enklere å samarbeide med. Flere titalls land ønsker nå å arbeide etter «ett FN-prinsippene». På initiativ fra Norge, Spania og Storbritannia ble det i 2009 opprettet en sentral finansieringsmekanisme for «Delivery as One». Fra norsk side er det gitt tilsagn om støtte på USD 40 millioner over to år til dette.

Imidlertid er det ikke bare solskinnshistorier. Mye tid og krefter har gått med til samordning internt i FN. Det er fortsatt ikke enighet om tilstrekkelig økt autoritet til FNs stedlige koordinator. Kvaliteten på de nye programmene, og i hvilken grad de evner å mobilisere støtte, er også varierende. Manglende samordning av administrative regler og systemer framstår nå som viktigste hinder mot videre reform på landnivå.

Det har vært motstand mot panelets forslag om et nytt sentralt fond for finansiering av felles FN-landprogram. Imidlertid er dette i stor grad realisert gjennom den nyetablerte finansieringsmekanismen for «ett FN» fra 2008 som Norge, Spania og Storbritannia har tatt initiativet til.

Det er også håp om framgang når det gjelder FNs mellomstatlige **styringsstruktur** for utviklingsspørsmål. Sentralt står problemet med godkjenning av «ett program» – som må deles opp for å godkjennes i de enkelte organisasjonenes styre. En løsning vil tvinge seg fram når flere land vedtar «ett program».

Reformer på landnivå må følges opp med **endringer på hovedkvarterplan** for å være effektive. Dette er også viktig for å lykkes bedre med en enhetlig tilnærming og bedre utnyttelse av FNs ressurser i fredsoperasjoner og i fredsbygging. Generalsekretærens «Chief Executive Board»

(CEB), der FN-organisasjonenes ledere møtes, har grepet fatt i problemet og presentert en handlingsplan for «**Harmonisation of Business Practices**». Planen omfatter harmonisering av økonomistyring, personalforvaltning, innkjøpsrutiner, IKT-verktøy og felles tjenester. Norge gir økonomisk støtte til gjennomføringen.

Reform av miljøarbeidet

Flere års forsøk på å få til en mer enhetlig **miljøarkitektur** har ikke ført fram. Det er imidlertid nylig opprettet en høynivågruppe som skal komme med forslag i løpet av et års tid til hvordan FNs ulike miljømekanismer og organisasjoner (herunder FNs miljøprogram, UNEP, FNs utviklingsprogram, UNDP og Verdensbanken, samt en rekke multilaterale miljøavtaler) kan opptre mer samstemt og effektivt. Norge deltar i denne gruppen.

Reform av FNs likestillingsarbeid

For å få et styrket, mer effektivt og gjennomslagskraftig likestillingsarbeid i FN foreslo Høynivåpanelet for FN-reform i 2006 å reformere FNs arbeid med likestilling.

Etter fire års forhandlinger og drakamp vedtok Generalforsamlingen 2. juli 2010 å opprette «UN Women», en samling av FNs organer og sekretariat for likestillingsspørsmål i det som forhåpentligvis blir én slagkraftig likestillingsorganisasjon. Generalsekretæren arbeider nå med å utpeke den første leder av organisasjonen, og Norge har lansert Åslaug Haga som kandidat. 12 kandidater er hittil nominert. Både Generalsekretær og Vise-generalsekretær har engasjert seg sterkt, men det har vært en medlemslandsdrevet prosess. Hovedaksen under disse forhandlingene har gått gjennom «Joint Coordination Committee» (G77 og NAM) på den ene siden, og «Likesinnetgruppen» (EU, Canada, Australia, New Zealand, Sveits, USA og Norge) på den annen. Realitetene i slutfasen handlet om langt mer en likestillingsenheten. G77 og NAM så dette som en anledning til å skape en ny presedens for sammensetning av styrever for operasjonelle aktiviteter, med en tallmessig relativ svekkelse av vestlige lands (WEOG) representasjon. Det ble til slutt akseptert en styresammensetning som åpner for at giveland over en viss størrelse skal være representert og at vi i framtida må gjøre rom for «utradisjonelle » givere utenfor DAC-kretsen. For mer informasjon om den nye likestillingsenheten, se kapittel 5.4.

Reform av FNs administrasjon

Arbeidet med å reformere FNs administrasjon går langsomt, om enn i riktig retning. Sentrale reformer som en mer hensiktsmessig personalpolitikk med større mobilitet for de ansatte, et bedre internt rettspleiesystem, etablering av etikkontor, styrket intern etterforskningskapasitet knyttet til bekjempelse av bl.a. korrupsjon og bedre innkjøpsordninger er kommet godt i gang. Reformene er likevel preget av at det er komplisert å reformere et så stort og sammensatt apparat, men hindringene ligger ikke minst i de mellomstatlige, politiske forhandlingene.

Mens EU og USA har ønsket å fortsette arbeidet med reformresolusjonene, har G77 vært skeptiske og heller gjort geografisk representasjon av utviklingsland i FN-sekretariatet til hovedsak. Japan på sin side har vært tilbakeholdende i forhold til ressursbruk og har derfor gjort det enda vanskeligere å bevege reformprosessen framover.

Norge er en sterk talsmann for at effektivisering av FN-systemet og harmonisering av administrative regler og rutiner er viktig for å bedre samordningen innen FN-systemet. I tillegg til forslag til reformer i sekretariatet har Generalsekretæren og samordningsstyret, som omfatter alle FN-organisasjonene (CEB), vedtatt et omfattende program for harmonisering av regler og prosedyrer (anskaffelsesrutiner, personellreglement, regnskap mv.). Prosessen vil ta tid, ikke minst fordi endringsforslag med konsekvenser for FNs budsjett og mandater må vedtas av medlemslandene.

Norges holdning

Norge har hatt et langvarig og sterkt engasjement for å reformere FN-systemet. Norges engasjement på dette området kommer til uttrykk blant annet gjennom en egen stortingsmelding om FN-reformer (St.meld. nr. 43 (1996-1997)), som Stortinget samlet sluttet seg til. Et hovedpoeng her var at bedre administrative rutiner og økt samarbeid og samordning mellom FN-institusjonene ville frigjøre ressurser til viktige utviklingsformål.

Samtidig er det nå viktig at FN moderniseres og effektiviseres for bedre å kunne møte dagens utfordringer. Et bedre fungerende FN-system – bl.a. med styrket administrasjon, klarere ansvarsforhold og økt innsyn – vil ha økt troverdighet i møtet med utfordringene i en globalisert verden. Fra norsk side har vi engasjert oss sterkest på det området der vi har størst

innflytelse – FNs humanitære -og utviklingsvirksomhet (Norge var 5. største bidragsyter til FNs operasjonelle virksomhet i 2008) med særlig fokus på oppfølging og gjennomføring av anbefalinger fra høynivåpanelets rapport «**Delivering as One**». Sammen med øvrige likesinnede land (bl.a. de nordiske, Canada, Nederland, Storbritannia og Tyskland) har Norge levert viktige innspill til prosessen med reform av FN på landnivå og arbeider aktivt sammen med disse og programland for å føre reformprosessen videre.

Norge ser det som avgjørende at alle de pågående reformprosessene – både mht. FNs operative arbeid, styrking av FNs arbeid med menneskerettigheter, fredsbygging, mer integrerte fredsoperasjoner, miljø og ivaretagelse av kvinner rettigheter og deltaking, samt administrative reformer – videreføres under den 65. generalforsamlingen. Samtidig må medlemslandene bidra med de ressurser som er nødvendige for at FN skal kunne utføre de oppgavene organisasjonen blir pålagt av sine medlemmer.

Fra norsk side gir vi i stor grad ikke-øremerket kjernestøtte til flere sentrale FN-organisasjoner (FNs utviklingsprogram UNDP, FNs hjelpeorganisasjon for barn UNICEF, FNs befolkningsfond UNFPA, Verdens matvareprogram WFP). Vi har også gitt tilsagn om flerårig støtte til disse organisasjonene for å øke forutsigbarheten.

De prioriterte sakene for Norge under pågående mellomstatlige forhandlinger er oppfølgingen av den nye likestillingsenheten, framgang i forhandlingene om styresett og finansiering, evaluering av pilotlandene, styrking av beslutningsmyndigheten til FNs stedlige koordinator, harmonisering av «business practices» og utvidelse av «ett FN på landnivå» til nye land.

2.5 Reform av Sikkerhetsrådet

(Dagsordenspunkt 119)

Bakgrunn

Sikkerhetsrådet består i dag av fem faste medlemmer (Frankrike, Kina, Russland, Storbritannia og USA) og ti valgte medlemmer. De valgte medlemmene velges av Generalforsamlingen hvert år for en toårsperiode. Siste gang Norge var medlem, var for perioden 2001–2002.

I 1963 ble Sikkerhetsrådet utvidet fra 11 til 15 medlemmer. Resolusjonen trådte først i kraft i 1965, da to tredeler av FNs medlemsland, inkludert Sikkerhetsrådets fem faste medlemmer, hadde ratifisert paktendringen. Utvidelsen kom som følge av at antallet medlemsland i FN hadde økt betraktelig. Spørsmålet om en ny utvidelse av Sikkerhetsrådet ble tatt opp av India allerede i 1980. I 1993 nedsatte Generalforsamlingen en åpen arbeidsgruppe for å vurdere alle sider ved spørsmålet om reform av Sikkerhetsrådet, inkludert utvidelse, arbeidsmetoder og forholdet til de andre medlemslandene i FN. Bakgrunnen var en økende tilslutning til at Rådet bør utvides for at sammensetningen bedre skal gjenspeile dagens økonomiske og politiske virkelighet.

Daværende generalsekretær Kofi Annans høynivåpanel for trusler, utfordringer og endring framla i desember 2004 to alternative forslag til utvidelse av Sikkerhetsrådet, som de kalte modell A og modell B:

Modell A ville gi seks nye faste plasser uten vetorett, fordelt med to til Afrika, to til Asia, ett til Europa og ett til Amerika samt tre nye valgte plasser.

Modell B ville ikke gi nye faste plasser, men derimot en ny kategori med åtte fireårige fornybare plasser (to til Afrika, to til Asia, to til Europa og to til Amerika), én ny toårig ikke-fornybar plass, og fordeling av de toårige ikke-fornybare plassene med fire til Afrika, tre til Asia, én til Europa og tre til Amerika.

Panelet foreslo også endringer i Sikkerhetsrådets arbeidsformer og påpekte at medlemskap ikke bare er en rettighet, men først og fremst en forpliktelse til, på vegne av alle FNs medlemsland, å gjøre det som er nødvendig for å sikre internasjonal fred og sikkerhet. Selv om det råder bred enighet om behovet for en utvidelse av Sikkerhetsrådet, står landene fortsatt langt fra hverandre når det gjelder størrelsen på et utvidet Sikkerhetsråd, om en utvidelse skal omfatte både nye faste og valgte plasser, og vetoretten.

Land som Japan, India, Tyskland, Brasil, Storbritannia, Frankrike, USA, Norge og de fleste nordiske landene samt flere av FNs medlemsland har gått inn for en utvidelse av både faste og valgte plasser for å sikre bedre geografisk balanse. Denne gruppen støtter varianter av høynivåpanelets modell A, men innenfor gruppen er det uenighet om størrelsen på utvidelsen, og om de nye faste medlemmene bør ha vetorett.

De såkalte «G4»-landene (Japan, India, Tyskland og Brasil) presenterte i 2005 et utkast til en rammeresolusjon for utvidelsen, med beslutningsprosess

i flere faser. I første fase ville man fastlegge hovedprinsippene for en utvidelse med nye faste og valgte medlemmer og geografisk fordeling på regioner, og så i neste fase navngi de nye faste medlemmene fra hver region.

Alle forslag om å utvide Sikkerhetsrådet med flere faste medlemmer møter motstand fra en stor gruppe land, blant dem Pakistan, Italia, Spania, Sør-Korea, Mexico, Argentina og Canada. Disse frykter blant annet forskyvning i regionale maktbalanser, og argumenterer med at fast plass for enkelte land vil skje på bekostning av andre land, og at det er uheldig og potensielt skadelig for internasjonal fred og sikkerhet at noen medlemmer av Sikkerhetsrådet slipper å stå til ansvar for Generalforsamlingen gjennom valg. Denne grupperingen, som kaller seg «Uniting for Consensus» og ofte kalles «kaffeklubben», mener at en heller bør søke andre løsninger i form av semipermanente plasser, mulighet for gjenvalg, regional representasjon mv. for å gjøre Sikkerhetsrådets sammensetning mer representativ.

De afrikanske landene, med 54 stemmer i FN, står sentralt i diskusjonen. Afrikanske land har tidligere gått inn for en rotasjonsordning mellom stormaktene i regionen, men etter vedtak i Den afrikanske union (AU) presenterte de i 2005 et eget forslag som blant annet innebærer seks nye faste plasser i Sikkerhetsrådet med vetorett, to av dem forbeholdt afrikanske land.

Vetoretten er omstridt både blant eksisterende og potensielle nye faste medlemmer av Sikkerhetsrådet. Mange, særlig utviklingsland, har tradisjonelt ønsket å begrense eller fjerne vetoretten men selv ønsket å benytte denne retten inntil den eventuelt fjernes, dersom de skulle få permanent medlemskap. Dagens fem faste medlemmer er samtidig ikke villige til å oppgi vetoretten og heller ikke interessert i å utvide denne retten til eventuelt nye permanente medlemmer.

Den aktuelle situasjonen

Eventuelle endringer i FN-pakten må ratifiseres av de fem faste medlemmene i Sikkerhetsrådet, de såkalte P5, for å bli gyldige. Motstand fra ett P5-land vil derfor være nok til å stanse en Sikkerhetsrådsreform.

Generalforsamlingen har vedtatt, på initiativ fra «konsensusgruppen», at alle beslutninger om reform og utvidelse av Sikkerhetsrådet må fattes med to tredels flertall av alle FNs medlemsland. For å oppnå to tredels flertall i Generalforsamlingen og unngå veto, gav G4-landene avkall på sitt krav om

vetorett for nye faste medlemmer. AU har imidlertid valgt å stå fast på kravet om vetorett og ville ikke stille seg bak G4-resolusjonen. Da også Kina og USA uttrykte motstand, valgte G4-landene å frafalle sitt resolusjonsforslag, og det har ikke kommet til behandling. Tre av forslagsstillerne (India, Tyskland og Brasil) tok resolusjonsforslaget opp igjen 5. januar 2006. Japan har på sin side sondert muligheten for å få gjennomslag for andre løsninger enn fast medlemskap, men synes å ha oppgitt dette og gått tilbake til G4.

Forhandlingene om reform av Sikkerhetsrådet kom inn i en ny fase i 2009. Etter 16 år i en åpen arbeidsgruppe har forhandlingene nå blitt tatt opp i Generalforsamlingen under ledelse av en forhandlingsleder (den afghanske ambassadøren). De mellomstatlige forhandlingene har til nå vært fokusert på fem kjerneområder: 1) medlemskategorier, 2) spørsmålet om veto, 3) regional representasjon, 4) størrelse og arbeidsmetoder og 5) forholdet til Generalforsamlingen. Debatten har foregått på et generelt grunnlag, og det har ikke vært spørsmål om støtte til enkeltstater. Selv om det er få tegn på bevegelse eller endringer av substansielle posisjoner mellom FNs medlemsland eller grupper av land i dette spørsmålet, er selve forhandlingsprosessen kommet inn på et mer konstruktivt spor. For første gang la forhandlingslederen fram en forhandlingstekst våren 2010, som medlemslandene har kommentert, der et nytt revidert tekstutkast vil foreligge før utgangen på årets generalforsamling. Forhandlingsteksten har så langt inneholdt en oppsamling av allerede kjente posisjoner og derfor ikke ekskludert noen reformforslag. Norge har gitt full støtte til forhandlingslederen og bidratt aktivt med innspill til forhandlingsteksten, men understreket at ansvaret for reform ligger hos medlemslandene. Forhandlingsprosessen så langt har vært preget av flere konstruktive forslag til å endre forhandlingsteksten, mens enkelte grupper av land i stedet har gjentatt kjente posisjoner og understreket den betydelige uenigheten som finnes mellom FNs medlemsland i dette spørsmålet.

Konklusjonene har til nå vært at posisjonene til de større grupperingene (G4, Uniting for Consensus og Den afrikanske union) mangler den nødvendige støtten og at et kompromiss er nødvendig. Reform av Sikkerhetsrådet er en integrert del av den overordnede reformprosessen, og den nåværende situasjonen er ikke akseptabel for flertallet av medlemslandene. Medlemslandene må bli enige om en prosess der man forsøker

forskjellige løsninger som så skal evalueres før man kan foreta en endelig beslutning om Rådets sammensetting og virkemåte.

Det er enighet om at visse prinsipper må ligge til grunn for reform: Medlemslandenes tilgang til Rådet må styrkes, både for medlemmer og ikke-medlemmer. Dette innebærer en reform av både sammensetning og arbeidsmetoder. Utvidelsen og fordelingen av setene må baseres på medlemslandenes bidrag til internasjonal fred og sikkerhet, i tillegg til hensynet til geografisk representasjon. Her nevnes spesielt hensynet til utviklingslands underrepresentasjon. Det presiseres også at FNs mangfold må reflekteres i Rådet.

Norges holdning

Norge har både selvstendig og innenfor en nordisk ramme spilt en aktiv rolle i arbeidet med reform av Sikkerhetsrådets arbeidsmetoder. Norge var blant annet medforslagsstiller til resolusjonen om dette, presentert av S5-gruppen (Costa Rica, Jordan, Liechtenstein, Singapore og Sveits), som ble behandlet i Generalforsamlingen i 2006 og er blitt fulgt opp senere. S5 legger særlig vekt på behovet for økt åpenhet og bedre samrådsmekanismer med ikke-medlemmer av Sikkerhetsrådet. Fra norsk side har en lagt vekt på at en utvidelse skal styrke Sikkerhetsrådets representativitet og legitimitet uten at effektiviteten svekkes. Norge er opptatt av å finne en mest mulig samlende modell for utvidelse av Sikkerhetsrådet og unngå voteringer som i verste fall kan skape varig misnøye og konflikt blant FNs medlemmer, og Norge har med dette for øye gått inn for en utvidelse med både faste og valgte plasser.

For å bidra til å finne kompromissløsninger har Norge stilt seg åpen for å vurdere en ny mellomkategori for medlemskap, for eksempel semipermanente plasser. Norge er også åpen for å prøve ut ulike modeller i en overgangsperiode, så lenge det er fastsatt en tidsbestemt gjennomgåelse av hele reformpakken.

Norge står likevel fast på at det ikke må velges en løsning som gjør det vanskeligere for mindre stater å bli valgt til Sikkerhetsrådet. Oppsummert er følgende punkter viktige for Norge:

- Nye faste medlemmer må ikke få vetomakt.

- Sikkerhetsrådets fem faste medlemmer oppfordres til å innskrenke sin bruk av veto, særlig i situasjoner som berører de alvorligste internasjonale forbrytelsene.
- Faste medlemmer som nedlegger veto, må forklare seg for hele FNs medlemskap.
- Sikkerhetsrådets sammensetning må gjenspeile bredden i FNs nåværende medlemskap.
- Afrika, Asia og Latin-Amerika må sikres bedre representasjon i et utvidet sikkerhetsråd.
- En utvidelse av Sikkerhetsrådet må ta hensyn til utviklingsland og mindre stater.
- Det bør legges vekt på staters bidrag «til å bevare internasjonal fred og sikkerhet og Organisasjonens øvrige formål», i henhold til FN-pakten.
- Norge er skeptisk til forslag om regional representasjon eller rotasjon som svekker Generalforsamlingens mulighet til å velge medlemmer til Sikkerhetsrådet.
- En utvidelse av Sikkerhetsrådet må ikke gå på bekostning av dets evne og vilje til å handle når handling er påkrevd.

2.6 Styrking av FNs nødhjelpssamordning

(Dagsordenspunkt 72a)

Bakgrunn

Kontoret for samordning av FNs humanitære aktiviteter (OCHA) er en del av FN-sekretariatet og ledes av en visegeneralsekretær. Nåværende visegeneralsekretær, som også har tittelen «nødhjelpskoordinator», heter John Holmes. OCHAs mandat omfatter både naturkatastrofer og mer sammensatte nødssituasjoner, der gjerne flere FN-organisasjoner, andre internasjonale og ikke-statlige organisasjoner og nasjonale myndigheter er involvert. Samordningsoppgaven er svært viktig for å sikre best mulig bruk av ressursene og for at alle nødlidende får hjelp. utfordringene etter jordskjelvet på Haiti viser at det internasjonale samfunnet fremdeles har en lang vei å gå for å bidra til mer samordnet og effektiv nødhjelpsinnsetning. OCHA har egne landkontorer i nødhjelpsområder, i tillegg til regionale kontorer. OCHAs arbeid blir hovedsakelig finansiert med frivillige bidrag. Gjennom

ordningen med konsoliderte appeller og flash-appeller er OCHA ansvarlig for å samordne de forskjellige FN-organisasjonenes bidrag til nødhjelpsarbeidet i land og regioner med store humanitære behov. Stadig flere frivillige organisasjoner deltar i appellene. OCHA administrerer også FNs nødhjelpsfond (CERF), som i 2009 mottok tilsammen omlag USD 400 millioner.

Den aktuelle situasjonen

Et tilbakevendende tema er behovet for å bedre samordningen av den humanitære innsatsen, hurtigere respons og bedre finansiering. Oppgraderingen av FNs nødhjelpsfond (CERF) til ikke bare å gi lån, men også yte tilskudd, har vært et hovedanliggende de siste årene. Fondet representerer en vesentlig styrking av FNs evne til hurtig respons, bedre samordning og dermed større forutsigbarhet på det humanitære området. Fondet vil også ha en hovedoppgave i å sikre bedre finansiering av humanitære behov i verdens glemte konflikter. Fondet har også bidratt til å utvide kretsen av givere på det humanitære området.

Norges holdning

Norge er en av de største bidragsyterne til FNs humanitære arbeid, den aller største regnet i prosent av BNP, og en sterk støttespiller for nødhjelpssamordneren. Humanitær reform og bedre samordning av FNs humanitære innsats er viktige redskaper for å styrke innsatsen for de nødlidende, inkludert internt fordrevne. Dette omfatter også utviklingen av bedre partnerskap mellom FN-organisasjonene og frivillige organisasjoner. Norge har deltatt aktivt i arbeidet med opprettelsen av CERF. Vi ser det som viktig at giverlandene fremmer godt humanitært giverskap i praksis. Dette omfatter ubundet støtte til OCHA (kjernebidrag), FNs nødhjelpsfond, humanitære landfond (Sudan, DR Kongo) og fleksibel støtte til klynge-modellen for samordnet humanitær innsats. Norge legger også økende vekt på tiltak for å forebygge humanitære katastrofer, samt arbeidet for fred og forsoning for å forebygge ytterligere konflikt.

2.7 Situasjonen i Midtøsten/Palestina-spørsmålet

(Dagsordenspunkt 15, 16, 42)

Bakgrunn

FN har behandlet Midtøsten-konflikten helt siden Palestina-spørsmålet ble brakt inn for verdensorganisasjonen av mandatmakten Storbritannia i 1947. Den 29. november 1947 vedtok Generalforsamlingen resolusjon 181, som anbefalte opprettelsen av en jødisk og en arabisk stat i mandatområdet Palestina. Jerusalem skulle ha internasjonal status. Mens jødene godtok resolusjonen, ble den avvist av araberne, som erklærte krig da staten Israel ble opprettet 14. mai 1948. Etter krigen kom Gaza under egyptisk kontroll og Vestbredden under jordansk kontroll. Jerusalem ble delt mellom Israel og Jordan. Under krigen i 1967 okkuperte Israel Vestbredden, Gaza og Golanhøydene. Krigene i 1948 og 1967 førte til et stort antall palestinske flyktninger. Flere forsøk på å skape fred mellom partene har mislyktes.

I 1993 ble Prinsippklæringen om midlertidig palestinsk selvstyre undertegnet etter forutgående hemmelige forhandlinger mellom partene i Norge. Avtalen innebar at Israel og Palestinian Liberation Organization (PLO) anerkjente hverandre, innledet en fredelig politisk prosess og at den palestinske selvstyreadministrasjonen ble opprettet. Siden 1993 har partene undertegnet en rekke avtaler, og det ble innført palestinsk selvstyre på deler av Vestbredden og i Gaza. Selvstyret skulle være en overgangsordning i fem år, som skulle ende opp med en permanent løsning på konflikten basert på Sikkerhetsrådets resolusjoner 242 og 338. Tidsrammen for Oslo-avtalene sprakk i 1999 uten at man hadde kommet fram til en løsning på sluttstatusspørsmålene – Jerusalems status, flyktningsspørsmålet, endelige grenser og de israelske bosettingene, sikkerhetsspørsmål og regionalt samarbeid. Forhandlingene på Camp David i USA i juli 2000 og i Taba i Egypt i 2000/2001 gav ingen avtale.

Under den andre palestinske intifadaen, som startet høsten 2000, gjennomførte militante palestinske organisasjoner flere terroraksjoner mot sivile israelere. Den israelske regjeringen svarte med å gjenokkupere store deler av Vestbredden og Gaza. Samtidig fortsatte Israel med å utvide de ulovlige bosettingene og startet byggingen av en separasjonsmur på og

rundt Vestbredden. Den delen av muren som bygges inne på Vestbredden, er ulovlig ifølge Den internasjonale domstolen i Haag. I 2002 vedtok Sikkerhetsrådet en resolusjon under norsk presidentskap, som støtter en tostatsløsning.

En «diplomatisk kvartett», som består av FN, USA, EU og Russland, presenterte en ny fredsplan, «Veikartet for fred», for israelske og palestinske myndigheter 30. april 2003. Sikkerhetsrådet gav sin tilslutning til veikartet i november 2003 i resolusjon 1515. Selv om iverksettingen av planen har stoppet opp, har det fra begge parters side vært gitt uttrykk for at de fortsatt er forpliktet til å iverksette veikartet. Israel erklærte i 2004 at det ikke fantes noen palestinsk partner og besluttet å trekke seg ut av Gaza unilateralt med sikte på å konsolidere kontrollen over viktige deler av Vestbredden. Israels erklærte målsetting om begrenset tilbaketrekning fra Vestbredden ble etter krigføringen i Libanon i 2006 lagt til side. De arabiske statene, anført av Den arabiske liga, har lansert et fredsinitiativ basert på full israelsk tilbaketrekning fra områdene okkupert i 1967. Utsiktene til en tostatsløsning fikk et løft gjennom Annapolis-konferansen i 2007, men de påfølgende forhandlingene har ikke ført fram.

Etter at opposisjonspartiet Hamas fikk flertall i valget til palestinsk nasjonalforsamling i 2006, ble det utnevnt en regjering som inkluderte medlemmer fra Hamas. Indre splid mellom palestinske fraksjoner førte imidlertid til at regjeringen ble splittet i 2007, da Hamas tok kontroll over Gaza. Kvartetten har hele tiden uttrykt som en forutsetning for økonomisk og politisk samarbeid med en palestinsk regjering at den anerkjenner staten Israel, tar avstand fra bruk av vold og respekterer inngåtte avtaler. Norge og det øvrige giversamfunn, de fleste arabiske stater og president Abbas støtter disse kravene, mens Hamas ikke har vært villig til å oppfylle dem.

Stadig økende konflikt mellom Israel og militante grupperinger i Gaza endte i full krigføring og bakkeinvasjon i Gaza av israelske styrker i desember 2008 og januar 2009. Krigføringen hadde store humanitære konsekvenser for befolkningen i Gaza. Bakgrunnen for krigen var på den ene siden Israels ønske om en slutt på utskyting av raketter fra Gaza-stripen, som rammer sivile i Israel, og på den andre siden Hamas' ønske om en slutt på Israels nær totale blokade av Gaza, som sterkt begrenser flyten av varer til Gaza og hindrer personer i å bevege seg både ut av og inn i området.

Den aktuelle situasjonen

31. mai 2010 bordet israelske soldater en flåte med humanitær hjelp utenfor Gazas farvann. Ni mennesker mistet livet og flere ble skadet.

Operasjonen ble møtt med internasjonal fordømmelse, og flere land framsatte krav om internasjonal granskning i regi av FN. Israel har opprettet to egne granskningskommisjoner til å vurdere hendelsen. Israel har også innført visse lettelser i blokaden av Gaza. Det er imidlertid fortsatt begrenset flyt av varer til Gaza, og personer kan ikke bevege seg fritt ut av og inn i området.

Det politiske bildet på palestinsk side er preget av splid. Fatah og Hamas har ikke kommet fram til en enighet om en samlingsregjering som godtar Kwartettens betingelser for samarbeid med det internasjonale samfunnet.

På amerikansk initiativ innledet Israel såkalte «indirekte samtaler» med PLO i mai i år. Det er meningen at disse samtalene skal fungere som et forstadium til direkte forhandlinger om sluttstatusspørsmålene og opprettelsen av en palestinsk stat.

I påvente av framgang i forhandlingssporet pågår det en betydelig innsats for palestinsk statsbygging på Vestbredden. Det har vært betydelig framgang i dette arbeidet det siste året, der gjennomføringen av den såkalte «toårsplanen» til den palestinske statsministeren Salam Fayyad har vært hovedfokus. Planens formål er å få på plass robuste statsinstitusjoner som vil stå klare til å ta over styringen av Det palestinske området når den palestinske staten opprettes.

Norges holdning

Norge støtter opprettelsen av en uavhengig, demokratisk og levedyktig palestinsk stat som kan leve i fred side om side med Israel. Norge støtter president Abbas som den demokratisk valgte lederen for det palestinske folk og hans bestrebelser for å stabilisere situasjonen og legge til rette for fredsforhandlinger med Israel. Norge mener at Israel må trekke seg ut av de okkuperte områdene og respektere Sikkerhetsrådets resolusjoner og internasjonal humanitærrett. Israel må stanse utvidelsene av bosettingene og byggingen av muren på okkupert land. De palestinske myndighetene må gjøre sitt ytterste for å forhindre nye terroraksjoner, i tråd med anbefalingene i Veikartet, og videreføre arbeidet med økonomiske, politiske og demokratiske

reformer. Norges støtte til det palestinske folk ligger fast. Norge opprettholder og øker sin bistand til den palestinske befolkningen, i samarbeid med FN og uavhengige organisasjoner. Norge ved utenriksminister Støre er leder for giverlandsgruppen for palestinerne (AHLC – Ad Hoc Liaison Committee). Norge leder også den internasjonale observatørstyrken i Hebron. Utenriksminister Jonas Gahr Støre leder selv de halvårlege møtene i AHLC, hvor både Israel og Den palestinske selvstyremyndigheten (PA) deltar. I tillegg deltar en gruppe på 19 giverland, samt FN, EU, Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF). I 2009 gav AHLC-medlemmene til sammen over åtte milliarder kroner i budsjettstøtte til PA.

Norge har gjennom mange år gitt betydelig støtte til Det palestinske området. Samlet norsk økonomisk støtte i 2009 var 851 mill. kroner. Dette omfatter 230 mill. kroner til FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) og 319 mill. kroner i budsjettstøtte til de palestinske selvstyremyndighetene. Det er internasjonal enighet om at humanitær innsats til den palestinske befolkningen må fortsette. Samtidig er det viktig å opprettholde den langsiktige statsbyggingsagendaen og støtten til de palestinske selvstyreinstitusjonene som er bygd opp i Det palestinske området.

2.8 NEPAD – New Partnership for Africa's Development

(Dagsordenspunkt 63 a)

Bakgrunn

NEPAD er ikke et FN-initiativ, men et resultat av et initiativ fra statslederne i Algerie, Egypt, Nigeria, Senegal og Sør-Afrika. NEPAD ble opprettet som Den afrikanske unions (AUs) sosioøkonomiske utviklingsinitiativ. Det tidligere NEPAD-sekretariatet ble under AUs toppmøte vinteren 2010 vedtatt omdannet til et planleggings- og samordningsorgan under AU – **Nepad Planning and Coordinating Agency (NPCA)** – i tråd med målet om å integrere NEPAD i AUs institusjoner i Addis Abeba i Etiopia. NPCA vil imidlertid som det tidligere sekretariatet ha sitt sete i Sør-Afrika. NEPAD ble drevet fram av reformvillige ledere, og det har derfor vært viktig for en rekke vestlige land å gi sin støtte til initiativet. For å styrke dialogen mel-

lom det internasjonale samfunnet og NEPAD-landene ble Africa Partnership Forum (APF), der også Norge deltar, opprettet i 2003.

Den aktuelle situasjonen

Handlingsplanen til NEPAD har en tredelt strategi med tiltak for å skape betingelser for utvikling, reversere Afrikas marginalisering og mobilisere ressurser. NEPAD skal ikke gjennomføre utviklingsprogrammer, men være tilrettelegger, pådriver og forhandlingsforum for å styrke politisk lederskap, stimulere til investeringer for utvikling og til regionalt samarbeid og fremme godt styresett. Det er de enkelte landene eller gruppene av land innenfor rammene av subregionale samarbeidsorganisasjoner som skal stå for gjennomføringen.

NEPAD har fått gjennomslag for at utbygging av grunnleggende infrastruktur og landbruk må prioriteres høyere av internasjonale partnere. Det legges nå ikke minst vekt på såkalte korridorer, integrerte programmer på tvers av landegrensene, der det satses på utbygging av energi og annen infrastruktur. Vedtaket fra toppmøtet mellom de tre subregionale organisasjonene COMESA (Common Market for Eastern and Southern Africa), EAC (East African Community) og SADC (Southern African Development Community) i oktober 2008 om å arbeide for et felles marked er et viktig skritt i arbeidet med å iverksette NEPAD. Ett av de viktigste resultatene av NEPAD er gjennomføringen av brede og deltakende gjennomgåelser av styresett gjennom African Peer Review Mechanism, som nå omfatter 29 land med mer enn 75 % av Afrikas befolkning.

I forbindelse med G8-toppmøtet i 2005 ble APF gitt en mer sentral rolle når det gjelder å overvåke oppfølgingen av internasjonale forpliktelser i forhold til Afrikas utvikling. De siste årene har mobilisering av ressurser for utvikling, den globale økonomikrisen, klimaendringers betydning for Afrika og oppnåelsen av tusenårsmålene stått sentralt i dialogen.

Norges holdning

Det har vært viktig å understreke Norges støtte til NEPADs målsettinger. Det er positivt at NEPAD drives fram og styres av afrikanske land selv. På den annen side har man utfordringer med å komme fram til konkrete gjennomførbare tiltak. Norge har bidratt til å sette viktige spørsmål som klima-

endringer, kamp mot ulovlig kapitalflukt og skatteparadiser og tusenårsmål 4 og 5 på dagsordenen for dialogen om NEPAD gjennom APF.

2.9 Årsaker til konflikt og fremme av fred og bærekraftig utvikling i Afrika

(Dagsordenspunkt 65 b)

Bakgrunn

FNs forrige generalsekretær, Kofi Annan fra Ghana, presenterte høsten 1998 en rapport om bakgrunnen for konflikter i Afrika. Her skisseres det hvordan det internasjonale samfunnet kan bidra til å fremme varig fred og utvikling i Afrika. Rapporten trekker fram tre faktorer som må være på plass om arbeidet skal lykkes: 1. Klar forståelse av de underliggende politiske, sosiale og økonomiske årsakene til konflikten. 2. Politisk vilje til å handle, både fra de afrikanske landenes og det internasjonale samfunnets side. 3. Tilstrekkelige ressurser til å møte de mange og kostnadskrevenne utfordringene. Generalforsamlingen besluttet høsten 1999 at det skulle nedsettes en arbeidsgruppe for å fremme anbefalinger for gjennomføring av rapporten. Denne gruppen la fram sine anbefalinger under generalforsamlingen høsten 2000. Oppfølginger og videre anbefalinger for gjennomføring av denne rapporten har stått på dagsorden for alle senere generalforsamlinger.

Den aktuelle situasjonen

Situasjonen i den delen av Sentral-Afrika som kalles Great Lakes-regionen (Den demokratiske republikken Kongo, Burundi og Rwanda) har vært preget av konflikter, svake og labile statsdannelser og en alvorlig humanitær situasjon i mange år. Regionen har et stort antall flyktninger og internt fordrevne, og man antar at flere enn fire millioner mennesker har mistet livet som direkte eller indirekte følge av de ulike væpnede konfliktene. Det har også foregått utstrakte brudd på menneskerettighetene og internasjonal humanitærrett. Norge har i de senere årene økt sin innsats i denne viktige delen av Afrika, og miljø- og utviklingsminister Solheim har avlagt en rekke besøk i regionen for å

drøfte aktuelle norske innsatsområder. Utenriksdepartementet har utnevnt en spesialutsending som dekker regionen.

I 2006 ble det avholdt valg i **DR Kongo** for første gang på over 40 år, og Joseph Kabila ble innsatt som folkevalgt president. Valgene har likevel ikke kunnet forhindre at krigshandlingene fortsetter. Det er fremdeles betydelige problemer i Øst-Kongo, der regjeringen ikke har reell kontroll. En opptrapping av konflikten fant sted høsten 2008. Den humanitære og sikkerhetsmessige situasjonen er svært vanskelig i denne delen av landet, og sivilbefolkningen utstettes for store lidelser. Seksuell vold har vært et økende problem i de siste årene. Flere av de opprørske militsene er fra nabolandene og konflikten i DR Kongo er på mange måter en regional konflikt. Situasjonen i Øst-Kongo er særlig nært knyttet til den politiske og sikkerhetsmessige utviklingen i Rwanda. Den 1. juli 2010 skiftet FNs fredsbevarende styrke i DR Kongo navn fra MONUC til MONUSCO (United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo). FN-styrken i DR Kongo, har vært utsatt for kritikk. Særlig har det vært fokus på styrkens manglende kapasitet til å beskytte sivile. Som svar på dette er beskyttelsesmandatet gradvis blitt styrket. DR Kongo er et vanskelig land å operere i på grunn av store avstander, manglende infrastruktur og svake samfunnsinstitusjoner, også innenfor sikkerhetssektoren. Kritikk og vanskeligheter til tross, FN-styrkens nærvær er fortsatt nødvendig for å få en positiv utvikling i DR Kongo. Norsk støtte til DR Kongo kanaliseres i første rekke gjennom FN-systemet og norske ikke-statlige organisasjoner. Hovedfokus for norsk støtte er hjelp til internt fordrevne, jenter/kvinner utsatt for seksuell vold og reintegrering av barnesoldater. Norge støtter også en satsning for bevaring av skog i Kongobassenget. Støtten kanaliseres gjennom Congo Basin Forest Fund lokalisert i Den afrikanske utviklingsbanken, Forest Carbon Partnership Facility lokalisert i Verdensbanken og UN REDD Program. DR Kongo er verdens nest største regnskogland og det største i Kongobassenget.

I **Burundi** har lederen for de tidlige hutu-opprørerne, Pierre Nkurunziza, sittet som folkevalgt president siden 2005 og er gjenvalgt i 2010 etter et omstridt valg. Dette er den lengste perioden med demokratisk styre i landets historie. Valget, som ble boikottet av opposisjonen, har imidlertid ledet til at presidenten sitter med nesten all makt. I 2006 ble en våpenhvileavtale undertegnet mellom regjeringen og den siste væpnede opprørsgruppen, Palipehutu-FNL. Fredsprosessen har vært tilrettelagt av

Sør-Afrika med støtte fra «det regionale initiativet», som består av Tanzania, Kenya og Uganda. United Nations Operation in Burundi (ONUB) har vært en viktig faktor i arbeidet med å stabilisere landet. I 2007 ble ONUB erstattet med United Nations Integrated Office in Burundi (BINUB).

Burundi er, sammen med Sierra Leone, det første landet på Fredsbyggingsskommisjonens dagsorden. Kommisjonens arbeid i Burundi ble ledet av Norge fram til sommeren 2008, da Sverige overtok, som senere ble etterfulgt av Sveits. Landet vil fortsatt trenge mye internasjonal hjelp til freds- og forsoningsarbeidet. Støtte til forberedelsene av valgene som har vært avholdt i 2010, har stått sentralt. Resultatet av disse så langt har reist spørsmål om den videre politiske utviklingen. Det økte norsk engasjementet siden 2006 har skapt et relativt stort handlingsrom for Norge i Burundi, og Norges stemme blir hørt hos myndighetene og multilaterale organisasjoner og blant andre bilaterale givere. Norsk støtte til Burundi kanaliseres i hovedsak som budsjettstøtte gjennom Verdensbanken. Norge bidrar også med bistand gjennom norske og internasjonale frivillige organisasjoner med spesielt fokus på bekjempelse av seksuell vold, samt tiltak rettet mot varige løsninger for tidligere flyktninger og internt fordrevne.

Situasjonen på **Afrikas Horn** er fortsatt spent og preges av konfliktene i Sudan og Somalia, samt den uavklarte grensekonflikten mellom Etiopia og Eritrea. Algier-avtalen som ble underskrevet av **Etiopia og Eritrea** i desember 2000, avsluttet den drøye to år lange krigen mellom de to partene. På tross av Algier-avtalen og grensekommisjonens kjennelse har man imidlertid fremdeles en «ikke krig, ikke fred»-situasjon mellom Etiopia og Eritrea. Det er ingen bevegelse i grensekonflikten etter at mandatet til FNs observatørstyrke (UNMEE) utløp i 2008. Etiopia okkuperer fremdeles Badme og enkelte andre mindre områder i Eritrea. Eritrea står også inne med militære styrker på enkelte etiopiske områder. Etiopia har akseptert grensekommisjonens kjennelse, men ønsker dialog før tilbaketrekking iverksettes. Eritrea på sin side fastholder at kjennelsen må følges opp og tilbaketrekking finne sted før det er aktuelt med eventuell dialog. De forutsetter internasjonal anerkjennelse av grensen og viser til respekt for folkeretten.

Situasjonen i grenseområdene er rolig, men det er en viss risiko for oppblussing så lenge de underliggende konfliktene ikke er løst.

Det har i senere år også oppstått en grensetvist mellom Eritrea og Djibouti. Eritreiske styrker gikk i juni 2008 inn i et mindre grenseområde

som Djibouti hevder å ha suverenitet over. Sikkerhetsrådet har i en resolusjon fordømt den eritreiske grensekrenkelsen og har henstilt til partene om å finne en løsning på konflikten gjennom dialog og i tråd med folkeretten, noe Eritrea på sin side ikke har fulgt opp. Eritreas manglende vilje til å bidra til en løsning på denne grensekonflikten med Djibouti og landets fortsatte støtte til de ekstremistiske opprørsgruppene i Somalia var bakgrunnen for at Sikkerhetsrådet i desember 2009 ved SR 1907 vedtok å iverksette sanksjoner mot Eritrea.

Somalia preges fortsatt av indre stridigheter, lovløshet og konflikter. De nåværende føderale overgangsmyndighetene (TFG) med president Sheikh Sharif i spissen, som ble dannet i januar 2009 som følge av den internasjonalt støttede Djibouti-prosessen, har fortsatt bare kontroll over deler av hovedstaden Mogadishu og er helt avhengige av den støtten som gis av den afrikanske fredsstyrken AMISOM. Væpnede islamistiske ekstremistgrupper med den Al Qaida inspirerte gruppen «Al Shebaab» og «Hizbul-Islam» i spissen har på sin side herredømme over store deler av det sørlige og sentrale Somalia, inkludert deler av hovedstaden. Selv om TFG i det siste halvåret har mottatt betydelige forsterkninger både i form av militært utstyr og av tropper, som har blitt trent i nabolandene, har en hittil ikke maktet å utvide det området de kontrollerer. Derimot har TFG i senere tid etablert et nært samarbeid med en mer moderat islamsk militsgruppe (Ahlu Sunna Waljama'a), som aktivt bekjemper de militante og ytterliggående ekstremistgruppene. Det er også tegn på en økende splittelse mellom og innenfor de ekstremistiske opprørsgruppene. Dette gjør at det er visse forhåpninger om at den internasjonalt anerkjente regjeringen på sikt skal kunne få bedre kontroll over situasjonen, men TFGs nåværende mandat utløper i 2011. De stadige kamphandlingene og mangelen på sikkerhet gjør at den humanitære situasjonen i store deler av Somalia fortsatt betegnes som meget kritisk.

Det internasjonale samfunnet har på bred basis støttet opp om freds- og forsoningsbestrebelsene i Somalia og om TFG. Norge har fortsatt en sentral rolle innenfor Den internasjonale kontaktgruppen (ICG) for Somalia, som nå ledes av FNs spesialrepresentant for Somalia. Sikkerhetsrådet drøfter jevnlig situasjonen i Somalia, men har på grunn av den vanskelige sikkerhetssituasjonen hittil ikke vært rede til å sende en fredsbevarende FN-styrke til landet. I stedet har en i økende grad støttet opp om den afrikanske fredsstyrken AMISOM, bl.a. med materiell og

utstyr, og også bistått somaliske myndigheter med å bygge opp egne nasjonale sikkerhetsstyrker. Håpet er at en ved disse tiltakene skal kunne styrke TFG slik at de skal kunne motstå de militante ekstremistgruppene angrep og på sikt også få et politisk og militært overtak, slik at det skal være mulig å stabilisere situasjonen i landet.

Den langvarige konflikten i Somalia og mangelen på effektiv myndighetsutøvelse i landet har i senere år også ført til et økende problem med piratvirksomhet i kyst- og havområdene utenfor Somalia. En rekke skip har blitt kapret, og rederiene er blitt tvunget til å utbetale store summer i løsepenger for å få frigitt skip og mannskap. Disse farvannene er blant de mest trafikkerte skipsledene i verden, og i et forsøk på å beskytte den sivile skipsfarten har en rekke land sendt marinefartøyer til området, uten at det foreløpig har ført til at kapringsvirksomheten har opphørt. Også Norge har bidratt med en marinefregatt til de felles operasjonene mot piratvirksomheten, som var i området fra august 2009 til ut januar 2010. Norge har videre spilt en aktiv rolle innen den internasjonale kontaktgruppen mot piratvirksomheten utenfor Somalia (CGPCS), som dekker et vidt arbeidsfelt fra bl.a. rådgiving overfor skipsfartsnæringen, rettsforfølgelse av piratene og tiltak for å styrke myndighetskontrollen på land i Somalia. Det er i dag bred internasjonal enighet at det bare er ved tiltak for å bedre forholdene på land i Somalia at det vil være mulig på sikt å få bukt med det nåværende piratproblemet.

Norge er blant de største bilaterale giverne når det gjelder humanitær bistand til Somalia og har støttet aktivt opp om freds- og forsoningsprosessen i landet i nært samarbeid med FNs spesialrepresentant for Somalia.

I **Sudan** er partene inne i den kritiske siste fasen i gjennomføringen av fredsavtalen mellom nord og sør. Folkeavstemningen i sør i januar 2011 og den formelle avslutningen av interimperioden i juli 2011 markerer slutten på en seks års overgangsperiode. Partene har i bilaterale forhandlinger så langt klart å enes om en rekke utestående spørsmål knyttet til fredsavtalen, men fremdeles gjenstår enkelte viktige punkter. Valgene i Sudan ble avholdt 11.–15. april og er også en viktig milepæl i gjennomføringen av fredsavtalen, selv om valgene ikke holdt internasjonal standard. Våpenhvilen overvåkes av FN (UNMIS), der Norge deltar med personell. Revidert mandat for UNMIS ble vedtatt i Sikkerhetsrådet 30. april i år. Mandatet forlenges fram til 30. april 2011. De viktigste endringene er at UNMIS gis mandat til å støtte gjennomføringen av folkeavstemningen i sør, samt planlegge FNs

rolle etter at CPA-interimsperioden er over (10. januar 2011). Teksten inneholder også en viss styrking i ordlyden mht. beskyttelse av sivile. Fredsavtalen for Darfur fra 2006 er i liten grad blitt gjennomført, men har likevel ført til at FN har opprettet en egen overvåkingsoperasjon i Darfur (UNAMID) i samarbeid med Den afrikanske union (AU). Norge og Sverige planla felles militær deltaking i operasjonen, men Sudan nektet å akseptere deltaking fra vestlige land i operasjonen. Da FN og AU godtok denne forutsetningen for operasjonen, ble det ikke mulig for de to land å bidra med militære tropper. Norge deltar imidlertid med politi.

Krisen i Darfur er ikke løst. Regjeringen i Khartoum mener at krigen er vunnet, men fremdeles pågår kamper mellom opprørsgrupper og regjeringshæren. Det utøves fortsatt vold og overgrep mot befolkningen i Darfur, men nå særlig i leirene for internt fordrevne (IDP). UNAMID har satt i verk tiltak for å beskytte befolkningen i leirene, men makter ikke å gi effektiv beskyttelse over et så stort område. FN og AUs spesialrepresentant, Jibril Bassolé, har i samarbeid med Qatar ledet forhandlinger mellom regjeringen i Khartoum og opprørsgruppene i Darfur, men uten noe endelig gjennombrudd så langt. Ved to anledninger – våren 2009 og fra mars til 2. mai 2010 – har det vært direkte samtaler og håp om en løsning mellom regjeringen og en av de sentrale opprørsbevegelsene, JEM. Forhandlingene har siden brutt sammen, og i etterkant har det vært nye kraftige kamper mellom JEM og regjeringshæren i Darfur. Det pågår et aktivt arbeid for å få fredsforhandlingene i Doha på sporet igjen.

Forholdet mellom **Sudan og Tsjad** har gjennomgått en normaliseringsprosess; Khartoum skal nå ikke lenger støtte de tsjadiske opprørsgruppene, mens Ndjamena har kuttet sin støtte til JEM. Det har satt JEM under betydelig press og vurderes som en nøkkelfaktor med tanke på muligheten for en løsning på konflikten.

FN-operasjonen MINURCAT overtok EU-styrkens (EUFORs) militære overvåking av situasjonen i det østre Tsjad og den nordøstlige delen av Den sentralafrikanske republikk fra mars 2009. Norge har deltatt med et feltsykehus i operasjonen, men denne innsatsen ble avsluttet i mai 2010. Norge har også støttet opplæring av tsjadisk politi i regi av MINURCAT. Sikkerhetsrådet forlenget 25. mai mandatet for FNs fredsbevarende operasjon i Tsjad og Den sentralafrikanske republikk fram til 31. desember 2010. Som forventet aksepterte Rådet en gradvis nedtrapping fra dagens 3600 personell til 2200, og at den endelige uttrekningen starter 15. oktober

d.å. Den militære og sivile MINURCAT-komponenten skal være avviklet innen utgangen av dette året.

Norges holdning

Norges innsats for fred, forsoning og utvikling har sitt utspring i solidaritet og respekt for menneskeverdet. Konflikter kan løses, og siden Norge har kompetanse og ressurser til å gjøre en forskjell i flere konfliktområder, har vi en etisk plikt til å stille opp. Samtidig er Norges freds- og forsoningspolitikk en integrert del av en langsiktig og helhetlig sikkerhetspolitikk. På bakgrunn av dette har bidrag til konfliktløsning og gjenoppbygging blitt en viktig del av Norges engasjement i Afrika. Dette bygger på en erkjennelse av at nød og humanitære katastrofer ofte er nært forbundet med konflikt. Man må derfor ikke bare legge vekt på å lindre nød ved bruk av humanitær bistand, en må også bruke ressurser på å løse de underliggende årsakene til konfliktene. Ved å medvirke til fredsslutninger mellom parter og forlenge og holde i gang fredsprosesser som reduserer volden mellom parter, vil man kunne bidra til å begrense menneskelige lidelser og fremme samfunnsutvikling. Noen av verdens største humanitære katastrofer har i de senere årene vært i Darfur, Somalia og Nord-Uganda, der Norge har vært aktivt engasjert. Dette engasjementet bygger på kunnskap og erfaring som er etablert gjennom lang tids tilstedeværelse, og det omfatter tett samarbeid med internasjonale partnere, det sivile samfunnet og forskningsmiljøer. Engasjementet har et tyngdepunkt rundt Sudan og Afrikas Horn, men Norge har også vært involvert i fredsprosesser i land som Mali og Burundi. Det er viktig å bygge på de erfaringer som er gjort, og fortsette innsatsen for å finne politiske løsninger på Afrikas konflikter. Regjeringen ønsker også å øke deltakingen sivilt og militært i FN-operasjoner i Afrika og ser FN som en viktig aktør for å bevare internasjonal fred og sikkerhet. Norge har arbeidet aktivt for å få etablert FNs fredsbyggingskommisjon som et effektivt virkemiddel for internasjonal samhandling, særlig i Burundi.

De fleste av Afrikas konflikter har regionale forgreninger og konsekvenser. Ofte er en konflikt i ett land en kime til konflikt i naboland, blant annet på grunn av at militære grupper opererer på tvers av landegrensene. Samtidig berøres nabolandene av flyktningstrømmer og redusert handel. Fredsarbeid krever derfor ofte regionalt engasjement og regionalt samar-

beid. Regionale organisasjoner, som IGAD, SADC og ECOWAS, er avgjørende for å forebygge og løse konflikter. AU har en spesielt viktig rolle som det overordnede organet for fred og sikkerhet i Afrika, og Norge bidrar til å styrke de regionale organisasjonenes og spesielt AUs kapasitet innen konfliktløsning og fredsbevaring. Norge støtter AUs arbeid med å opprette en beredskapsstyrke, African Standby Force (ASF). Denne skal, i henhold til AUs målsetninger, på kort varsel kunne settes inn ved krise og konflikt i Afrika. Delvis operativ status ventes erklært i løpet av 2010. Innenfor en nordisk ramme støtter Norge konseptutvikling for militære elementer i den østafrikanske delen av African Standby Force. Norge har en særlig rolle når det gjelder støtte til oppbygging og utplassering av sivile afrikanske fredsoperative kapasiteter i FNs og AUs fredsoperasjoner i Afrika, blant annet gjennom programmet Training for Peace. Norge bidrar også aktivt til samarbeidet mellom bl.a. AU og NATO gjennom vår rolle som NATOs sivile kontaktambassade i Addis Abeba.

2.10 Havrettsspørsmål

(Dagsordenspunkt 78)

2.10.1 Havene og havretten

(Dagsordenspunkt 78 a)

Bakgrunn

FNs havrettskonvensjon av 1982 (HRK) utgjør den overordnede rettslige rammen for alle nasjonale, regionale og internasjonale tiltak i marin sektor. Fra og med HRKs ikrafttredelse i 1994 har Generalforsamlingen hatt en årlig behandling av gjennomføringen av HRK og andre utviklingstrekk på havrettsområdet. De anbefalingene Generalforsamlingen gir, er retningsgivende både for stater og for hele FN-systemet. Behandlingen er basert på en årlig rapport lagt fram av FNs generalsekretær i henhold til HRK art. 319. Rapporten er et omfattende dokument, som bygger på innspill fra hele FN-systemet, og gir en oversikt over alle sider ved marin aktivitet. Her integreres både rettslige, økonomiske, sosiale og miljømessige spørsmål.

For å legge forholdene til rette for behandlingen av havretts spørsmål under generalforsamlingen, ble det under den 54. generalforsamlingen (RES 54/33) opprettet en uformell samrådsprosess om hav og havretts spørsmål (ICP). Prosessen skal bidra til å legge forholdene bedre til rette for en mer effektiv, konkret og målrettet havrettsdebatt under generalforsamlingen. Den inkluderer ikke bare statlige aktører og internasjonale organisasjoner, men også frivillige organisasjoner og det sivile samfunnet for øvrig, forskningsmiljøene og andre eksperter utenfor FN-familien.

Den aktuelle situasjonen

Generalforsamlingens behandling av spørsmål knyttet til havene og havretten er en sentral arena for profileringen av Norge som ressursnasjon med viktige interesser på det marine området.

Havrettskonvensjonen er blant de mest omfattende konvensjonene som noen gang er forhandlet i FNs regi, og er av sentral betydning for Norge når det gjelder oljeutvinning, fiske, skipsfart, miljø og sikkerhetspolitiske interesser. Generalforsamlingen er det viktigste globale forumet for debatt på det marine området. HRK representerer en harmonisering av til dels kryssende hensyn og er et kompromiss mellom forskjellige interessegrupper. I den senere tid har en sett flere forsøk på å gjenoppta noen av de kompromissene konvensjonen representerer. Likeledes har debattene om de sentrale prinsippene for bevaring og forvaltning av de levende ressursene i havet blitt betydelig tilspisset og polarisert. Forhandlingene om den generelle havrettsresolusjonen har på denne bakgrunn vært vanskelige de seneste år. Resolusjonen omhandler spørsmål der mange stater har tunge interesser. I grove trekk kan man si at det er et hovedskille mellom stater med en tilnærming klart rettet mot bærekraftig ressursutnyttelse og stater med en tilnærming rettet mot bevaring av det marine miljøet. Generelt er bevarings- og miljøspørsmål blitt mer sentrale de siste årene.

Forhandlingene om havrettsresolusjonen under den 64. generalforsamlingen var til dels preget av et dårlig forhandlingsklima i plenum mellom land i G77-gruppen og vestlige land. En viktig, men problematisk sak, var valg av tema for den uformelle samrådsprosessen i 2010. Flere utviklingsland hadde på forhånd, bl.a. under statspartsmøtet for HRK i juni 2009, gitt uttrykk for misnøye med prosessen, som de mente hadde fokusert for lite på kapasitetsbygging og bærekraftig utvikling. Norge, og flere andre vest-

lige stater, gav imidlertid full støtte til prosessen og mente den hadde tjent sitt formål. Det ble til slutt enighet om at temaet for 2010 skulle være kompetanseoverføring innenfor havrett og marin vitenskap.

Et annet viktig emne var Kontinentalsokkelkommisjonens arbeidsbyrde. Fristen for å innlevere dokumentasjon til kommisjonen gikk ut for mange land i mai 2009, og det har derfor hopet seg opp med svært mange innleveringer på kort tid. Slik det ser ut nå, vil det for flere land ta opp til 15–20 år å få behandlet sine framlegg. Norge fikk godkjent sitt framlegg i april 2009, og er således ikke direkte berørt av dette. Det er imidlertid svært viktig for Norge at prosessene rundt dokumentasjon av staters kontinentalsokkel utenfor 200 nautiske mil fungerer, slik at HRKs system ikke undergraves. Norge har derfor engasjert seg i debatten om hvordan problemet skal løses, og er opptatt av å sørge for at FNs havrettssekretariat (DOALOS) har de ressurser som trengs for å bistå Kontinentalsokkelkommisjonen samt land som trenger slik bistand for å kunne dokumentere med rettmessige krav.

Videre ble arbeidet for å bekjempe sjørøvervirksomheten utenfor Somalia framhevet som en positiv utvikling. Det er opprettet en internasjonal kontaktgruppe mot sjørøvervirksomhet utenfor Somalias kyst (CGPCS), som har hatt regelmessige møter både i 2009 og i 2010. Kontaktgruppen har fire undergrupper, som tar for seg henholdsvis militær og operasjonell samordning, juridiske aspekter, skipsfartsnæringen og informasjonsarbeid utad. Norge har deltatt aktivt i disse gruppene og var vert for kontaktgruppens møte i New York i januar 2010. I resolusjonsforhandlingene ble det understreket at man må fortsette å sette fokus på problemet og å arbeide for bedre forhold på land i Somalia.

Norges holdning

En styrking og utvikling av HRKs system som den overordnede rettslige rammen for alle tiltak i marin sektor vil være et hovedhensyn fra norsk side også i det videre arbeidet med havrettsspørsmål.

Et sentralt element er å arbeide for at konvensjonens regler respekteres på alle plan. Det anses viktig å oppmuntre til at statspraksis i forbindelse med tradisjonelle havrettsområder utvikler seg i samsvar med HRKs bestemmelser, blant annet i FNs særorganisasjoner og i de regionale fiskerierorganisasjonene. Fra norsk side er det et hovedpoeng å arbeide for og bidra til at HRK

gjennomføres og respekteres, og at man unngår alternative løsninger og prosesser som går på tvers av HRKs bestemmelser. Norges syn er derfor også at vern av det marine miljøet bør sikres gjennom etablerte instrumenter og ordninger. For øvrig er det også et hovedanliggende for Norge at utviklingsland og små øystater blir satt i stand til å utnytte de rettighetene de gis gjennom HRK. Norge tar sikte på fortsatt å opptre som en vesentlig premissleverandør under resolusjonsforhandlingene. Fra norsk side blir det lagt stor vekt på at man i resolusjonen finner en riktig og fornuftig balanse mellom ressursforvaltning og miljøinteresser. Videre vil man fra norsk side under forhandlingene videreføre et klart bistandspolitisk engasjement.

2.10.2 Bærekraftig fiskeriforvaltning, herunder FN-avtalen om fiske på det åpne hav av 1995 og andre relaterte instrumenter

(Dagsordenspunkt 78 b)

Bakgrunn

Norge ratifiserte FN-avtalen om fiske på det åpne hav av 1995 som en av de aller første statene 30. desember 1996. Avtalen trådte i kraft 11. desember 2001.

Avtalen representerer et internasjonalt gjennombrudd i arbeidet for forsvarlig forvaltning av vandrende og langtmigrerende fiskebestander. Avtalen supplerer FNs havrettskonvensjon og gir en folkerettslig ramme for framtidige bevarings- og forvaltningsregimer. Den får i hovedsak anvendelse bare på det åpne hav. Det bærende prinsippet i avtalen er kravet om samsvar mellom forvaltningen av fiskeressursene på det åpne hav og i tilgrensende nasjonale farvann. Fiskeriforvaltningen på det åpne hav skal ta hensyn til kyststatenes forvaltningstiltak og ikke undergrave disse, og sonetilhørigheten for bestandene skal være et sentralt kriterium for hvor mye som kan fiskes på det åpne hav.

Den aktuelle situasjonen

I forhandlingene om fiskeriresolusjonen må det forventes et fortsatt sterkt fokus på bekjempelse av UUU-fiske (ulovlig, urapportert og uregulert

fiske) og pågående prosesser i denne forbindelse. Også når det gjelder fiskeriforhandlingene, er bevarings- og miljøspørsmål blitt mer sentrale de senere år.

I fiskeriresolusjonen fra 2006 ble statene oppfordret til å sette i verk tiltak, enten individuelt eller gjennom regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner (RFMOer), for å beskytte sensitive marine økosystemer fra ødeleggende fiskemetoder, f.eks. bunntrål. Dette skulle gjøres i samsvar med føre-var-prinsippet og den økosystembaserte tilnæringsmetoden til fiskeriforvaltning. Under forhandlingene om fiskeriresolusjonen i 2009 ble det gjort en evaluering av statenes oppfølging av 2006-resolusjonen.

Norge har vært med på å utvikle nye reguleringer innen flere RFMOer og har gjennomført disse reglene i norsk rett. Norge har også siden temaet bunnfiske først var oppe i FNs generalforsamling i 2004, vært en pådriver for at Generalforsamlingen må oppfordre til bevissthet rundt og tiltak mot bruk av skadelige fiskeredskaper. Særlig viktig for Norge har vært styrking av RFMOene, noe som også innebærer en utvidelse av deres mandat til også å inkludere biodiversitetshensyn og regulering av bruk av bunnredskaper. Det har videre vært Norges syn at stater bør forby sine statsborgere og fartøy som seiler under deres flagg å fiske i uregulerte områder på det åpne hav inntil en RFMO har blitt etablert, og tilfredsstillende forvaltningsregler har blitt gjennomført. Norskregistrerte fiskefartøy har ikke anledning til å fiske i uregulerte områder på det åpne hav.

Det var i 2009 enighet om at mye har blitt gjort på området, bl.a. har flere stater involvert seg i prosesser som forhåpentligvis vil føre til etablering av flere RFMOer og dermed også til en bedre beskyttelse av marin biodiversitet. De allerede etablerte RFMOene har også gjort et omfattende og seriøst arbeid for å møte kravene i 2006-resolusjonen innen fristen. Det gjenstår imidlertid mye, særlig i havområder i Stillehavet og Indiahavet. Det var derfor enighet i 2009 om at regelverket fra 2006 skulle fastholdes, men at noen bestemmelser skulle skjerpes ytterligere. Fokus var på styrket gjennomføring, ikke endring av regelverket.

Et annet tema under forhandlingene i 2009 var havnestatsavtalen som ble vedtatt i FNs fiskeri- og landbruksorganisasjon (FAO) i november 2009. Havnestatsavtalen representerer en milepæl innen arbeidet mot UUU-fiske, idet den vil gjøre det vanskeligere å lande og omsette UUU-fisk. Avtalen kombinerer viktige elementer som stengning av havner for svartelistede fartøyer, ansvarliggjøring av flaggstat i forbindelse med hav-

neanløp, samt en rekke spesifikke minimumsstandarder om informasjon, gjennomføring av kontroll, reaksjoner, opplæring/bistand og samarbeid. Forhandling av avtalen ble startet etter norsk initiativ på Evalueringskonferansen for FN-avtalen om fiske på det åpne hav i 2006 og i fiskeriresolusjonen samme år, og har blitt framforhandlet på svært kort tid sammenlignet med andre FN-prosesser.

Norges holdning

Etter norsk syn er det av stor betydning at Generalforsamlingen opprettholder en veiledningsfunksjon for FN-systemets befatning med fiskerispørsmål av global betydning, og at dette ikke utelukkende henvises til særskilte spesialistfora uten den politiske kontrollen som finnes i Generalforsamlingen. Det er imidlertid viktig at ikke Generalforsamlingen må befatte seg med tekniske spørsmål som lar seg best løse i spesialiserte fora, f.eks. i FAO.

Som for havrettsresolusjonen tar Norge sikte på fortsatt å være en vesentlig premissleverandør under fiskeriresolusjonsforhandlingene. Bekjempelse av UUU-fiske i soner under nasjonal jurisdiksjon og på det åpne hav er etter norsk oppfatning avgjørende for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning. Bekjempelse av skadelig fiskeripraksis vil også stå sentralt, og oppfølging av utkastproblematikken vil stå sentralt i senere diskusjoner under generalforsamlingen. Det vil videre legges stor vekt på å få reflektert behovet for en balansert tilnærming som innebærer innsats mot negative faktorer som forurensning og overbeskatning sammen med en videreutvikling av bærekraftig og økosystembasert forvaltning av marine ressurser. Fra norsk side vil en legge særlig vekt på å styrke grunnlaget for alminnelig oppslutning om FN-avtalen om fiske på det åpne hav, som har møtt motstand fra en rekke store fjernfiskenasjoner. I denne sammenheng vil man også videreføre Norges klare bistandspolitiske engasjement med henblikk på å hjelpe utviklingsland med gjennomføringen av FN-avtalen og til å nyttiggjøre seg de mulighetene avtalen gir.

2.11 Den internasjonale domstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY)

(Dagsordenspunkt 73)

Bakgrunn

Jugoslaviadomstolen (ICTY) ble etablert av Sikkerhetsrådet i 1993 (resolusjon 827). Domstolens mandat er å straffeforfølge personer som er ansvarlige for folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser begått i det tidligere Jugoslavia etter 1. januar 1991. Domstolen har sete i Haag i Nederland, og dens hovedanklager er Serge Brammertz fra Belgia. President er Patrick L. Robinson fra Jamaica.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen arbeider nå med å gjennomføre sin avslutningsstrategi. Alle domstolens saker er nå ferdig etterforsket, og det vil ikke bli tatt ut nye tiltaler. Til sammen har domstolen tiltalt 161 personer. 121 av disse tiltalene er allerede avgjort. Domstolen anslår nå at de fleste sakene vil være ferdigbehandlet i 2013, med unntak av Karadzic-saken, der ankesaken er anslått til å være sluttført i 2014. Domstolen er derfor forsinket i forhold til tidligere anslått slutt dato. To arrestordrer er fortsatt utestående. Det forutsettes at tiltalte personer blir pågrepet og overlevert til domstolen, men domstolen opplever fremdeles samarbeidsproblemer med stater i det tidligere Jugoslavia. Domstolen overfører saker som involverer mellomledere og tjenestemenn på lavere nivå til nasjonale domstoler. En forutsetning for overføring er oppbygging av effektive og betryggende nasjonale rettsystemer.

Norges holdning

Norge har aktivt støttet etableringen av og arbeidet i ICTY, som spiller en viktig rolle i det langsiktige forsonings- og gjenoppbyggingsarbeidet i det tidligere Jugoslavia. Norge har inngått en soningsavtale med domstolen, og man har gjennomført en lovgivning som fullt ut gjør Norge i stand til å samarbeide med og yte assistanse til domstolen. Norge har støttet domsto-

lens outreach-program, som ved å bringe rettsoppgjøret nærmere folket bidrar til økt kunnskap om, forståelse for og oppslutning om domstolens rolle. Norge har også støttet opprettelsen av et eget krigsforbryterkammer i Bosnia-Hercegovina, som tar over saker fra domstolen. Fra norsk side vil man fortsatt arbeide for at domstolen sikres tilstrekkelige ressurser og gode arbeidsforhold, slik at den kan få fullført sitt mandat.

2.12 Den internasjonale domstolen for Rwanda (ICTR)

(Dagsordenspunkt 72)

Bakgrunn

Den internasjonale straffedomstolen for Rwanda (ICTR) ble etablert av FNs sikkerhetsråd i 1994 (resolusjon 955). Domstolens mandat er å straffeforfølge dem som begikk alvorlige brudd på internasjonal humanitærrett i Rwanda, samt rwandiske borgere som var ansvarlige for slike brudd i nabolandene i perioden 1. januar–31. desember 1994. Domstolen har sitt sete i Arusha i Tanzania. Hovedanklager er Hassan Bubacar Jallow fra Gambia. Tribunalets president er Dennis C. M. Byron fra St. Kitts and Nevis. Den norske lagdommeren Erik Møse har vært dommer ved domstolen fra 1999 til 2009 og var domstolens president fra mai 2003 til mai 2007.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen arbeider med å gjennomføre sin avslutningsstrategi. Rettssaker gjennomføres nå parallelt i fire domskamre. Som følge av en vedtektsendring i 2003 utnyttes dommerkapasiteten godt. Domstolen arbeider for at alle rettssaker i første instans vil være gjennomført i løpet av 2010. Det kan imidlertid være faktorer utenfor domstolens kontroll som kan føre til forsinkelser, så som arrest og overlevering av tiltalte på et sent stadium. Domstolen har 11 utestående arrestordrer. I tillegg kan ICTR i enkelte tilfeller være avskåret fra å overføre saker til nasjonale domstoler. Dette har vært tilfellet med saker som er forsøkt overført til bl.a. Rwanda. Det forutsettes utbedringer i det rwandiske rettssystemet. Domstolen og det inter-

nasjonale samfunnet arbeider for å oppnå disse. Det følger av avslutningsstrategien at noen av sakene skal overføres til straffeforfølgning i samarbeidende tredjestater. Tribunalet står overfor utfordringer når det gjelder oppsporing av ettersøkte personer og samarbeid med berørte stater, overføring av straffedømte til andre land, overføring av personer som er frikjent, til andre land og beskyttelse av vitner.

Norges holdning

Norge har aktivt støttet etableringen av og arbeidet i ICTR, som spiller en viktig rolle i det langsiktige forsonings- og gjenoppbyggingsarbeidet i Rwanda. Norge har støttet domstolens outreach-program, som ved å bringe rettsoppgjøret nærmere folket bidrar til økt kunnskap om, forståelse for og oppslutning om domstolens rolle. Norge har bidratt finansielt til opprettelsen av domstolens fjerde rettskammer. Fra norsk side vil man fortsatt arbeide for at domstolen sikres tilstrekkelige ressurser og gode arbeidsforhold, slik at den kan få fullført sitt mandat.

2.13 Den internasjonale straffedomstolen (ICC)

(Dagsordenspunkt 74)

Bakgrunn

Vedtektene til Den internasjonale straffedomstolen (ICC) ble vedtatt med meget stort flertall på en diplomatkonferanse i Roma i juli 1998. Vedtektene trådte i kraft 1. juli 2002. Antallet statsparter er nå 111. Domstolens sete ligger i Haag i Nederland. Sang Huyn Song (Korea) er domstolens president. Domstolens kompetanse er foreløpig begrenset til saker som gjelder folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og alvorlige krigsforbrytelser. Både enkeltstater og FNs sikkerhetsråd kan bringe situasjoner inn for domstolen. I tillegg kan hovedanklageren iverksette etterforskning på eget initiativ. Domstolen har jurisdiksjon dersom forbrytelsen har funnet sted på territoriet til en part i vedtektene, eller dersom forbryteren er borger av en statspart, eller når en situasjon er henvist til ICC av FNs sikkerhetsråd. Domstolen består av atten dommere. Som hovedregel sitter dommerne i ni år, og de kan ikke gjenvelges. For å sikre kontinuitet ved domstolen ble en

tre deler av dommerpanelet ved første valg utpekt ved loddtrekning til å tjenestegjøre i tre år. Disse seks dommerne kunne gjenvelges. Valg fant sted i 2006, og den nordiske kandidaten Errki Kourula fra Finland ble da gjenvalgt for ni år. Hovedanklager Luis Moreno Ocampo (fra Argentina) ble enstemmig valgt i april 2003. Norge undertegnet Roma-vedtektene 28. august 1998 og ratifiserte dem 16. februar 2000 som stat nummer sju. Norge var den første staten som ratifiserte avtalen om privilegier og immunitet for ICC, dens personell og personer som opptrer for den.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen er nå fullt operativ. Domstolen har hittil fått henvist fem situasjoner til behandling, hvorav tre situasjoner fra statsparter: situasjonen vedrørende The Lord's Resistance Army i Uganda, situasjonen i Ituri i DR Kongo og situasjonen i Den sentralafrikanske republikk i tiden etter landets ratifikasjon av Roma-vedtektene i 2002. Videre har hovedanklageren henvist opptøyene etter valget i Kenya i 2007 – 2008 for domstolsbehandling. I tillegg har domstolen fått henvist situasjonen i Darfur fra FNs sikkerhetsråd. (resolusjon 1593). Den første rettssaken for ICC startet i januar 2009. Det er utstedt arrestordre mot Sudans president Omar al Bashir for tilfeller av krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord. I mai/juni 2010 ble domstolens første revisjonskonferanse avholdt i Kampala i Uganda.

Norges holdning

Norge har hele tiden tilhørt pådrivergruppen i straffedomstolsspørsmålet. Norge ser domstolen som et viktig bidrag til demokratisering, rettsstatsbygging og fredsbygging. Fra norsk side vil man fortsatt bidra aktivt til å verne om ICCs integritet. Samtidig vil man arbeide for å integrere domstolen i systemet for beskyttelse av internasjonal fred og sikkerhet. Norge vil fortsette dialogen med de statene som har uttrykt betenkeligheter med domstolen, med sikte på å fremme bredest mulig oppslutning om ICC og dens målsettinger. I tillegg til Norges pliktige bidrag har Norge bidratt med støtte til diverse programmer som domstolen administrerer.

2.14 Afghanistan-spørsmålet

(Dagsordenspunkt 17)

Bakgrunn

Etter sovjetisk okkupasjon og borgerkrig tok Taliban-bevegelsen i 1996 kontroll over det meste av landet og utviklet nære forbindelser med Osama bin Laden og Al Qaida. Etter terroraksjonene i USA 11. september 2001 startet de allierte, ledet av USA og med mandat fra Sikkerhetsrådet, en omfattende militær aksjon og Taliban-regimet falt i november 2001. FN arrangerte i desember samme år en konferanse i Bonn, der afghanske grupperinger inngikk en avtale om prosessen fram mot valget og om opprettelse av en interimadministrasjon. Under et ekstraordinært Loya Jirga (Storråd) i juni 2002 ble Hamid Karzai valgt til president, og en overgangsregjering ble utnevnt. Taliban var ekskludert fra Storrådet.

En ny afghansk grunnlov ble vedtatt i januar 2004. I oktober samme år ble det avholdt presidentvalg, som Karzai vant. I september 2005 ble det avholdt valg til nasjonalforsamling. Dermed var den prosessen som ble skissert i Bonn i 2001, slutført.

En konferanse i London vinteren 2006 gav nye retningslinjer for det internasjonale samfunnet fram til 2010. Gjennom en konferanse i Paris sommeren 2008 ble det samlet bred støtte for den afghanske utviklingsplanen Afghanistan National Development Strategy (ANDS). En ny konferanse i London i januar 2010 la vekt på tilretteleggelse av afghansk evne til og ansvar for egen sikkerhet og utvikling, og det legges opp til en konferanse i Kabul i juli 2010, der afghanske myndigheter skal legge videre til rette for slik ansvars- og kapasitetsoverføring.

Karzai ble gjenvalgt til president høsten 2009 i et valg som ble preget av mer reell valgkamp, men som også ble skjemt av utbredt valgfusk. Etter planen skal det holdes valg på ny nasjonalforsamling i september 2010.

Den aktuelle situasjonen

Afghanistan står fortsatt overfor store utfordringer i forhold til å skape stabilitet, forbedre styresett, menneskerettigheter og fremme sosial og økonomisk utvikling. De humanitære utfordringene er store, og sikkerhets-

truslene er stadig økende. Statsinstitusjonene er svake. Korrupsjon er utbredt. Landet er verdens største produsent av opium. Den afghanske statsmakten er på papiret sentralisert med sin forankring i et presidentstyre, men i praksis fragmentert. Maktkampen forsterkes av uavklarte ansvarsforhold mellom nasjonalforsamlingen, regjeringen og domstolene. Situasjonen preges av at et sterkt, men fragmentert internasjonalt samfunn møter et på mange måter svakt og fragmentert Afghanistan. Dette byr på store utfordringer for så vel utviklingssamarbeidet som innsats for sikkerhet og trygghet. Effektiv arbeidsdeling og samordning av internasjonal innsats er avgjørende for å lykkes.

FN-hjelpeoppdraget i Afghanistan (UNAMA) har et tydelig mandat til samordning, men velger nå en mer realistisk bestrebelse på koherens. Tross mye velvilje fra giversiden presser ulike nasjonale agendaer seg fram, og USA er en dominerende aktør som til nå har valgt mer bilaterale enn multilaterale løsninger. Også på sikkerhetssektoren tvinger det seg fram behov for en mer helhetlig tilnærming, som utfordrer rolledelingen mellom sivil og militær innsats. Felles for hele den internasjonale innsatsen er ønsket om å styrke Afghanistans evne til å gi bedre framtidsutsikter for sine borgere.

Norges holdning

Konflikten(e) kan ikke løses militært. Politiske løsninger, som også inkluderer Taliban, må til.

Norge har en betydelig sivil innsats i Afghanistan. I 2004 ble landet gitt status som samarbeidsland. På konferansen i Paris sommeren 2008 gav Norge løfte om minst 750 mill. kroner per år for femårsperioden 2008–2012 for å støtte opp om den afghanske utviklingsplanen.

Den langsiktige bistanden rettes inn mot godt styresett med særlig vekt på styrking av politi- og justisvesenet, mot utdanning og mot landsbygddutvikling. Den humanitære innsatsen rettes særlig mot helse, mine- og klasevåpenrydding, flyktninger, menneskerettigheter og FNs humanitære appell. Norge vil styrke arbeidet med å følge opp FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (2000) og 1820 (2008) om kvinner, fred og sikkerhet. Norge legger stor vekt på afghansk eierskap, og en betydelig andel av bistanden går til nasjonale programmer som finansieres gjennom flegiverfondet Afghanistan Reconstruction Trust Fund (ARTF) og FN.

Vårt bidrag til ISAF-styrkene er Norges største militære engasjement utenlands. Norge leder stabiliseringslaget (Provincial Reconstruction Team, PRT) i Faryab provinsen nordvest i Afghanistan. Strategien for helhetlig norsk sivil og militær innsats i Faryab-provinsen tydeliggjør rollene til de sivile og militære aktørene og legger vekt på å styrke afghansk kapasitet og kompetanse. Den sivile komponenten skal derfor trekkes ut av PRT og knyttes nærmere opp mot lokale afghanske myndigheter og FN (UNAMA), så snart sikkerhetssituasjonen tillater det. Militærinnsatsen, som også omfatter særskilte treningslag som opererer sammen med den afghanske hæren, dreies til støtte til oppbygging av afghanske sikkerhetsinstitusjoner. Norge bidrar også finansielt til å bygge opp den nasjonale afghanske hæren. I det videre arbeidet vil det være viktig å synliggjøre og kontinuerlig arbeide for støtte til FNs og UNAMAs samordnings- og pådriverrolle, ikke minst å støtte opp under arbeidet med integrert tilnærming i provinsene, bl.a. ved å sikre ressurser og personelloppsett slik at UNAMA kan fylle sin oppgave.

Utviklingen i Afghanistan viser ikke bare behovet for forsoning internt, men også for at andre land i regionen ser seg bedre tjent med et stabilt og trygt Afghanistan i vekst. Det er viktig – men vanskelig – å finne fram til tjenlig håndtering av de regionale dimensjonene som influerer Afghanistans framtid.

2.15 USAs embargo mot Cuba

(Dagsordenspunkt 20)

Bakgrunn

I etterkant av den kubanske revolusjonen i 1959 og påfølgende uenighet om bl.a. amerikansk eiendom, innførte USA i 1960 handelsrestriksjoner mot Cuba og brøt i 1961 de diplomatiske forbindelsene. I etterkant av kubansk nedskyting av to amerikanske småfly over kubansk territorium i 1996 skjerpet USA handelsrestriksjonene ytterligere gjennom den såkalte Helms-Burton-loven slik at også bedrifter i tredjeland ville bli skadelidende om de handlet med Cuba. I 1992 introduserte Cuba en resolusjon i FN som tok avstand fra den amerikanske embargoen. Det første året ble den vedtatt med stemmetallene 59-3-71. I de påfølgende årene har ja-stemmene

økt slik at stemmetallene i 2009 var 187-3-2. (USA, Israel og Palau stemte mot, Mikronesia og Marshalløyene avstod).

Den aktuelle situasjonen

I forbindelse med presidentskiftet i USA ble det fornyet internasjonal fokus på Cuba og embargoen. Det internasjonale trykket har økt på at USA bør oppheve embargoen. Obama-administrasjonen har foretatt en viss oppmyking av sin Cuba-politikk slik at det nå er lettere (enn under siste delen av Bush-administrasjonen) for eksilkubanere å besøke Cuba samt overføre penger dit. Både president Obama og utenriksminister Clinton har innrømmet at embargoen har vært mislykket, men gir ikke uttrykk for at den dermed vil bli opphevet med det første. Til det er manglende demokrati samt menneskerettighetssituasjonen på Cuba for alvorlig.

Til tross for at president Raul Castro, som formelt overtok i 2008, har tatt initiativet til enkelte reformer på Cuba, videreføres i stor grad tidligere president Fidel Castros linje. Landet befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon, som kubanske myndigheter i stor grad tilskriver embargoen. Landet har imidlertid tatt enkelte positive skritt når det gjelder menneskerettigheter, herunder å underskrive (men foreløpig ikke ratifisere) de to FN-konvensjonene om hhv. politiske og sivile rettigheter samt om økonomiske, kulturelle og sosiale rettigheter. Cuba har heller ikke benyttet dødsstraff siden 2003 og har omgjort en rekke dødsdommer til fengselsdommer. Ifølge Amnesty International sitter i dag i underkant av 200 politiske fanger fengslet.

Norge gjenåpnet sin ambassade på Cuba i 2001. I løpet av de siste årene har vi fullt ut normalisert vårt forhold til Cuba etter at det i perioden 2003–2005 ikke var noen kontakt mellom våre myndigheter. Norge er av den oppfatning at kontakt og samarbeid heller enn isolasjon vil bidra til en demokratisk utvikling på Cuba. Norge oppgraderte i 2009 stasjonssjefstillingen fra chargé d'affaires til ambassadør. Normaliseringen har ført til et bredere samarbeid med Cuba det siste året innen bl.a. naturkatastrofeberedskap, fiskeri, menneskerettighetsseminarer (sammen med Sveits og Spania) og Olje for utvikling (OfU).

Norges holdning

Norge anser på prinsipielt grunnlag at det bør skilles mellom sanksjoner som er vedtatt av det internasjonale samfunnet gjennom FN, og ensidige straffetiltak fra individuelle stater. Med unntak av den første avstemningen i 1992 da Norge avstod, har Norge stemt for resolusjonen i FN som tar avstand fra den amerikanske embargoen mot Cuba. Etter å ha stått tilsluttet EUs stemmeforklaring under 60.–62. generalforsamling, holdt i 2008 og 2009 Norge egen stemmeforklaring for bl.a. å markere at vi var kommet noe lenger enn EU i normaliseringen. I 2009 var det blant vestlige land bare USA, EU og Norge som holdt stemmeforklaringer. I den norske stemmeforklaringen ble ovennevnte prinsipp om unilaterale sanksjoner vektlagt, og det ble framhevet at Norge ikke kunne akseptere at et annet lands unilaterale sanksjoner fikk konsekvenser for Norges forhold til Cuba. Samtidig understreket også Norge bekymring for menneskerettighetssituasjonen, herunder situasjonen når det gjelder presse- og ytringsfrihet. Norge oppfordret dessuten Cuba til betingelsesløst å løslate alle politiske fanger.

2.16 Hiv/aids

(Dagsordenspunkt 46)

Bakgrunn

Aidsepidemien er fortsatt ikke under kontroll og undergraver i mange land resultatene av mange års utviklingsarbeid. Antallet som dør av aids, synes å ha nådd et toppnivå i 2005 og er på vei ned, i stor grad på grunn av bedret tilgang til antiretrovirale medikamenter. Antallet personer som får slik behandling, er mer enn tidoblet fra 2003. Likevel, for hver ny person som får behandling, blir tre nye hivsmittet. Det bygger seg derfor opp et stadig større antall hivpositive som vil trenge livslang behandling.

Hiv og aids er et problem som angår alle land. Derfor står hiv/aids løpende på sakslisten i FN og i andre internasjonale organisasjoner. Hiv og andre sykdommer som truer menneskeheten, omfattes av et eget tusenårs-mål (tusenårs-mål 6). Men epidemien har så alvorlig innvirkning på samfunnet at heller ikke andre mål for å utrydde fattigdommen vil kunne nås dersom epidemien ikke bringes under kontroll. Dette gjelder særlig lande-

ne sør for Sahara. Samtidig vil framgang knyttet til rettigheter, likestilling, utdanning og arbeid også bidra til å stoppe spredning av hiv.

Gjennom FNs spesialsjesjoner om hiv og aids i 2001 og i 2006 har verdenssamfunnet satt seg konkrete mål for hva som må gjøres på en rekke områder for å bekjempe aidsepidemien, særlig gjennom målet om universell tilgang til forebygging, behandling, omsorg og støtte, som skulle nås innen 2010.

Verden har vist betydelig mobiliseringsevne når det gjelder hiv og aids og kan også vise til viktige resultater. Den globale finansieringen for hiv og aids steg bratt mellom 2002 og 2008. Nå har kurven flatet ut på et årlig nivå rundt 7,6 milliarder USD, som er bare ca. en tredel av hva UNAIDS har anslått som behov dersom en skal oppnå full tilgang til behandling og nødvendige investeringer i forebygging og støttetiltak. Mer enn halvparten av midlene fra verdenssamfunnet kommer fra USA. Den norske andelen ligger på i underkant av 2 %.

FN-organisasjonene har gjennom samarbeidet i UNAIDS vist et godt eksempel på lederskap og arbeid på tvers av institusjonsgrenser, også med lokalsamfunn og med frivillig og privat sektor. Aidsarbeidet har derfor vært i forkant når det gjelder FN-reform.

Den aktuelle situasjonen

Ved utgangen av 2008 regnet man med at over 33 millioner mennesker var smittet av hiv. Om lag 2,7 millioner ble smittet av hiv bare i 2008. Samme år døde også om lag 2 millioner av aids. Hver dag dør flere tusen afrikane-re av aidsrelaterte årsaker. Unge kvinner er særlig utsatt, og landene sør for Sahara er hardest rammet. Men også Asia og andre deler av verden rammes. Antall nylig smittede med hiv har gått ned fra toppen i 1996, men infeksjonsraten synes å øke i Øst-Europa og Sentral-Asia. FN har anslått at 15 millioner barn har mistet en eller begge foreldrene på grunn av aids.

De hardest rammede landene vil fortsatt trenge betydelig ekstern støtte til å mestre aidsepidemien. Samtidig viser status i dag behovet for å arbeide annerledes og samtidig opprettholde politisk, strategisk og økonomisk tyngde i arbeidet med aids internasjonalt.

Finanskrisen forsterker belastningen av aids på samfunnsøkonomien og helsevesenet, forsterker ulikheter i samfunnet og gjør kvinner til tapere om en ikke mestrer denne overgangsfasen, både når det gjelder forebygging og

behandling. Aidssatsingen i tungt belastede land må bli mer bærekraftig, bedre integrert og klarere profilert i både forebygging og behandling. Dette er ikke mulig med bare eksterne midler; det må en helt annerledes prioritering til i hvert land som er skreddersydd til utviklingen av epidemien.

Å stoppe smitte gjennom effektiv forebygging må være hovedstrategien i bekjempelsen av hiv og aids. Samtidig er det et stort behov for å øke tilgangen til medisiner og sikre behandlingstilbud som er best mulig integrert med andre helsetjenester. For å bryte ned stigma og fornektelse må organisasjoner og personer som selv lever med sykdommen, involveres helt og fullt i arbeidet med forebygging, med ikke-diskriminering og med levekår og livskvalitet for hivpositive.

FNs generalsekretær Ban Ki-moon går nå i spissen for et løft for kvinners og barns helse gjennom en helhetlig tilnærming til de helserelaterte tusenårsmålene. Denne kampanjen, kalt «Joint Action Plan for Women's and Children's Health» ser de helserelaterte tusenårsmålene (4, 5 og 6) i sammenheng med de andre tusenårsmålene. Dette er viktig i arbeidet med å bekjempe hiv og aids fordi det i mange fattige land er en klar sammenheng mellom for eksempel mødredødelighet og hivsmitte.

Hivepidemien utvikler seg og endrer karakter i mange land, og det stiller landene overfor stadig nye utfordringer. I land der smitte blant injiserende sprøytebrukere var dominerende tidligere, ser man at seksuell smitte blir mer utbredt, mens sprøytedeling og smitte i seksuelle relasjoner mellom menn også blir et økende problem i mange land i Afrika der man har en generalisert epidemi. Det er derfor viktig at landene stadig overvåker sin egen epidemi og sine egne smitemønstre, for det er ofte liten sammenheng mellom hvordan land bruker sine forebyggende ressurser, og hvor epidemien særlig sprer seg.

Norges holdning

Kampen mot hiv og aids har høy prioritet innenfor norsk utviklingspolitikk. Investering i kampen mot aids ses også som en investering i helse-systemer der helsepersonell er på plass med kunnskaper, utstyr, veiledning og støtte og leverer integrerte tjenester som gir resultater, og kommuniserer godt med brukere og lokalsamfunn.

Norge ønsker å bidra til at effektiv forebygging i hvert land gjøres til en hovedprioritering og en forutsetning for et kvalitetsmessig godt og støt-

teverdig nasjonalt hiv- og aidsprogram som er rettet mot de konkrete forholdene som skaper smitterisiko. Ulike medisinske og andre virkemidler, for eksempel mannlig omskjæring, god tilgang til kvinnelige og mannlige kondomer og rene sprøyter for injiserende brukere, sammen med korttidsbehandling med antiretrovirale medikamenter i akutte risikosituasjoner, er virkemidler som må kombineres og målrettes, sammen med økt kunnskap om seksualitet og aids. I tillegg må man se på sosiale faktorer som fremmer smitte, for eksempel ulikhet mellom kjønnene. Ungdom er særlig utsatt for smitte og har mange steder dårlig tilgang til relevant seksualopp-læring og informasjon om aids. Ungdom må også inviteres til å bidra med sin kreativitet og innsikt i lederskapet av aidsarbeidet framover.

Likestillingsarbeidet og hivarbeidet må finne bedre synergier og også omfatte arbeidet for rettighetene til seksuelle minoriteter. Arbeidet mot seksualisert vold er ikke minst viktig i denne sammenhengen, men også generelt arbeid for å gi kvinner bedre sosiale, politiske og økonomiske rettigheter, og følgelig rett til å få tilstrekkelig informasjon og til å bestemme over egen kropp og seksualitet, er viktig.

En barriere for mange når det gjelder å få tilgang til tjenester, er diskriminering og lovgivning som gjør deres livsførsel ulovlig, og som derfor hindrer personer tilgang til tjenester. Der seksuell omgang mellom personer av samme kjønn er ulovlig, vil det være vanskelig for homofile og transkjønnede å kunne få tilpasset informasjon og tilpassede tjenester.

Norge investerer i hiv og aids blant annet gjennom UNAIDS, UNITAID, Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) og Verdens helseorganisasjon (WHO). Norge støtter også aktivt opp om Generalsekretærens initiativ og «The Joint Action Plan for Women's and Children's Health» om et felles løft for å kunne nå de helserelevante tusenårsmålene. I Norge er regjeringens hivstrategi og det nasjonale aidsrådet et redskap for en sammenhengende politikk nasjonalt og globalt.

Det er først og fremst gjennom en resultatrettet hiv- og aidspolitikkk basert på nasjonalt og lokalt eierskap i hvert land at det er mulig å snu aidsepidemien. Derfor er også arbeidet i FN særlig viktig. Norge har støttet opp om FNs generalsekretærs forslag om en bred gjennomgåelse av status for aidsarbeidet ved slutten av 2010 med rapportering til en spesialsesjon i Generalforsamlingen og integrering av videre oppfølging i arbeidet med tusenårsmålene fram til 2015.

3 Saker som behandles i 1. komité

(Dagsordenspunkt 89 – 106)

3.1 Arbeidet med 1. komité

Bakgrunn

FN har alltid vært en sentral arena for det globale nedrustnings- og ikke-spredningsarbeidet. Generalforsamlingens 1. komité har ansvaret for nedrustning og internasjonal sikkerhet og er – i motsetning til Sikkerhetsrådet – åpen for alle medlemsland. Over flere år har det likevel skjedd en tyngdeforskyvning fra 1. komité til Sikkerhetsrådet. Dette skyldes i stor grad at resolusjonene som vedtas i 1. komité, ikke er like forpliktende som vedtak fattet av Sikkerhetsrådet. Debattene i 1. komité er heller ikke alltid like målrettet. FNs generalforsamling vedtar årlig over 50 resolusjoner. Mange gjentas fra år til år. Det har også vært en tendens til at et stadig økende antall resolusjoner blir gjenstand for votering, noe som igjen leder til økt polarisering mellom landene.

Foruten 1. komité består FNs nedrustningsmaskineri av FNs nedrustningskommisjon (UNDC) og Nedrustningskonferansen i Genève (CD). Disse organene ble opprettet av en spesialsesjon under FNs generalforsamling i 1978. CD har en begrenset medlemskrets (deriblant Norge). Både UNDC og CD har vært handlingslammet de siste ti årene på grunn av manglende enighet om hva disse to institusjonene skal arbeide med, og ikke minst når det gjelder å konkretisere nye nedrustningstiltak. Det etablerte konsensusprinsippet er under voksende press. På samme tid har den humanitære nedrustningstilnærmingen vist at man kan oppnå konkrete resultater gjennom prosesser der regjeringer og det sivile samfunnet har delt felles målsetninger, slik som i arbeidet fram mot konvensjonene mot antipersonellminer og klasevåpen.

Den aktuelle situasjonen

Det har i flere år vært uenighet mellom land i Den alliansefrie bevegelsen (NAM) og vestlige land om hvordan man skal styrke det multilaterale ned-

rustningsdiplomati. NAM-landene har tatt til orde for at det bør holdes en ny spesialsesjon om nedrustning under FNs generalforsamling (SSOD IV) som skal se nedrustningsmaskineriet i sin helhet. Vestlige land har så langt ikke vært overbevist om hensiktsmessigheten av en slik spesialsesjon og har heller ønsket å endre arbeidsmetodene i de enkelte institusjonene. Selv med en ny amerikansk administrasjon har ikke bildet endret seg. Håpet fra 2009 om at CD skulle komme i gang med reelle forhandlinger, ble ikke realisert, og i januar 2010 blokkerte Pakistan nok en gang for vedtak av et arbeidsprogram for konferansen. UNDC sliter i motbakke, og det er fremdeles betydelig rom for å gjøre 1. komité mer relevant.

Et uttrykk for stillstanden i det tradisjonelle multilaterale nedrustningsmaskineriet er at den nye amerikanske administrasjonen velger andre arenaer for å fremme sine prioriteringer innenfor nedrustning og ikke-spredning. 24. september 2009 holdt president Obama et toppmøte i FNs Sikkerhetsråd om kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning. Dette møtet vedtok resolusjon 1887 som legger føringer for det videre arbeidet på dette området. I april 2010 arrangerte USA et toppmøte om atomsikkerhet, som hadde til hensikt å sikre oppslutning om en handlingsplan for sikre følsomt kjernefysisk materiale.

Norges holdning

Stortingsmelding 27 (2007–2008) om nedrustning og ikke-spredning slår fast at et hovedmål for Norge er å arbeide for sikkerhet på et lavest mulig rustningsnivå gjennom internasjonale folkerettslig bindende avtaler. FN-systemet vil måtte spille en sentral rolle. Vi er samtidig kritiske til hvordan FNs nedrustningsarbeid har vært drevet de siste årene. Norge har vært pådriver for å gjøre 1. komité langt mer relevant gjennom endringer i arbeidsmetodene. Vi har videre tatt til orde for en dyptgripende gjennomgåelse av UNDC og gått inn for at Nedrustningskonferansen skal være åpen for alle interesserte land, slik tilfellet var i forhandlingene om Minekonvensjonen og Klasevåpenkonvensjonen. Dersom stillstanden i CD vedvarer, bør man etter norsk syn vurdere andre forhandlingsarenaer. Norge er i utgangspunktet åpen for å sammenkalle en ny spesialsesjon om nedrustning, men da under forutsetning av at en slik konferanse kan oppnå konkrete resultater. Norge hilste velkommen sikkerhetsrådsresolusjon 1887, og Norge deltok aktivt i forberedelsene til og gjennomføringen av toppmøtet om atomsikkerhet.

3.2 Kjernevåpen

Bakgrunn

Årene siden 2000 er kalt det tapte tiåret i arbeidet for en verden fri for kjernevåpen. Selv om kjernevåpenstatene har fortsatt å redusere sine arsener, har man ikke kommet nærmere en ikrafttredelse av Avtalen om forbud mot atomvåpenprøver (CTBT), og man har heller ikke kommet i gang med forhandlinger om et forbud mot framstilling av spaltbart materiale til våpenformål (FMCT). Det har vært en voksende frykt for at atomvåpen får en ny og sterkere vektlegging i kjernevåpenstatenes sikkerhetspolitikk. Den brede enigheten som ble oppnådd innenfor rammen av Avtalen om ikke-spredning av kjernevåpen (NPT) på 1990-tallet, ble brutt. En rekke utviklingsland kvier seg for å gjennomføre nødvendige ikkesprednings tiltak. Nedrustning og ikke-spredning er blitt satt opp mot hverandre. Utviklingen i både Nord-Korea og Iran illustrerer også sårbarheten i NPT-regimet. Denne sårbarheten forsterkes av at India, Pakistan og Israel står utenfor avtalen. Et lavmål i arbeidet med å bekjempe atomtrusselen ble nådd i 2005 da NPTs tilsynskonferanse ikke kom til enighet om et sluttdokument. Samme år var det heller ikke mulig for FNs toppmøte å samle seg om konkrete nedrustnings- og ikkespredningsforpliktelser.

Den aktuelle situasjonen

Etter 2006 har det vært en voksende erkjennelse av at avskaffelse av atomvåpen vil være den beste måten å forhindre at slike våpen noen gang vil bli brukt. Det er også økt forståelse for at nedrustning vil være en nødvendig forutsetning for å skape oppslutning om et sterkere ikkespredningsregime, for eksempel å gi inspektører fra Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA) bedre mulighet til å utføre sine inspeksjonsoppgaver. Gitt forventningene om økt bruk av kjernekraft i årene som kommer, er det enda viktigere enn før å få tettet igjen smutthullene i det internasjonale ikkespredningsregimet. Presidentskiftet i USA markerte et positivt vendepunkt. Den nye amerikanske administrasjonen har signalisert et langt sterkere nedrustningsengasjement enn hva som har vært tilfellet de siste åtte årene, og har vært tydelig i målsetningen om å nå en verden uten atomvåpen. Dette har igjen ført til at USA har redusert rollen til atomvåpen i sin

sikkerhetspolitikk, sluttet en omfattende avtale med Russland om nedrustning av strategiske atomvåpen (nye START) og tatt initiativet til et internasjonalt krafttak for å sikre alt følsomt kjernefysisk materiale innen fire år. Det mest oppløftende utviklingstrekket i år er at NPTs tilsynskonferanse i mai 2010 endte opp med å vedta et handlingsprogram for nedrustning og ikke-spredning og dessuten konkrete tiltak for å få etablert en sone fri for masseødeleggelsesvåpen i Midtøsten. I løpet av 2010 vil arbeidet med NATOs nye strategiske konsept intensiveres. Atomvåpendoktrinen vil være et av de mest sentrale spørsmålene i den sammenheng.

Norges holdning

Stortingsmelding 27 (2007–2008) om nedrustning og ikke-spredning er tydelig på at en verden fri for masseødeleggelsesvåpen utgjør en sentral norsk nedrustningspolitisk målsetning. Etter norsk syn er NPT like mye en nedrustningsavtale som et ikkespredningsinstrument, og det er viktig at det nye arbeidsprogrammet fra NPTs tilsynskonferanse i år følges aktivt opp som et grunnlag for det fortsatte arbeidet med å avskaffe kjernevåpen. Et robust og vanntett ikkespredningsregime vil utgjøre en viktig forutsetning for å kunne nå målet om en verden fri for atomvåpen. I dette arbeidet vil Norge arbeide aktivt innenfor NATO og på tvers av tradisjonelle politiske og regionale grupperinger. Vi legger stor vekt på å engasjere det sivile samfunnet, og ikke minst støtte opp om opplæringsaktiviteter innenfor nedrustning og ikke-spredning.

3.3 Biologiske og kjemiske våpen

Bakgrunn

I motsetning til hva som gjelder for atomvåpen, er det allerede etablert et internasjonalt forbud mot biologiske og kjemiske våpen.

Biologivåpenkonvensjonen (BTWC) trådte i kraft i 1972, mens Kjemivåpenkonvensjonen (CWC) ble formelt bindende i 1997. CWC er et langt sterkere instrument enn BTWC. Kjemivåpenkonvensjonen har et stort sekretariat og omfattende verifikasjonsordninger. BTWC har et lite sekretariat og betjenes av en støtteenhet på noen få personer. I 1990-årene

ble det forhandlet om en protokoll for å styrke BTWC, men disse forhandlingene strandet i 2001 (pga. amerikansk motstand).

Protokollforhandlingene ble erstattet av et arbeidsprogram som skulle fokusere på konkrete tiltak for å styrke nasjonal gjennomføring av BTWC-forpliktelsene. I CWC har det vært en hovedutfordring å få gjennomført destruksjon av gjenværende lagre av kjemiske stridsmidler. Prosessen er både kostbar og teknologisk vanskelig å gjennomføre, noe som har ført til at både USA og Russland henger etter tidsplanen for å ødelegge sine lagre av kjemiske våpen.

Den aktuelle situasjonen

I CWC har det vært en voksende polarisering mellom vestlige land og land i Den alliansefrie bevegelsen (NAM) i vektleggingen av konvensjonens retning, etter hvert som destruksjon av lagrene av kjemiske våpen blir gjennomført. Vestlige land ønsker å betone ikkespredningsarbeidet, mens landene i NAM snarere ønsker økt fokus på arbeidet for å legge forholdene bedre til rette for økt samarbeid og teknologioverføring innen kjemisk vitenskap. Ytterligere forsinkelser i destruksjonsprosessen kan sette samholdet i CWC ytterligere på prøve. På tilsynskonferansen i 2008 klarte landene i CWC med et nødskrik å bli enige om et sluttdokument.

I BTWC har det vært fokus på å få gjennomført arbeidsprogrammet som ble fornyet på tilsynskonferansen i 2006. Også i BTWC er NAM-landene i økende grad opptatt av å styrke konvensjonens klausul om fredelig samarbeid og teknologioverføring innen biologisk vitenskap. Den nye amerikanske administrasjonen har signalisert ønske om å styrke BTWC på en praktisk måte, men har samtidig understreket at man ikke støtter framforhandling av rettslig bindende verifikasjonsmekanismer. Dette spørsmålet vil komme høyere på dagsordenen fram mot tilsynskonferansen i 2011.

Norges holdning

Norge legger stor vekt på å konsolidere og ytterligere styrke CWC og BTWC. Vi arbeider aktivt for å imøtekomme både utviklingslandenes ønske om økt internasjonalt samarbeid og kunnskapsoverføring og behovet for å styrke ikkespredningsdimensjonen i begge avtalene. Norge legger til grunn at land som gjennomfører nødvendige nasjonale ikkespred-

ningstiltak, står langt bedre rustet, ikke dårligere, til å delta i internasjonalt samarbeid innen kjemisk og biologisk vitenskap. Norge bevilger betydelige midler til både Kjemivåpenkonvensjonens organisasjon (OPCW) og til BTWC-relaterte aktiviteter med særskilt fokus på utviklingsland. I juni arrangerte Norge i samarbeid med Indonesia og FN-sekretariatet et internasjonalt seminar om kapasitetsbygging innenfor sykdomsovervåkning. Hensikten med arrangementet var å rette søkelyset mot BTWCs bestemmelser om fredelig samarbeid innenfor biologisk vitenskap. Norge har støttet aktivt opp om tiltak for å styrke de tillitskapende mekanismene (for eksempel nasjonal rapportering) i BTWC. I CWC har Norge vært tydelig på nødvendigheten av full gjennomføring av avtalens nedrustningsforpliktelser.

3.4 Konvensjonelle våpen: miner, klaseammunisjon og håndvåpen

Bakgrunn

Bruk av håndvåpen og andre lette våpen og eksplosiver er med på å skape et stort og økende humanitært og utviklingsmessig problem. Det har enorme økonomiske, sosiale og humanitære konsekvenser når livet ikke kan gå sin normale gang på grunn av væpnet vold. Ifølge FN dør 740 000 mennesker hvert år som en direkte følge av vold der våpen er involvert. Over to millioner kvestes for livet. Det er mange årsaker til at samfunn rammes av væpnet vold. Ukontrollert spredning av håndvåpen er et av problemene som bidrar til dette. Samlet er konsekvensene ofte at fredsbestrebelse undergraves, at konflikter forlenges, at humanitær bistand hindres i å nå fram, at en bærekraftig utvikling blir vanskelig å oppnå, og at klimaet for utenlandske investeringer blir dårligere. Som følge av dette har spørsmål knyttet til væpnet vold kommet høyere opp på den internasjonale dagsordenen i de senere årene, og det er flere prosesser og initiativer på dette området.

Vår innsats for Minekonvensjonen og Konvensjonen om klaseammunisjon er også en del av dette. Konvensjonene viser hva vi kan oppnå når feltkunnskap og normutvikling arbeider sammen. I partnerskap med andre stater og internasjonale humanitære organisasjoner arbeider Norge

for at konvensjonenes forpliktelser effektivt implementeres. I vår innsats mot væpnet vold bygger vi videre på arbeidsmetodene som gjorde at vi lyktes med Minekonvensjonen og Konvensjonen om klaseammunisjon.

Norge støtter aktivt håndvåpeninnsatsen og andre deler av de internasjonale bestrebelsene på å redusere omfanget av væpnet vold både i FN og innenfor andre internasjonale og regionale rammer. Agendaene favner vidt og omfatter spørsmål om normer og regelverk for produksjon, handel, innsamling, lagring og destruksjon av håndvåpen, bedre eksportkontroll, kriminalitetsforebygging, hjelp til ofre, menneskerettigheter og utviklings-spørsmål. FNs handlingsprogram mot ulovlig handel med håndvåpen og lette våpen (POA) anbefaler medlemslandene å treffe tiltak for å forbedre nasjonal lovgivning, styrke internasjonalt samarbeid for å bekjempe ulovlig handel med håndvåpen og bistå land som har særlige behov på dette området, med lovgivning, opplæring og destruksjon av håndvåpen. Gjennom resolusjonen i 2008 ble et videre møteprogram lagt med et nytt toårlig møte i 2010, et ekspertmøte i 2011 og en ny tilsynskonferanse i 2012.

Den aktuelle situasjonen

I FN-sammenheng og under generalforsamlingen blir det fremmet resolusjoner innenfor de ulike områdene. Resolusjonene for Minekonvensjonen og Konvensjonen om klaseammunisjon er prosedyreresolusjoner. I år fremmes Minekonvensjonen av Norge (presidentskap for konvensjonen), Albania og Sveits. For FNs handlingsprogram for å forebygge og bekjempe ulovlig handel med håndvåpen (POA) fremmes toårlige resolusjoner, og det fremmes også resolusjoner for Konvensjonen om konvensjonelle våpen (CCW). En egen resolusjon om forhandlinger om en Arms Trade Treaty ble fremmet under fjorårets generalforsamling med mandat til å forhandle fram en slik avtale innen 2012. Det første forberedende møte til disse forhandlingene fant sted i juli 2010. I tillegg fremmes flere andre resolusjoner på håndvåpenområdet under 1. komité.

FNs tusenårs mål om utvikling: væpnet vold og utvikling

Sammenhengen mellom spredning og ukontrollert bruk av konvensjonelle våpen og mangel på utvikling er gjenstand for økt oppmerksomhet, også fra norsk side. Norge har sammen med UNDP tatt initiativ til at væpnet vold skal anerkjennes som et sentralt hinder for å nå tusenårs målene om

utvikling, og over 60 stater har tilsluttet seg dokumentet «Oslo Commitments» som forplikter stater til å arbeide for at innsats for å forhindre og redusere væpnet vold skal inngå i sluttdokumentet fra høynivågjennomgåelsen av tusenårsmålene under FNs 65. generalforsamling.

Norges holdning

Norge arbeider aktivt for å sette håndvåpenspørsmål på den internasjonale dagsordenen og fremme internasjonalt samarbeid på dette området som ledd i vårt arbeid for fredelig løsning og forebygging av konflikter. Norge bidrar med rundt 250 millioner kroner i året til innsats for tiltak knyttet til humanitær nedrustning, herunder innsats for reduksjon av væpnet vold, implementering av Minekonvensjonen og Konvensjonen om klaseammunisjon. Norge støttet fjorårets resolusjon om en Arms Trade Treaty, som vedtok å igangsette forhandlinger for å få på plass en konvensjon om reguleringer av handel og overførsel av konvensjonelle våpen. Resolusjonen følges opp fra norsk side i alle relevante internasjonale sammenhenger. Vi mener at målsettingen må være en juridisk bindende og global konvensjon som omfatter alle aspekter ved overføringer av slike våpen mellom land. Fra norsk side vil det være avgjørende viktig at prosessen fører til et resultat som betyr en forbedring av situasjonen i felt. Det vil bety at menneskerettighetene og internasjonal humanitærrett må være elementer som skal ivaretas i prosessen. Norge legger stor vekt på samarbeidet med sivilsamfunnet, relevante FN-organisasjoner, Den internasjonale Røde Kors Komité (ICRC) og likesinnede stater i dette arbeidet.

4 Saker som behandles i 2. komité

4.1 Finansiering for utvikling

(Dagsordenspunkt 19)

Bakgrunn

Økonomi-, miljø- og utviklingsspørsmål står sentralt på Generalforsamlingens dagsorden. Generalforsamlingen, primært i 2. komité, supplert av ECOSOC og enkeltstående møter og debatter på ulike nivåer, representerer det viktigste internasjonale forumet for å se disse spørsmålene i et overordnet perspektiv.

Finansiering for utvikling

Oppfølgingen av **konferansene om finansiering i Monterrey i Mexico i 2002 og i Doha i Qatar i 2008 er sentrale punkter på dagsordenen til ECOSOC og Generalforsamlingens 2. komité.**

Sluttdokumentene fra disse konferansene definerte hvilket ansvar henholdsvis utviklingsland og rike land har for å mobilisere og bruke penger på kampen mot fattigdom. Rekkefølgen i dokumentene reflekterer betydningen de forskjellige finansieringskildene har for utviklingsland. Det første kapittelet handler om utviklingslandenes egne ressurser. Kamp mot korrupsjon og utvikling av godt styresett står sentralt. Det andre og tredje kapittelet fokuserer på hvordan utenlandske investeringer i utviklingsland og handel best kan bidra til utvikling. Det fjerde kapittelet handler om hvilken rolle utviklingsbistand spiller; i Doha ble det enighet om at utviklingsbistand er et supplement til andre former for finansiering for utvikling, som kan benyttes av utviklingsland til å mobilisere andre og større ressurser. Femte og sjette kapittel handler om gjeld og systemspørsmål i den internasjonale finansielle og økonomiske arkitektur og styresett.

Styrene i både Verdensbanken og IMF fattet formelle vedtak om å stille seg bak slutterklæringen fra Monterrey-konferansen. Partnerskap og felles ansvar, både nord-sør og offentlig-privat, er det positive hovedbudskapet fra Monterrey og Doha.

Doha-erklæringen sammen med Monterrey-konsensusen utgjør utviklingspolitiske grunnlagsdokumenter for både FN-systemet og Bretton Woods-institusjonene når det gjelder kampen mot fattigdom og for utvikling. De er programerklæringer om et globalt partnerskap for utvikling og et sett av ambisjoner og gjensidige forpliktelser for framgang innenfor de tre søylene i bærekraftig utvikling: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Sluttdokumentet fra Doha inneholder flere framskritt i forhold til Monterrey-erklæringen. Skatteunndragelse og skatteparadisers rolle fikk langt mer oppmerksomhet og viste at man var kommet et godt stykke videre i kampen for mer åpenhet omkring grensekryssende transaksjoner og finanssentrenes rolle.

Også når det gjelder likestilling, representerer Doha-erklæringen et framskritt. Man forplikter seg bl.a. til å avskaffe enhver form for kjønnsbasert diskriminering (også i forhold til eierskap/eiendomsrettigheter) og til kapasitetsbygging innenfor kjønns sensitiv budsjettering og offentlig forvaltning. I tillegg er kvinners behov og interesser og nødvendigheten av å prioritere kvinner framhevet på en rekke punkter.

Som en oppfølging av Doha-konferansen ble det i juni 2009 i FN i New York arrangert et høynivåmøte om finanskrisen og dens konsekvenser for utvikling. På høynivåmøtet om finanskrisen i juni 2009 fikk Norge gjennomslag for en rekke saker.

For første gang stadfestet FN i et framforhandlet dokument at ulovlig kapitalflukt ifølge beregninger utgjør flere ganger det samlede volumet av utviklingsbistand i verden og derfor har negativ innvirkning på finansiering for utviklingsformål og utgjør et betydelig utviklingsproblem. Dette gir et grunnlag for oppfølging av kampen mot ulovlig kapitalflukt i både FN og andre fora.

Sluttdokumentet fra konferansen slår fast at utviklingsland må få styrket stemme og representasjon i Bretton Woods-institusjonene, reduserte betingelser (kondisjonalitet) knyttet til lån og bedre mulighet for å lansere egne tiltakspakker med hjelp fra de internasjonale finansinstitusjonene. FN gis likevel ingen definert rolle i prosessen med å reformere Bretton Woods-institusjonene, som flere utviklingsland ønsket.

Finansiering for utvikling drøftes også annethvert år i en høynivådialog i Generalforsamlingen og i et fellesmøte for ECOSOC, BWI, UNCTAD og WTO hver vår. Den siste høynivådialogen fant sted i mars 2010, rett i etterkant av fellesmøtet mellom ECOSOC, Verdensbanken, IMF og UNCTAD.

Fellesmøtet har vanligvis blitt avholdt rett i etterkant av vårmøtene i Verdensbanken og IMF, men ble i år for første gang avholdt i god tid før vårmøtene i den hensikt å spille inn til BWIs vårmøter og dermed styrke FNs forhold til BWI.

Den aktuelle situasjonen

Norge ledet under den 64. generalforsamlingen, sammen med Zambia, en arbeidsgruppe om FNs svar på finanskrisen, den økonomiske krisen og krisens innvirkning på utvikling. Arbeidsgruppen har holdt sju møter våren 2010. De første tre møtene handlet om krisens fortsatte innvirkning på utviklingen og tiltak for å bøte på krisen i utviklingsland. De siste møtene fokuserte på institusjonelle spørsmål, blant annet utviklingslands stemme og representasjon i Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF) samt de relevante organene for finansregulering og -overvåking. Debattene i arbeidsgruppen viste særlig at interessen for å utvikle praktiske samarbeidsordninger mellom FN og G20 er betydelig blant FNs medlemsland. Arbeidsgruppen la fram en rapport for Generalforsamlingen, som inneholdt blant annet forslag fra medlemsland om et bedre og mer strukturert samarbeid mellom FN og G20. Rapporten vil bli drøftet videre under den 65. generalforsamlingen. Etter anbefaling fra Doha-konferansen ble styrking av ekspertkomiteen for internasjonalt samarbeid om skatte-spørsmål diskutert av ECOSOC sommeren 2010. Norge, sammen med G77, arbeidet for at komiteen skulle oppgraderes til mellomstatlig status, men andre medlemsland, bl.a. EU og USA, motsatte seg dette. Kompromisset ble at spørsmålet skal utredes videre. Generalsekretæren skal utarbeide en rapport som skal framlegges for ECOSOC i løpet av våren 2011, og som skal inneholde en evaluering av og anbefalinger rundt styrking av det internasjonale skattesamarbeidet. Man tar sikte på å fatte en beslutning under ECOSOCs substantive sesjon sommeren 2011.

Norge vil fortsette å arbeide for våre saker under temaet finansiering for utvikling i 2. komité og andre relevante fora under den 65. generalforsamlingen, under diskusjonen om styrking av internasjonalt skattesamarbeid våren 2011, under fellesmøtet mellom ECOSOC og BWI og under ECOSOC sommeren 2011, samt i andre fora der dette vil være naturlig.

Norges holdning

Fra Monterrey til Doha og til høynivåmøtet om finanskrisen i juni 2009, høynivådialogen og fellesmøtet i mars 2010, og ECOSOC sommeren 2010 har Norge vært en pådriver og medvirket aktivt i prosessen rundt finansiering for utvikling.

Fra norsk side vektlegges det å konsolidere positive trender fra Monterrey, skape ny dynamikk på områder der det er tilbakegang eller stillstand, håndtere nye utfordringer og bevare partnerskapet som preget Monterrey-konsensusen, samtidig som man tilpasser den til en ny virkelighet med nye aktører.

Norge søker å bidra til strukturelle reformer i det internasjonale finanssystemet, et system som effektivt bidrar til å forhindre at utviklingsland kan unnsnippe fattigdommen gjennom økonomisk vekst. Dette ble vektlagt av statssekretær Ingrid Fiskaa i hennes innlegg under fellesmøtet våren 2010.

At Norge har nådd 1 prosent av BNI i utviklingsbistand er et sterkt signal som kan gi en brobyggerrolle. Norge har lagt, og fortsetter å legge, særlig vekt på: tiltak mot skatteunndragelse og kapitalflukt til skatteparadis, behovet for regulering av finansmarkedene, likestilling og styrking av kvinners stilling i utviklingssammenheng, klimatiltak uten at det går på bekostning av hjelp til utvikling, behovet for å styrke utviklingslandenes innflytelse i den internasjonale finansarkitekturen, internasjonalt skattesamarbeid, samt gjeldslette og spørsmålet om illegitim gjeld. Norge arbeider også aktivt for å styrke samarbeid og partnerskap, både nord-sør, sør-sør og offentlig-privat.

Norge fortsetter å oppfordre det internasjonale samfunnet til å yte tilstrekkelig støtte til FN's utviklingssystemes svar på globale utfordringer. Det internasjonale samfunnet må i svaret på finanskrisen og i utviklingsarbeidet vektlegge anstendig arbeid, likestilling og økt tilgang til helse og utdanning. Norge støtter aktivt forslag om at utviklingsland må få en sterkere stemme og representasjon i Bretton Woods-institusjonene, at betingelser i långivning fra Bretton Woods-institusjonene må reduseres, og at utviklingsland må gis rom til å lansere egne tiltakspakker der det er grunnlag for det. Norge støtter også økt fleksibilitet i långivning.

Norge fulgte opp disse sakene under den 64. generalforsamlingen og vil fortsette arbeidet med disse temaene under den 65. generalforsamlingen.

4.2 Handel og utvikling

Bakgrunn

Finanskrisen og den påfølgende nedgangen i verdenshandelen har illustrert hvor viktig handel er for økonomisk vekst og utvikling. Mange land, særlig utviklingsland, ønsker at FN skal fokusere på sammenhengen mellom handel og utvikling. Dette foregår på tre hovedarenaer:

Generalforsamlingen fører den overordnede diskusjonen, ECOSOC har ansvar for samordning mellom samtlige aktører i FN-systemet, mens FNs konferanse for handel og utvikling, UNCTAD, er hovedorganet for handels- og utviklingsspørsmål. Til diskusjonen hører også tema som involverer aktører utenfor FN-systemet, for eksempel finansiering for utvikling, Doha-forhandlingene i Verdens handelsorganisasjon (WTO) og betydningen av handelsrettet utviklingssamarbeid («Aid for Trade»). Sammen med flere andre multilaterale organisasjoner (IMF, Verdensbanken, UNDP, WTO og ITC) bidrar UNCTAD også med sin ekspertise innenfor handel og utvikling gjennom EIF (Enhanced Integrated Framework – det integrerte rammeverket for handelsbistand til de minst utviklede landene). EIF skal hjelpe til med å integrere handelspolitikk i nasjonale utviklingsstrategier og finansiere prioriterte tiltak på handelsområdet. Både Norge og UNCTAD sitter i styret i EIF.

UNCTAD ble opprettet i 1964 etter krav fra utviklingslandene, som ønsket en global forhandlingsarena som alternativ til GATT. UNCTAD har et bredt mandat, som omfatter analysearbeid, mellomstatlig dialog og konsensusbygging samt faglig bistand. Organisasjonen har fra starten av blitt oppfattet som «utviklingslandenes organisasjon» og som talerør for disse landene. Den spilte en framtrødende rolle på 1970-tallet, men har i de siste ti årene blitt mindre synlig i forhold til andre internasjonale organisasjoner som WTO og Bretton Woods-institusjonene. Organisasjonen har lenge slitt med et tungrodd sekretariat og manglende prioriteringer i sitt arbeid. Helt siden tidlig på 1990-tallet har derfor industrilandene arbeidet for å reformere og effektivisere UNCTAD for å gjøre den mer relevant i forhold til den aktuelle utviklingsdagsordenen.

Den aktuelle situasjonen

UNCTADs 12. hovedsesjon i 2008 hadde som tema globaliseringens muligheter og utfordringer for utvikling, og en ny ministererklæring (Accra Accord) ble vedtatt. Erklæringen viste til utfordringene utviklingsland møter innenfor handel, økonomi og utvikling, og skisserte et bredt arbeidsprogram videre, som omfatter blant annet råvarer, landbruk, handel, gjeld, investeringer og teknologioverføring. Erklæringen talte for at UNCTAD måtte spille en større rolle innenfor nyere tema som klimaendringer, energisikkerhet og migrasjonsspørsmål. Den inneholdt også klare føringer om reform av det mellomstatlige maskineriet og sekretariatets organisering. Utfordringene består i å omsette Accra-erklæringen i praktisk handling, ikke minst fordi medlemslandene prioriterer ulike deler av de mange anbefalingene, og fordi viljen til reform er variabel innad i sekretariatet.

Norges holdning

Fra norsk side mener man UNCTAD kan ha en viktig rolle å spille i oppfølgingen av globale prosesser på handels- og investeringsområdet, herunder den pågående Doha-runden i WTO. Det er behov for en institusjon i FN-systemet, utover Generalforsamlingen, der man kan drøfte problemstillinger og fremme forslag til politikk knyttet til globaliseringens utfordringer og utviklingslandenes deltaking i internasjonal handel. Norge ønsker å bidra til at UNCTAD kan fylle en komplementær rolle til det arbeidet som gjøres i WTO, fremme utviklingslandenes interesser gjennom blant annet analysearbeid, og yte etterspurt, handelsrettet bistand i samarbeid med andre institusjoner og i tråd med Paris-erklæringen om bistandseffektivitet.

For å styrke UNCTADs relevans må reformprogrammet gjennomføres raskere slik at organisasjonen framstår som mer målrettet og fokusert innenfor områder der den er gitt et mandat og har komparative fortrinn i forhold til andre. Fra norsk side ønsker man også en sterkere fattigdomsorientering og vektlegging av utviklingslandenes nasjonale ansvar i UNCTADs arbeid.

4.3 Utviklingslandenes gjeldsproblemer

(Dagsordenspunkt 53 c)

Bakgrunn

For utviklingsland med store investeringsbehov er det normalt og naturlig å ha gjeld. Et gjeldsproblem oppstår først når et land ikke er i stand til å betjene sine gjeldsforpliktelser uten at det går ut over viktige samfunnsoppgaver. Gjeldsproblemene er et internasjonalt anliggende som krever internasjonal samordning og politiske løsninger. Med Heavily Indebted Poor Countries Debt Relief Initiative (HIPC-initiativet) har Verdensbanken, Det internasjonale valutafondet (IMF) og kreditorlandene utviklet en internasjonal gjeldslettemekanisme for å søke å gi de fattigste utviklingslandene en ny start. HIPC-initiativet har blitt vesentlig supplert gjennom Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI). MDRI vil gi fattige land ytterligere gjeldslette fra Verdensbanken, Den afrikanske utviklingsbanken og Det internasjonale valutafondet. Så langt har 35 land fått gjeldslette under HIPC, og både HIPC og MDRI vil på sikt omfatte 40 land. Med MDRI ble man enig om en kompensasjonsmekanisme ved at gjeldsletten skal finansieres gjennom tilleggsbidrag fra giverlandene i samsvar med allerede omfrente byrdefordelingsnøkler.

Den aktuelle situasjonen

Gjeldsletten under HIPC og MDRI fra multilaterale utviklingsbanker reduserer de fattigste landenes tilbakebetalingsforpliktelser dramatisk. I første omgang går dette imidlertid på bekostning av institusjonenes myke lån og gavebistand til de samme landene. Uten kompensasjon, dvs. påfyll av friske giverlandsmidler, vil disse institusjonenes evne til å bistå fattige land med nye midler dermed svekkes. Uten kompensasjon vil de fattigste landene dermed finansiere sin egen gjeldslette. Det er fortsatt et stort gap i finansieringen av den multilaterale gjeldsletten under HIPC.

Finansieringen av gjeldslette for konfliktrammede land som ennå ikke har startet sin HIPC-lette, er en særlig utfordring. Verdensbanken og IMF er blitt kritisert for at framdriften i HIPC-initiativet har vært for treg. Dette skyldes imidlertid i stor grad situasjonen i de landene som initiativet er

ment å hjelpe. Ikke desto mindre er det nå 35 land som har fått gjeldslette under HIPC-initiativet på til sammen 54 milliarder dollar. Det er vanskelig å sikre at landenes gjeldsbyrde forblir håndterbar også etter at de har fått sin gjeldslette. Mange land som har fått stor gjeldslette, vil være sterkt fristet til å ta opp nye lån. Behovet for styrket gjeldspolitik i lavinntektsland generelt har medført at Verdensbanken og IMF har utviklet et rammeverk for en bedre analyse av gjeldsbærekraft.

Norges holdning

Gjeldslette utgjør en viktig del av norsk utviklingspolitikk, noe som framgår av St.meld. nr. 13 (2008–2009) «Klima, konflikt og kapital» og regjeringens handlingsplan «Gjeldslette for utvikling». En u håndterbar gjeldsbyrde hindrer utvikling og undergraver annen bistand. HIPC-initiativet representerer i norske øyne et epokegjørende multilateralt samarbeid. MDRI gir større effekt av HIPC. Men det er samtidig avgjørende at G8 og andre giverland kompenserer utviklingsbankene for gjeldsletten under de to initiativene slik at fattige land ikke indirekte selv må finansiere deler av sin egen gjeldslette. U håndterbare gjeldsbyrder er dessuten også et kreditoransvar. Norge kan ettergi 100 prosent av fordringene overfor HIPC-landene uten å belaste bistandsbudsjettet. Norsk gjeldslette kommer derfor i tillegg til annen bistand, noe som er unikt. Norsk gjeldslette iverksettes i form av 100 prosent ettergivelse ved forfall etter at landene har kvalifisert seg for HIPC-behandling. Endelig og fullstendig sletting av landenes gjeld skjer etter at landene når gjennomføringspunktet i HIPC-initiativet. Norge finansierer en dialog i FN om staters gjeldsproblemer. Videre har man fra norsk side finansiert studier om illegitim gjeld, som er gjennomført av FN og Verdensbanken. Med norske penger arbeider UNCTAD for å utarbeide kriterier for ansvarlig långivning og illegitim gjeld. Norge er for øvrig også den viktigste støttespilleren for UNCTADs bistandsprogram for bedret gjeldshåndtering (DMFAS). Norge har, sammen med fem andre land, utarbeidet OECDs retningslinjer for ansvarlig långivning. Norge tar i Parisklubben, et kreditorforum som består av vestlige land og Russland, til orde for mer fleksibilitet med hensyn til gjeldslette. Norge arbeider for en gjenopptakelse av debatten om en ny, mer rettferdig og mer omfattende gjeldsrestruktureringsmekanisme, som ikke bare sletter gjeld på bakgrunn av hvor mye lån et land kan tåle, men som også vurderer sletting på bakgrunn av hvordan gjelden oppstod.

4.4 Klimakonvensjonen og Kyoto-protokollen

(Dagsordenspunkt 20d)

Bakgrunn

Globale klimaendringer er en av de største miljømessige og økonomiske utfordringene verden står overfor. FNs rammekonvensjon om klimaendring (1992) trådte i kraft i 1994 og er ratifisert av 193 stater og EU.

Konvensjonen har som endelig mål å stabilisere konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren på et nivå som forhindrer farlig menneskeskapt påvirkning av klimasystemet. Industrilandsparter er blant annet forpliktet til å vedta nasjonale klimastrategier og gjennomføre tiltak for å begrense utslipp av klimagasser. Konvensjonen inneholder også finansielle forpliktelser og bestemmelser om blant annet teknologioverføring til utviklingsland, samt forskning og klimaovervåking. Øvrige land, hovedsakelig utviklingsland, har ikke tilsvarende utslippsmessige eller finansielle forpliktelser. Klimakonvensjonen inneholder ikke tallfestede utslippsforpliktelser.

Kyoto-protokollen (1997) er en oppfølging av Klimakonvensjonen. Protokollen inneholder tallfestede utslippsforpliktelser for industrilandene. Målet er å redusere industrilandenenes samlede utslipp av klimagasser med minst fem prosent i forhold til 1990-nivået i perioden 2008–2012. Bruk av Kyoto-mekanismene – internasjonal kvotehandling, felles gjennomføring og den grønne utviklingsmekanismen – muliggjør mer kostnadseffektive klimatililtak. Protokollen trådte i kraft i februar 2005. Per april 2010 hadde 189 land og EU ratifisert Kyoto-protokollen; blant disse er land som til sammen står for 63,7 % av industrilandenenes totale utslipp av klimagasser i 1990. USA har annonsert at de ikke vil ratifisere Kyoto-protokollen.

FNs klimapanel (IPCCs) fjerde hovedrapport (2007) konkluderte med at det ikke lenger er tvil om at hovedårsaken til den globale oppvarmingen som er observert de siste femti årene, er menneskelig aktivitet. Rapporten indikerer også at temperaturøkningen som følge av menneskeskapt utslipp vil bli større enn tidligere antatt, og at de fattigste landene vil bli hardest rammet av klimaendringene. Senere vitenskapelige funn tyder på at den globale oppvarmingen går enda raskere enn det som ble lagt til grunn i Klimapanelets rapport.

Den aktuelle situasjonen

Selv om industrilandene skulle klare å redusere sine utslipp til null, hvilket vi er meget langt fra å klare, ville ikke det være nok til å forhindre farlig global oppvarming. Derfor må også utviklingsland med store utslipp med i en ny global klimaavtale. Utslippene deres må stabiliseres og etter hvert gå ned. Utviklingslandene på sin side viser til industrilandenenes historiske ansvar for å ha skapt problemet og mener vi må finansiere utslippsreduserende tiltak og tilpasning hos dem.

FNs generalsekretær prioriterer klima høyt og har satt ned en høynivå-gruppe som skal gi råd om finansiering av klimatiltak i utviklingsland fram mot 2020. Statsminister Stoltenberg er formann for denne gruppen, som skal rapportere til klimapartsmøtet i Mexico i desember 2010.

Det lyktes som kjent ikke å komme fram til enighet om en ny klimaavtale under partsmøtet i København i desember 2009. Det mest konkrete resultat ble den såkalte København-avtalen (Copenhagen Accord) som ble framforhandlet i sluttfasen av en rekke statsledere. Denne avtalen ble imidlertid bare tatt til etterretning av partsmøtet og har ingen formell status. Utfordringen i forhandlingene er nå bl.a. å få innarbeidet de viktigste elementene fra København-avtalen i forhandlingstekstene, med sikte på å komme fram til en juridisk bindende avtale så snart som mulig. Samtidig er det viktig at industrilandene oppfyller de løfter om finansiering av klimatiltak i utviklingsland som er nedfelt i København-avtalen, både på kort sikt (t.o.m. 2012) og fram mot 2020.

Norges holdning

Norge ratifiserte Kyoto-protokollen 30. mai 2002 og er forpliktet til å sørge for at våre totale klimagassutslipp i forpliktelsesperioden ikke er mer enn én prosent høyere enn i 1990. Regjeringen har besluttet å overoppfylle Norges del av Kyoto-protokollen med 10 % innen 2012. Norge skal forplikte seg til å kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 % av Norges utslipp i 1990 innen 2020 – 40 % dersom man får en ambisiøs global klimaavtale der alle store utslippsland påtar seg forpliktelser – og ta ansvar for å redusere de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 100 % av egne utslipp innen 2030.

Norge arbeidet aktivt for en ambisiøs avtale i København med sikte på å få med flest mulig land som ikke har påtatt seg utslippsforpliktelser

under Kyoto-protokollen, og styrke forpliktelsene for dem som ikke er med. Nedturen i København har ikke endret denne målsettingen. Norge har utviklet en lederrolle når det gjelder å få skog med i en ny global klimaavtale. Vår klima- og skogsatsing går opp nye stier, samler erfaringer og bygger samarbeidsformer med FN, de store skoglandene, andre givere og internasjonale aktører.

Et annet stort klimapolitisk område som Norge setter store ressurser inn på, i tillegg til skog, er muligheten for karbonfangst og -lagring (CCS) i stor skala.

4.5 Konvensjonen om biologisk mangfold og Cartagena-protokollen

(Dagsordenspunkt 55 f)

Bakgrunn

Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) ble sluttforhandlet i mai 1992 som en av de tre Rio-konvensjonene om miljø og utvikling, og trådte i kraft samme år. I mai 2010 hadde 193 statsparter sluttet seg til konvensjonen. Hovedmålsettingene er vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold og rettferdig fordeling av de godene som følger av utnyttelse av genetiske ressurser. For å konkretisere avtalen er det blitt utviklet arbeidsprogrammer om de ulike økosystemene. Konvensjonens arbeid med økosystemtilnærming setter forvaltningen av biologisk mangfold inn i en sosioøkonomisk sammenheng og sikrer en balanse mellom konvensjonens målsettinger. Det er utstrakt samarbeid mellom CBD og andre internasjonale avtaler og prosesser. Den globale miljøfasiliteten (GEF) fungerer som finansieringsmekanisme for konvensjonen. Under konvensjonen er det forhandlet fram en protokoll om levende genmodifiserte organismer (GMO), Cartagena-protokollen. Protokollen ble vedtatt i 2000 og trådte i kraft i 2003. I mai 2010 hadde protokollen 158 statsparter. Protokollen regulerer hvordan genmodifiserte organismer krever særbehandling i forhold til andre produkter, og har som målsetting å etablere et globalt regelverk for sikker overføring, håndtering og bruk av GMO for å hindre skadelige effekter på biologisk mangfold og helse. Toppmøtet om bærekraftig utvik-

ling i Johannesburg (2002) slo fast at tapsraten for biologisk mangfold må reduseres innen 2010, og at Konvensjonen om biologisk mangfold er det viktigste globale instrumentet for å sikre bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, samt rettferdig fordeling av utbytte fra bruk av genressurser. Dette målet har senere blitt inkludert i FNs tusenårsmål nummer 7 («Sikre miljømessig bærekraft»).

Den aktuelle situasjonen

2010 er det internasjonale året for biologisk mangfold, og i den anledning blir det holdt et høynivåmøte om biologisk mangfold ved åpningen av FNs generalforsamling. Det er nå slått fast at 2010-målet ikke er nådd, og at forringelsen av økosystemer utgjør et hinder for å nå FNs tusenårsmål. Høynivåmøtet vil ha følgende tema: Nye mål for CBD, virkemidler for å oppnå de nye målene, biologisk mangfolds rolle i fattigdomsbekjemping, og samspill mellom CBD og FNs klimakonvensjon. Det 10. partsmøtet for konvensjonen holdes i oktober i Japan med særlig fokus på to saker: i) Slutføring av forhandlingene om en protokoll for tilgang til og fordeling av utbytte fra bruk av genressurser og ii) Etablering av nye mål for konvensjonen etter 2010-målet. Utenom konvensjonen har UNEP-prosjektet «The Economics of Ecosystems and Biodiversity» (TEEB) lagt fram rapporter som dokumenterer økonomiske tap ved dagens tap av biologisk mangfold, og dette vil utgjøre et viktig basisarbeid for å sikre offensive vedtak under konvensjonen. Under Cartagena-protokollen skal det slutføres forhandlinger om en tilleggsprotokoll om ansvar og erstatning for skader som skyldes GMO på det 5. partsmøtet i protokollen i 2010.

Norges holdning

Norge har deltatt aktivt i oppfølgingen av konvensjonen siden den trådte i kraft, og har blant annet arrangert seks konferanser i Trondheim i samarbeid med konvensjonens sekretariat, UNEP, andre internasjonale organisasjoner og relevante norske departementer. Årets konferanse drøftet nye målformuleringer for konvensjonen. Norge har arbeidet aktivt for at konvensjonen skal styrke sitt faglige arbeid gjennom bruk av utredningspaneller, og følger aktivt opp arbeidet i UNEP med å etablere et kunnskapspanel for biologisk mangfold og økosystemtjenester. Norge ønsker at årets gene-

ralforsamling vedtar at dette panelet opprettes. Vi har også holdt en høy profil i arbeidet med å forbedre nasjonal rapportering og gjennomføring av konvensjonen. Norge arbeider aktivt for en ambisiøs protokoll om tilgang til genetiske ressurser og urfolks eierrettigheter og kunnskap, og fordeling av utbytte fra bruk av genressurser og tilhørende tradisjonell kunnskap. Vi prioriterer også arbeidet med å operasjonalisere arbeidet med økosystemtilnærming og bærekraftig bruk.

4.6 Bosettingsspørsmål

(Dagsordenspunkt 55)

Bakgrunn

FNs kommisjon for bosettingsspørsmål, HABITAT, ble opprettet i 1977. FNs 56. generalforsamling vedtok å styrke Bosettingskommisjonens mandat og som et resultat ble HABITAT fra 1. januar 2002 oppgradert til å bli et fullverdig program: United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT). UN-HABITATs styrende organ er styremøtet (Governing Council), som avholdes annethvert år. Norge og de øvrige nordiske land har vært medlemmer av styret i en årrekke. UN-HABITAT og FNs miljøprogram, UNEP, er de eneste FN-organisasjonene som er lokalisert i et utviklingsland (Nairobi, Kenya). Annethvert år, når det ikke er styremøte i UN-HABITAT, arrangerer programmet møteplassen «World Urban Forum» (WUF), som er et rådgivningsorgan for eksekutivdirektøren. Det første WUF ble holdt i Nairobi i april/mai 2002. Siden er WUF arrangert i Barcelona 2004, i Vancouver 2006, i Nanjing 2008 og i Rio de Janeiro 2010. WUF har utviklet seg til å bli FNs største «ikke-statlige» arrangement med stor deltaking fra lokale myndigheter, sivilsamfunn og akademia. Norge har vært godt representert på forumet.

Den aktuelle situasjonen

UN-HABITAT har tredoblet sitt budsjett siden omorganiseringen i 2002 og har fått økt politisk og faglig betydning som følge av den sterkt økende urbaniseringen, særlig i utviklingsland. En mellomlangsigte strategisk og institusjonell plan for programmet (2008–2013) ble vedtatt på styremøtet i

2009. Denne gjennomføres nå bl.a. gjennom en kampanje for bærekraftig urban utvikling. På styremøtet i 2009 ble det satt fokus på programmets styreform. Det ble vedtatt å vurdere dagens ordning med et styre som møtes hvert annet år fram mot neste styremøte i 2011. Et alternativ som er skissert, er et eksekutivstyre med møter tre ganger i året etter modell av flere andre FN-organisasjoner. Eksekutivdirektør Anna K. Tibaijuka fra Tanzania, som har ledet programmet fra 2002, går av i 2010.

Norges holdning

Norge og Sverige er UN-HABITATs største givere og deltar aktivt i drøftingen av bosettingsspørsmål i FN på godt samordnet vis. Som reflektert i FNs tusenårserklæring, er en av de største utfordringene i begynnelsen av det nye årtusenet knyttet til urbanisering av fattigdommen, særlig i utviklingsland i Asia og Afrika. Antallet fattige slumbeboere er forventet fordoblet i løpet av de kommende 20 årene til nærmere 2 milliarder mennesker. Byers betydning i klimasammenheng blir stadig viktigere. I dagens situasjon skjer nærmere 80 % av alt CO₂-utslipp og 80 % av energiforbruket i byer. Dette er et viktig område i Norges samarbeid med UN-HABITAT, i tillegg til boligbygging og slumoppgradering for fattige, vannforsyning og sanitæranlegg, urbane landspørsmål, samt kjønns- og ungdomsdimensjonen i utviklingsarbeidet.

4.7 Oppfølging av Agenda 21 og FNs toppmøte om bærekraftig utvikling

(Dagsordenspunkt 20 a)

Bakgrunn

FNs konferanse om miljø og utvikling, UNCED, ble avholdt i Rio de Janeiro i 1992, 20 år etter miljøkonferansen i Stockholm og fem år etter at Verdenskommisjonen for miljø og utvikling avgav sin rapport om «vår felles framtid». UNCED resulterte i to multilaterale konvensjoner om klimaendringer og biologisk mangfold, en prinsipperklæring om bærekraftig utvikling (Rio-erklæringen), en rekke prinsipper om bærekraftig bruk av

skog samt Agenda 21, som er dagsorden for det 21. århundres internasjonale samarbeid om miljø og utvikling. Etter UNCED vedtok Generalforsamlingen å opprette Kommissjonen for bærekraftig utvikling (CSD) som en funksjonell kommisjon under ECOSOC. CSDs hovedoppgaver er å føre tilsyn med gjennomføringen av Agenda 21, fremme integrering av miljø og utvikling i FN-systemet og vurdere nasjonal oppfølging. I 2002 ble det avholdt en konferanse i Johannesburg om oppfølgingen av UNCED i form av et toppmøte om bærekraftig utvikling. På det 11. møtet i CSD ble man enige om et arbeidsprogram fram til 2017. Dette er inndelt i toårssykluser, der det første året er «review»-år og det andre «policy»-år.

Den aktuelle situasjonen

FNs 64. generalforsamling vedtok i desember 2009 at det skal holdes en ny FN-konferanse om bærekraftig utvikling (UNCSD) i Rio de Janeiro i 2012, 20 år etter den forrige Rio-konferansen. Konferansen har som mål å sikre fornyet politisk støtte til bærekraftig utvikling, gjennomgå oppfølgingen av tidligere konferanser om bærekraftig utvikling, og vurdere hvordan nye utfordringer skal møtes. To hovedtema er definert for konferansen: «Grønn økonomi innenfor rammen av bærekraftig utvikling og fattigdomsbekjempelse» og «Det institusjonelle rammeverket for bærekraftig utvikling». Det første forberedende møtet ble holdt i mai 2010.

CSD avsluttet i 2009 en toårssyklus med landsbygdetutvikling, landbruk, landforvaltning, tørke, ørkenspredning og Afrika som hovedtema. Inneværende toårssyklus (2010–2011) tar for seg bærekraftig produksjon og forbruk, transport, kjemikalier, gruvedrift og avfallshåndtering.

Norges holdning

I den videre oppfølgingen av Agenda 21 og Johannesburg-toppmøtet og i forberedelsene til FN-konferansen om bærekraftig utvikling i 2012 (UNCSD) vil man fra norsk side vektlegge følgende:

- Bærekraftig utvikling forutsetter en mer samordnet tilnærming til fattigdomsbekjempelse, sosial rettferd og miljøvern.
- UNCSD bør bidra til å identifisere byggesteiner i en grønn økonomi, snarere enn en bestemt oppskrift.

- UNCSD bør bidra til å redusere fragmenteringen og overlappingen i FN-systemets arbeid med bærekraftig utvikling.
- UNCSD bør bidra til at FNs organer i større grad enn i dag evner å samordne miljø- og utviklingshensyn og utvikle politikk for bærekraftig utvikling som et integrert hele.
- CSD skal framstå som FNs sentrale høynivåforum for drøfting av tema knyttet til integrering av de tre dimensjonene for bærekraftig utvikling.
- CSD må ha en reell tilleggsverdi i forhold til andre prosesser i FN-systemet og unngå å duplisere arbeidet i andre internasjonale fora.
- CSDs spesielle rolle i FN-systemet med hensyn til å involvere det sivile samfunnet må videreutvikles.
- CSD bør ha et mer operativt fokus, utvikle et system for måloppnåelse og overvåke gjennomføringen av resultatene fra Johannesburg.

4.8 FNs utviklingsaktiviteter

(Dagsordenpunkt 61)

Bakgrunn

FNs erklæring om tusenårsmålene, som ble vedtatt på Tusenårstoppmøtet i år 2000, markerte en milepæl i FNs utviklingsarbeid. For første gang ble det oppnådd enighet om de viktigste målsettingene for FNs arbeid fram til 2015. Ikke bare stater, men også sentrale globale aktører som Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF) har forpliktet seg til tusenårsmålene. Under FNs konferanse om finansiering for utvikling i Monterrey i Mexico i 2002, og i oppfølgingskonferansen i Doha i 2008, ble også dette slått fast. Tusenårsmålene er godt etablert som retningsgivende for FNs utviklingsarbeid både i FNs fond og programmer og i særorganisasjonene. I FN-systemet er FNs utviklingsprogram (UNDP) satt til å overvåke hvordan medlemslandene oppfyller tusenårsmålene. Dette skjer gjennom egne landrapporter og globale rapporter. UNDP har også fått en sentral rolle i koordineringen av FN-systemet på landnivå som administrator for FNs stedlige representanter (Resident Coordinators).

FNs utviklingsgruppe (UNDG) arbeider for samordning og integrering av utviklingsaktivitetene i FNs fond, programmer og særorganisasjoner. UNDG er nå etablert som undergruppe i Generalsekretærens «Chief

Executives Board» (CEB) der alle FN-ledere, inkludert ledere for særorganisasjonene, møtes for å sikre tettere samordning og koordinering innen FN-systemet som helhet. Verdensbanken har også et sete i CEB som i tillegg til UNDG har en egen undergruppe for administrative spørsmål (High Level Committee on Management) og en undergruppe for programspørsmål (High Level Committee on Programmes). Hvert fjerde år har 2. komité i Generalforsamlingen en hovedgjennomgang av FNs bistandsvirksomhet. Målsetningen med gjennomgangen er å gi retningslinjer og styringssignaler for hvordan FNs fond, programmer og særorganisasjoner skal samarbeide og tilrettelegge utviklingssamarbeidet med mottakerlandene. Resolusjonen er styrende for FNs fond og programmer og kan sees som en slags «instruks» til styrene. Resolusjonen er bare rådgivende for særorganisasjonene, men behandles som klare oppfordringer til styrende organ i også disse organisasjonene.

Siste forhandling fant sted i 2007. Her legges det føringer for bedre samordning og styrking av FNs bistandsinnsats på landnivå. I tråd med dette har en rekke utviklingsland tatt initiativ til å gjennomføre høynivåpanelets forslag om «ett FN på landnivå». Dette reformarbeidet vil stå sentralt i neste rammeresolusjon, som skal forhandles i 2012.

Resolusjonen fra 2007 er omfattende og dekker, i tillegg til innsatsen på landnivå, de fleste områder av FNs utviklingsvirksomhet. Svært mye av resolusjonen omhandler FN-systemets interne koordinering og samordning, men også finansiering, evaluering, sør-sør samarbeid, kvinner og likestilling. FNs arbeid i forebygging og håndtering av kriser omtales selv om de i hovedsak følges opp under andre dagsordenspunkt og andre deler av generalforsamlingen og FNs arbeid. Behovet for økt samarbeid med regionale aktører og ikke minst de internasjonale finansinstitusjonene, da særlig Verdensbanken, er også understreket. På det administrative planet framstår FN-sekretariatet som slankere og mer effektivt enn før. Videre har samarbeidet mellom FNs fond og programmer på hovedkvarternivå blitt styrket gjennom opprettelsen av FNs utviklingsgruppe (UNDG), og arbeidet med å fremme integrasjon av FNs virksomhet på landnivå er blitt styrket gjennom prosessen for utarbeidelse av felles rammeverk for FNs virksomhet på landnivå (UN Development Assistance Frameworks – UNDAF). Et annet viktig spørsmål er forholdet mellom konflikt, humanitær bistand og langsiktig bistand («gap-problematikken»). Dette er viktig for å forebygge nye konflikter og støtte opp om fredsprosesser i situasjo-

ner der kamphandlingene er opphørt. Den såkalte «klyngetilnærmingen» for koordinering av humanitært arbeid gir UNDP ledelsen for «early recovery» og UNDG har i samarbeid med Verdensbanken utviklet verktøy for vurdering i en postkonflikt situasjon. Det er fortsatt behov for å se på rollefordelingen i FN-systemet i de forskjellige fasene i en konfliktsituasjon, blant annet gjennom diskusjonen om integrerte operasjoner og fredsbyggingsskommisjonens arbeid.

Den aktuelle situasjonen

De mellomstatlige forhandlingene om reformer innenfor FN-systemet er preget av «de små skritts politikk». Enkelte av utviklingslandene mener at reformer og effektivisering av arbeidet i FN ikke har ført til økt ressursoverføring til FNs arbeid i utviklingslandene, og de frykter at en videre rasjonalisering vil føre til reduserte bidrag fra giverlandene. I tillegg frykter de at tverrgående tema som likestilling og menneskerettighetsbasert tilnærming er ny giverkondisjonalitet. Den såkalte fireårsgjennomgangen av FNs utviklingsaktiviteter (QCPR) som angir retningslinjer for FNs utviklingsaktiviteter ble sist behandlet under den 62. generalforsamling. Selv om man ikke lyktes i å få gjennom alle ønskede forslag fra FN-reformpanelet ga resolusjonen grunnlag for videreføring av tidligere reformer, støtte til en rekke viktige prinsipielle spørsmål og økt trykk på enkelte områder som kvinner og likestilling, land i overgang fra krise og konflikt til utvikling og klare føringer for ytterligere harmonisering av organisasjonenes administrative systemer og prosedyrer. Resolusjonen inneholdt også en referanse til sammenhengen mellom fred, utvikling, sikkerhet og menneskerettigheter. Flere av de sentrale forslagene fra høynivåpanelets rapport, slik som bedre samordning av FNs virksomhet på landnivå og harmonisering av administrative rutiner mellom FNs organisasjoner gjennomføres, mens andre forslag har møtt stor motstand fra en rekke utviklingsland. Det er en utbredt skepsis til reformer blant utviklingsland, særlig større (og lite bistandsavhengige) land som oppfatter reformene som giverstyrte, og at mange av forslagene er motivert ut fra ønsket om å innføre sterkere kontroll, kondisjonalitet og styring med FNs aktiviteter på bekostning av FNs tradisjonelle rolle som nøytral og mottakerorientert aktør. Utviklingslandene har insistert på at reformforslagene fra høynivåpanelet måtte forhandles som en pakke, og det var derfor liten vilje blant

utviklingslandene til å ta nye skritt i reformarbeidet i gjennomgangen som fant sted i 2007. Resultatet ble derfor ikke optimalt, men ga godt nok grunnlag for å videreføre nødvendige reformer samt ekstra press på en del viktige områder som effektivisering, resultatrapportering og harmonisering. Resolusjonen gir dermed den nødvendige mellomstatlige godkjenningen for å kunne legge press på organisasjonene i oppfølging av forslagene knyttet til «Ett FN på landnivå», særlig når det gjelder harmoniseringsarbeidet og støtte til FNs stedlige representanter på landnivå fra øvrige deler av FN-systemet. Resolusjonen ga også rom for at utviklingslandene på eget initiativ kunne sette i gang med reformer i tråd med «ett FN på landnivå». Den nære sammenhengen mellom utvikling, fred og sikkerhet og menneskerettigheter ble for første gang erkjent i sammenheng med FNs utviklingsarbeid. Vedtaket om utvidelse av rammeresolusjonen fra tre til fire år ble tatt under den 63. generalforsamling. Neste resolusjon forhandles i 2012. Det legges opp til en uavhengig og grundig gjennomgang av alle delene av resolusjonen i 2012 i forkant av forhandlingene om den nye resolusjonen.

Norges holdning

Norge har, sammen med likesinnede land, ved flere anledninger kommet med ideer til reform av FNs aktiviteter på landnivå. Fra norsk side har vi fulgt opp anbefalingene fra høynivåpanelet om økt koordinering og samordning aktivt i FNs styrende organ og ikke minst på landnivå i pilotlandene gjennom ambassadene. Det erkjennes i økende grad at reformprosessen har gått så langt som mulig på landnivå og at reformer nå må følges opp på hovedkvarternivå, både for å sikre at reformene institusjonaliseres og fordi mangel på samordning på hovedkvarternivå er et hinder for dypere samarbeid på landnivå. Her blir arbeidet i styrene og generalforsamlingen viktig, og fra norsk side legges det vekt på at det samme budskapet framføres i alle styrende organ i FN-systemet, med særlig vekt på særorganisasjonene. Norge vil aktivt følge opp de enkelte av FNs fond, programmer og særorganisasjoner for å sikre fortsatt framdrift i reformprosessen. I dette arbeidet blir det viktig å videreføre samarbeidet med programland som støtter reformprosessen og Norge vil videreføre sin brobyggerrolle overfor utviklingslandene. Fra norsk side vil man også søke et tett nordisk samarbeid om FN-reform. Norge vil fortsette å støtte FNs akti-

viteter på landnivå, og arbeide aktivt for at flere land velger å innrette sitt samarbeid med FN i tråd med prinsippene i «Ett FN på landnivå». Vi vil arbeide videre for at UNDAF framstår som et godt samarbeidsverktøy for FN og de enkelte landenes myndigheter. Vi er opptatt av at FN prioriterer godt styresett, kapasitetsbygging og nasjonalt eierskap i sitt samarbeid med de enkelte utviklingslandene og at tusenårsmålene skal danne grunnlaget for FNs utviklingsarbeid i de enkelte landene. Norge legger vekt på resultater og ønsker raskere gjennomføring av bistandseffektivitetsagendaen fra Paris og Accra. Det må bli en klarere kobling mellom hva som gir resultater og hva vi finansierer. Finansieringen må fremme effektiv måloppnåelse og samarbeid. Vi vil samarbeide med andre giverland for å gi kjernebudsjettene i FNs fond og programmer et løft og for å vri bistanden fra øremerkede midler over til midler som hele FN-systemet kan trekke på. Norge mener også at FN-systemet er for fragmentert og at det er for mye konkurranse om givermidler mellom en rekke små FN-organ. Det er viktig at FN også samarbeider tett med Bretton Woods-institusjonene, spesielt Verdensbanken, om de nasjonale fattigdomsstrategiene (PRSP – Poverty Reduction Strategy Papers). Videre er det viktig at organisasjonen arbeider for å få til en bedre samordning mellom de bilaterale og multilaterale aktørene på landnivå. FN må støtte opp om de nye finansieringsmekanismene med såkalte sektorprogrammer og budsjettstøtte og må bistå mottakerlandene med å dra nytte av denne nye, koordinerte bistanden. I oppfølgingen av rammeresolusjonen vil vi legge spesielt vekt på styrking av FNs stedlige representants myndigheter, harmonisering av administrative systemer og rutiner, godkjenning og rapportering på fellesprogram og at de foreløpige konklusjonene fra evalueringene av pilotlandene bidrar til å konsolidere det som allerede er under gjennomføring og åpne for å ta prosessen videre.

5 Saker som behandles i 3. komité

5.1 Menneskerettighetsspørsmål

Bakgrunn

I historisk perspektiv har arbeidet med menneskerettighetene gjort store framskritt. Vi har i dag et internasjonalt regelverk med bred oppslutning og betydelig gjennomslagskraft verden over. Prinsippet om at individet bærer rettigheter, og at legitim maktutøvelse hviler på respekt for disse rettighetene, er blitt allment akseptert, men ennå ikke tilstrekkelig respektert.

Arbeidet med menneskerettighetene er politisk sensitivt. Nye institusjoner som Menneskerettighetsrådet har ikke redusert de politiske motsetningene som er en del av menneskerettighetsarbeidets natur. Det er skarpe skillelinjer mellom forkjempere av menneskerettighetene og land som ønsker å unngå kritikk, mellom vestlige land som tradisjonelt har fokusert mest på politiske og sivile rettigheter, og utviklingsland som ønsker fokus på kulturelle, økonomiske og sosiale rettigheter, rasisme og retten til utvikling. Utviklingslandene motsetter seg at FN skal behandle menneskerettighetssituasjonen i enkeltland, og ser med skepsis på FNs overvåkningsorganer.

Spriket mellom forpliktelse og realiteter og mellom retorikk og handling er fortsatt iøynefallende i mange land. Den største utfordringen er å bygge bro over eller i det minste å vesentlig snevre inn dette gapet.

Mens kampen mot internasjonal terrorisme har svekket respekten for ufravelige menneskerettigheter som forbudet mot tortur og for grunnleggende prinsipper som organisasjons-, forsamlings- og ytringsfrihet, har økende fokus på religion tilspisset motsetningsforholdet mellom vestlige og muslimske land.

Motsetningen forsterkes av en gruppedynamikk som preges av polarisering mellom de enkelte gruppene, der de mest radikale landene ofte dominerer og blant annet motsetter seg landkritikk. Organisasjonen av islamske stater (OIC) har styrket sin maktposisjon. Et lands posisjon i et bestemt spørsmål bestemmes ofte ut fra solidaritet med sin regionale

gruppe. Det skapes et inntrykk av «Vesten mot resten» og «Vesten mot islam». Religion har fått større betydning som markør for forskjeller.

FN gjenspeiler de politiske realitetene som eksisterer, og er en unik møteplass for meningsutveksling og påvirkning. Ingenting kan erstatte den legitimitet FN og FNs ulike institusjoner og prosesser har, og organisasjonenes potensial for å mobilisere bredest mulige koalisjoner på tvers av regionale skillelinjer. FN utgjør vår viktigste plattform for arbeidet med menneskerettigheter.

Den aktuelle situasjonen

I Generalforsamlingen er legitimiteten til og behovet for vern av menneskerettighetsforkjempere et av de mest kontroversielle temaene. Under Generalforsamlingens 64. sesjon ledet Norge de vanskelige forhandlingene om resolusjonen fram til konsensusvedtak. Sentralt i forhandlingene stod sikring av retten til ytrings- og forsamlingsfrihet.

Under norsk ledelse vedtok også Generalforsamlingen en ny resolusjon om internflyktninger (internt fordrevne), som vier sammenhengen mellom klimaendringer og mennesker på flukt i egne land økt oppmerksomhet.

I forbindelse med den internasjonale menneskerettighetsdagen 10. desember stod Norge som medarrangør for en paneldiskusjon om grove menneskerettighetsbrudd mot personer basert på seksuell orientering. Møtet ble arrangert i samarbeid med en koalisjon av ikke-statlige organisasjoner som arbeider for å fremme rettighetene til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LGBT).

Forventningen om et lavere konfliktnivå i 3. komité ble under siste sesjon ikke innfridd. Nord-sør-delingen var tydelig blant annet i resolusjonen om retten til utvikling, rasisme og ærekrenking av religioner, i tillegg til omtalen av rettene til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner både i resolusjonen om terrorisme og i resolusjonen om traktatene om sivile og politiske rettigheter og om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Trass i at «røde kluter» som dødsstraff og rettighetene til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner formelt ikke stod på dagsordenen til komiteen, ble sistnevnte tema likevel en kampsak som følge av at en spesialrapportør la vekt på overgrep mot seksuelle minoriteter i kampen mot terrorisme. Sentrale traktatorganer behandlet samme temaet, og dette førte også til at den nordiske resolusjonen om FN-konvensjonene om sivile

og politiske rettigheter og om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter ble tatt til votering for første gang. Etter forslag fra den arabiske gruppen ble de to paragrafene som omtalte ikke-diskriminering av lesbiske og homofile slettet, og resolusjonen med denne justeringen ble vedtatt i plenum.

Norges holdning

Norge har konsekvent gått inn for å styrke FNs rolle i det internasjonale menneskerettighetsvernet. Norge har gått inn som medlem av Menneskerettighetsrådet for å påvirke og med visshet om at engasjement nytter, og at vi kan gjøre en forskjell.

Under årets generalforsamling har ikke Norge egne resolusjoner der vi leder forhandlingene. Dette betyr ikke at vi ikke skal være kreative og ha en høy profil.

En av de mest sentrale sakene i 3. komité under høstens generalforsamling blir ventelig en ny kontroversiell resolusjon om dødsstraff. I tråd med Soria Moria-erklæringen er kampen mot dødsstraff høyt prioritert, og som tidligere vil Norge delta aktivt i en kjernegruppe av land for å søke størst mulig oppslutning om resolusjonen.

En annen sentral sak er en resolusjon som omhandler budsjettprosessen som angår virksomheten til Høykommissæren for menneskerettigheter og hennes kontor. Norge er en av de største bidragsyterne og en sterk støttespiller til Høykommissæren og kontorets virksomhet. Forhandlingene om denne resolusjonen er tradisjonelt svært omfattende og vanskelige, og disse forhandlingene vil også være en prioritert sak der vi vil engasjere oss aktivt blant annet for å forsvare Høykommissærens selvstendighet mot angrep fra utviklingslandene, som ønsker større kontroll med Høykommissærens og kontorets virksomhet.

Norge vil opprettholde sin aktive rolle som støttespiller til de tematiske resolusjonene om tortur, menneskerettigheter og kampen mot terrorisme, vilkårlige henrettelser, barns rettigheter, kvinner og likestilling, urfolksspørsmål, ytrings- og religionsfrihet og kampen mot rasisme.

Vi vil også opprettholde vårt sterke engasjement i de alltid kontroversielle landresolusjonene om menneskerettighetssituasjonen i Iran, Nord-Korea og Myanmar.

Andre saker som særlig krever vår oppmerksomhet, er behandlingen av Goldstone-rapporten (i plenum), forholdet mellom Generalforsamlingen og Menneskerettighetsrådet og den pågående prosessen om revisjon av Menneskerettighetsrådet.

I marginen av Generalforsamlingen vil Norge arrangere et Trygve Lie-symposium om næringslivets ansvar for menneskerettigheter.

5.2 FNs høykommissær for flyktninger

(Dagsordenpunkt 62)

Bakgrunn

UNHCRs mandat etter Flyktningkonvensjonen av 1951 er å gi beskyttelse og assistanse til personer som er forfulgt og flykter på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell samfunnsgruppe, samt å finne varige løsninger på verdens flyktningproblemer. Høykommissæren er også i økende grad engasjert i innsats for internt fordrevne personer, selv om mandatet her krever beslutninger fra FNs styrende organer og baserer seg på de muligheter UNHCR har gjennom allerede etablerte landkontorer. I henhold til FNs nylig etablerte sektortilnærming for å sikre en mer effektiv humanitær innsats har UNHCR en ledende rolle med hensyn til beskyttelse, husly og administrasjon av leire for både flyktninger og internt fordrevne. UNHCRs mandat omfatter ikke palestinske flyktninger (ca. fire millioner), som UNRWA har et eget ansvar for. Organisasjonens virksomhet gjennomgås og overvåkes av Eksekutivkomiteen (78 medlemsland i 2008), som møtes formelt én gang i året, men flere ganger som «arbeidsgruppe» (Standing Committee). UNHCR rapporterer årlig til Generalforsamlingen og ECOSOC. UNHCRs budsjett for 2010 beløper seg på til sammen ca. 3 milliarder kroner. Tradisjonelt har UNHCR hatt god inndekning. Med omlegging til behovsbasert budsjettering har budsjettet for 2010 steget dramatisk med desto større sannsynlighet for underfinansiering. Bare om lag tre prosent av virksomheten finansieres over FNs regulære budsjett. Resten baseres på frivillige bidrag.

Den aktuelle situasjonen

Etter flere år med fallende antall flyktninger i verden har man i årene 2006 til 2008 en svak økning. Antall flyktninger medio 2010 lå på ca 10,4 millioner, en liten tilbakegang. Antall internt fordrevne som UNHCR gir beskyttelse eller hjelp, har fortsatt å øke og er anslått til ca 14,4 millioner. I tillegg kommer ca. 6,6 millioner statsløse og et betydelig antall flyktninger og internt fordrevne som har returnert. Samlet antall «people of concern» for Høykommissæren medio 2010 var ca 36,5 millioner.

Norges holdning

Norge har lenge hatt et sterkt engasjement i flyktningsspørsmål, er medlem av Eksekutivkomiteen og er den 6. største bidragsyteren (nest største målt per innbygger). Kjernebidraget til UNHCR i 2010 er på 290 millioner kroner. I tillegg kommer støtte til virksomheten i enkelte land, slik at samlet bidrag i 2009 kom på ca. 400 millioner kroner. Dessuten mottar Norge, som et av få land, såkalte «overføringsflyktninger» gjennom UNHCR for gjenbosetting i Norge. Norge har i flere år arbeidet for å få UNHCR til å styrke kjønnspektivet i sitt arbeid. Norge har også vært en pådriver for å sikre UNHCRs mandat og ressurser til å ta ansvar for internt fordrevne, en gruppe som har langt svakere rettsvern enn flyktninger. Reformprosessen i UNHCR har vært bra og har blitt støttet av Norge, som generelt er meget positiv til UNHCRs talsmannsarbeid og innsats i felt for mennesker på flukt.

Norge vil i 2010 samarbeide med UNHCR om å få nye humanitærpolitiske spørsmål på dagsordenen, blant annet hvordan man skal stille seg til flyktningstrømmer som blir påvirket av framtidige klimaendringer.

5.3 Narkotika- og kriminalitetsområdet i FN

(Dagsordenspunkt 104-106)

Bakgrunn

FN-konvensjonene mot narkotika, korrupsjon og grenseoverskridende organisert kriminalitet med de tre tilleggsprotokollene om menneskehandel, menneskesmugling og våpen samt det framvoksende internasjonale

regelverket mot terrorisme utgjør stammen i FNs mellomstatlige arbeid på narkotika- og kriminalitetsområdet. Samtlige konvensjoner er ratifisert av Norge. Videreutviklingen av dette regelverket skjer primært i de årlige møtene i narkotikakommisjonen, kriminalitetskommisjonen, de femårige kriminalitetskongressene og under statspartsmøtene til hhv. korrupsjonskonvensjonen og konvensjonen mot grenseoverskridende organisert kriminalitet (og dens tre tilleggsprotokoller mot menneskehandel, menneskesmugling og smugling av skytevåpen) og i FNs generalforsamling (3. komité).

FNs kontor mot narkotika og kriminalitet (UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime) har sekretariatsfunksjon for ovennevnte konvensjoner og møtene i narkotika- og kriminalitetskommisjonen og statspartsmøtene. UNODC er et kontor under FNs generalsekretær og er fysisk plassert i Wien. UNODC har også et narkotika- og kriminalitetsprogram som utfører analytisk arbeid og yter faglig bistand i landenes gjennomføring av dette regelverket. Russiske Jurij Fedotov er nylig utnevnt av FNs generalsekretær til ny leder av UNODC og forventes å tiltre i september 2010.

Den aktuelle situasjonen

Verden står overfor kontinuerlige utfordringer knyttet til narkotika, organisert kriminalitet, korrupsjon og terrorisme. Afghanistans opiumproduksjon har betydelige følger for Afghanistan og landene i regionen. Brorparten av heroinen beslaglagt i Norge er produsert i Afghanistan. Land i Mellom-Amerika lider store tap i kampen mot narkotikakartellene. Organiserte kriminelle grupper skaper også betydelige utfordringer i Vest-Afrika, som i økende grad brukes som transittregion for kokainsmugling fra Sør-Amerika til Europa. Sprøytenarkomane er en utsatt gruppe for hiv-/aidssmitte, men undertrykkes i mange lands hiv-/aidsprogrammer. Piratvirksomheten i Øst-Afrika har videre betydelige økonomiske og sikkerhetsmessige følger både i regionen og for verdenshandelen.

Norges holdning

Norge har lenge engasjert seg på feltet og hatt fokus på at landenes forpliktelser gjennomføres. Etter mange års arbeid lyktes en i desember 2009

å bli enig om en gjennomføringsmekanisme for korrupsjonskonvensjonen. Norge har tatt initiativ til en lignende gjennomføringsmekanisme for konvensjonen mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Styrket global gjennomføring av underprotokollen mot menneskehandel vil kunne styrke kampen mot menneskehandel også i Norge. Norge bidrar med 30 millioner kroner i kjernebidrag til UNODC i 2010. I tillegg kommer prosjektstøtte på landnivå. I 2009 utgjorde slik prosjektstøtte 22 millioner kroner.

UNODC har anslått markedsverdien av kokain og heroin i Europa (unntatt Russland og Tyrkia) til 54 mrd. USD. Globalt er det tale om enorme beløp som hvitvaskes. Norge vil finansiere en større studie i regi av UNODC som fokuserer på hvitvasking av profitt fra narkotikasmugling og organisert kriminalitet og blant annet finanssektorens rolle i dette. Studien forventes ferdigstilt våren 2011. Norge vil også finansiere en studie om organiserte kriminelle gruppers involvering i ulovlig fiske for å løfte det internasjonale fokuset på dette spørsmålet.

De senere årene er en blitt oppmerksom på mulige motsetningsforhold mellom håndhevingen av FNs narkotikakonvensjoner og spørsmål som narkomanes rettigheter eller utviklingslands manglende tilgang på smertestillende medisiner. Norge har derfor ledet et arbeid om å knytte dette feltet tettere opp mot helsefeltet i WHO. Norge har også vært tydelig på at UNODC må ha et sterkt fokus på menneskerettigheter i sine programmer.

5.4 Spørsmål om kvinners stilling

Bakgrunn

FNs kvinnekommisjon, Commission on the Status of Women (CSW), ble opprettet i 1946 som en funksjonell kommisjon under ECOSOC. Kommisjonens mandat er å fremme kvinners stilling i FNs medlemsland. Den har 45 medlemmer og møtes hvert år til en sesjon som går over to uker. Norge har vært medlem i periodene 1996–1999, 1980–1983 og 1969–1975. Kommisjonen rapporterer til Generalforsamlingen gjennom ECOSOC.

Kvinnespørsmål har stått som eget punkt på Generalforsamlingens dagsorden siden 1975. FN har siden den gang arrangert internasjonale kvinnekongresser i Mexico, København, Nairobi og Beijing. I juni 2000

avholdt Generalforsamlingen en spesialsesjon om oppfølgingen av Kvinnekonferansen i Beijing: «Women 2000; Gender Equality, Development and Peace for the 21st Century». Spesialsesjonen vedtok et sluttdokument med tiltak for å styrke gjennomføringen av handlingsplanen fra Beijing. I 2005 ble det holdt en spesialsesjon under CSW-49 for å markere tiårsjubileet til handlingsplanen fra Beijing, der det ble vedtatt et sluttdokument som bekreftet handlingsplanen. Det er viktig å ivareta kvinners rettigheter i forhold til alle menneskerettighetsmekanismer.

Som et ledd i arbeidet med å integrere spørsmål om brudd på kvinners menneskerettigheter i FNs kommisjon for menneskerettigheter, opprettet kommisjonen en stilling som spesialrapportør for vold mot kvinner. Spesialrapportøren har også et nært samarbeid med Kvinnekommisjonen. Kvinners menneskerettigheter har siden 1999 blitt spesielt behandlet under Menneskerettighetskommisjonen. FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW) av 1979 trådte i kraft i 1981. 186 stater har nå ratifisert konvensjonen. Bare FNs barnekonvensjon har flere tilsluttede parter enn denne. Mange av reservasjonene til Kvinnekonvensjonen er imidlertid svært omfattende. Norge og andre land har flere ganger protestert fordi reservasjonene ses som uforenlige med konvensjonstekstens innhold og intensjon. Etterlevelse av Kvinnekonvensjonen overvåkes av en ekspertkomité, CEDAW-komiteen, som består av 23 personer.

Norge var sist representert i komiteen i perioden 1996–1999. Norge leverte sin sjuende rapport til CEDAW i 2007, og denne ble behandlet av FN i august 2007. Den 8. rapporten er nå under utarbeiding. FNs behandling av kvinnespørsmål er også blitt en del av Sikkerhetsrådets dagsorden. Kvinnespørsmål er dermed også definert som et tema med sikkerhetspolitisk relevans. Gjennom vedtaket av resolusjon 1325 i 2000 har FN understreket behovet for å trekke kvinner mer aktivt med som beslutningstakere i konfliktforebyggende arbeid, fredsprosesser og fredsskapende virksomhet på alle plan. Resolusjon 1820 fra 2008 omhandler i stor grad bruken av seksualisert vold som en krigføringsmetode, som i gitte tilfeller kan sidestilles med krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten. Resolusjonen kan ses på som en presisering og spissing av resolusjon 1325.

Den aktuelle situasjonen

Kvinnekommissjonens årlige møte i mars 2010 var viet en gjennomgåelse av gjennomføringen av Beijing-erklæringen, «Beijing+15», og handlingsplanen, «The Beijing Platform of Action» samt resultatet av den 23. spesialsesjonen i Generalforsamlingen. Også denne gangen var det et stort antall sidearrangementer som bidro til å kaste lys over hovedtemaet. Norge deltok aktivt i tildels svært kompliserte forhandlinger av et stort antall resolusjoner, mange av dem om temaer som er høyt prioritert her. Blant de viktigste var den amerikanske resolusjonen om mødre dødelighet, som også Norge støttet, men der vi gjerne skulle ha sett et mer ambisiøst nivå når det gjelder seksuelle og reproduktive rettigheter. Norge spilte også en framtrekkende rolle i forhandlingene om kvinners økonomiske makt og rettigheter og oppnådde gjennomslag for temaer som blant annet likelønn, betalt permisjon, barnehager, migrasjon og urfolksrettigheter. På norsk initiativ ble det også vedtatt en resolusjon om kommisjonens forventninger om etableringen av en ny likestillingsenhet i FN. Forslaget ble i utgangspunktet møtt med skepsis, men endte med å få hele 190 medforslagsstillerne. Det ble også vedtatt en rekke resolusjoner om temaer som har vært behandlet i tidligere år, herunder hiv og aids, palestinske kvinners situasjon, kjønnslemlestelse av kvinner og kvinnelige gisler.

Norges holdning

I FN har Norge sammen med de øvrige nordiske land holdt høy profil i kvinnespørsmål og holdt nær kontakt med relevante FN-organer i disse sakene. Dette er i tråd med nasjonal politikk og regjeringens prioritering av kvinner og likestilling i utviklingssamarbeidet. Etter at FNs reformpanel, der statsminister Stoltenberg var en av formennene, leverte sin innstilling i 2006, har det pågått en kontinuerlig og vanskelig prosess med sikte på å etablere en ny likestillingsenhet i FN. Enheten, «UN Women», ble formelt opprettet ved Generalforsamlingens resolusjon av 2. juli i år. Dette innebærer at UNIFEM (United Nations Development Fund for Women), OSAGI (Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women), DAW (Division for the Advancement of Women) og INSTRAW (United Nations International Research and Training Institute for the Advancement of Women) blir slått sammen til én enhet. Den vil bli ledet av en visegeneralsekretær. Beslutningen er historisk og vil bety at kvinne- og

likestillingsspørsmål vil bli gitt en mer solid forankring, et klarere eierskap og en vesentlig høyere prioritet i FN-systemet enn før. Et særlig viktig poeng er at enheten får et mandat som omfatter så vel det normative som det operative arbeidet i tillegg til at den skal arbeide nært med det sivile samfunnet. Prosessen med å ansette en leder er i gang. Det arbeides for at alle formalia skal være ordnet i løpet av høsten slik at den nye enheten kan være fullt operativ fra 1. januar 2011.

5.5 Fremme og beskyttelse av barns rettigheter

Bakgrunn

En rekke internasjonale instrumenter ligger til grunn for behandlingen av barns rettigheter. Konvensjonen om barns rettigheter ble vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989.

Med sine 191 parter er konvensjonen den av FNs menneskerettighetskonvensjoner som har størst tilslutning. Den inneholder både sivile og politiske, sosiale og kulturelle rettigheter og omfatter alle under 18 år (dersom ikke myndighetsalderen inntreffer tidligere). Konvensjonen slår fast at hensynet til barnets beste skal være et overordnet prinsipp i behandlingen av barn. Andre viktige prinsipper er ikke-diskriminering, barns rett til overlevelse og utvikling samt barns deltaking og rett til å bli hørt og tatt med på råd i saker som angår dem.

FNs barnekomité fører tilsyn med statenes etterlevelse av konvensjonen. Statspartene skal hvert femte år rapportere til komiteen. Komiteen forbereder en rekke spørsmål som partene må svare på.

«Skyggerapporter» fra ikke-statlige organisasjoner legges også fram.

Komiteen avslutter behandlingen ved å framlegge konklusjoner fra gjennomgåelsen og anbefalinger om videre oppfølging. Komiteen har også utarbeidet en rekke tilleggs kommentarer, såkalte General Comments, om fortolkning av forpliktelsene i konvensjonen.

Barnekomiteen anbefalte i sin tid FN-studien om barn og væpnet konflikt, den såkalte Machel-studien. Det var også Barnekomiteen som tok initiativ til FN-studien om vold mot barn. De nordiske landene har for tiden ingen medlemmer i komiteen.

I 2000 vedtok FNs generalforsamling en tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen om barn i væpnet konflikt som forplikter statene til ikke å tvangsrekruttere personer under 18 år til væpnede styrker. Når det gjelder frivillig rekruttering, pålegges statene å heve dagens 15-årsgrense til 16 år som et minimum, men protokollen åpner for at stater også kan binde seg til en 17- eller 18-årsgrense for slik rekruttering. Det er et betydelig problem at opprørs- eller frigjøringsbevegelser og andre ikke-statlige, væpnede grupper rekrutterer og bruker personer under 18 år som soldater. Statene forpliktet derfor gjennom protokollen til å treffe tiltak for å forhindre denne praksisen. Norge undertegnet protokollen i 2000. Protokollen ble ratifisert i 2003. I vedtaket stadfestes det at Norge binder seg til en 18-årsgrense for frivillig rekruttering til Forsvaret.

Våren 2000 ble også tilleggsprotokollen til konvensjonen om salg av barn, barneprositusjon og barnepornografi ferdigforhandlet. Norge ratifiserte den i 2001. Protokollen innebærer en styrking av Barnekonvensjonen, særlig fordi den pålegger statene å gjøre en lang rekke handlinger knyttet til salg av barn, barneprositusjon og barnepornografi straffbare i sin lovgivning. Protokollen definerer salg av barn, barneprositusjon og barnepornografi. Behovet for internasjonalt samarbeid, blant annet i form av gjensidig juridisk bistand, framheves.

FNs barnekomité har tatt til orde for at det for Barnekonvensjonen også etableres en individuell klageordning. I mange land finnes det ikke nasjonale mekanismer for det. Menneskerettighetsrådet har besluttet å nedsette en arbeidsgruppe for å drøfte dette forslaget nærmere.

Norges 4. periodiske rapport til FNs barnekomité inneholder også rapportering på de to tilleggsprotokollene, og Norge ble eksaminert av Barnekomiteen tidlig i 2010.

I år 2000 vedtok FNs generalforsamling også en konvensjon om bekjempelse av grenseoverskridende organisert kriminalitet samt to utfyllende protokoller om handel med mennesker, særlig kvinner og barn, og menneskesmugling. Videre ble det i 2001 vedtatt en utfyllende protokoll om ulovlig produksjon og handel med våpen. Norge ratifiserte konvensjonen og de utfyllende protokollene i juni 2003.

ILOs konvensjon om de verste former for barnarbeid fra 2001 representerer et viktig supplement til FNs barnekonvensjon og ILOs minstealderkonvensjon. Konvensjonen pålegger partene å forby barnarbeid som

slavearbeid og andre former for tvangsarbeid, kommersiell seksuell utnyttelse og arbeid som utsetter barn for ulykkes- eller helsefare.

I lys av anbefalingen i FN-studien om barn rammet av væpnet konflikt, utnevnte Generalsekretæren i 1997 en egen spesialrepresentant (SRSG) for barn og væpnet konflikt. I tillegg til å rapportere til Generalforsamlingen og Menneskerettighetsrådet har spesialrepresentanten siden 1999 deltatt i Sikkerhetsrådet ved behandlingen av Generalsekretærens årlige rapport om barn i væpnet konflikt og det årlige åpne møtet i Rådet. SRSGen foretar en rekke landbesøk og fremmer også anbefalinger til Sikkerhetsrådets faste arbeidsgruppe på barn og væpnet konflikt, som overvåker landsituasjoner og avgir anbefalinger til Rådet.

Av viktige resolusjoner framheves særlig Sikkerhetsrådets resolusjon 1539 (2004), som oppfordrer partene i konflikt til bl.a. å utarbeide handlingsplaner for å stanse rekruttering av barnesoldater, og 1612 (2005), som nedsetter en egen arbeidsgruppe om barn og væpnet konflikt, som møter jevnlig for å behandle konkrete situasjoner med graverende brudd på barns rettigheter, herunder rekruttering og bruk av barnesoldater, bortføringer, drap og lemlestelse av barn, angrep på skoler og sykehus, voldtekt og grove seksuelle overgrep og mangel på tilgang til humanitær bistand. Tiltak for å beskytte barn i FNs fredsbevarende operasjoner, etablering av barnebeskyttelsesrådgivere, samt nulltoleranse for overgrep mot barn er også blant de spørsmål Rådet fokuserer på.

Nåværende SRSG for barn og væpnet konflikt, Radhika Coomaraswamy, har en uavhengig talsmannsrolle for barns rettigheter i konfliktsituasjoner, og hun bidrar til et kontinuerlig internasjonalt søkelys på problemene på høyt nivå.

FNs generalforsamling anbefalte i resolusjon 62/141 at Generalsekretæren skulle utnevne en spesialrepresentant for å bekjempe vold mot barn som på tilsvarende måte som SRSGen for barn rammet av væpnet konflikt skulle være en uavhengig talsperson og pådriver på høyt nivå for å forebygge og arbeide for å redusere de negative virkningene av ulike typer av psykisk og fysisk vold. Dette var basert på anbefaling fra den første globale FN-studien om vold mot barn i 2006. Hovedbudskapet var at ingen vold kan forsvares, og all vold kan forebygges. Den presenterte et dystert bilde av omfanget av vold mot barn i alle deler av verden, og inneholdt en serie overordnede og konkrete anbefalinger mht. å forebygge vold mot barn i hjem, skole, andre institusjoner, arbeidssituasjoner og i

samfunnet. Det positive er at svært mange land ønsker å gjøre noe med dette. Rapporten er et instrument for handling som skal ligge til grunn for mandatet til SRSGen.

Den anerkjente menneskerettighetseksperten og ekspert på barns rettigheter, Marta Santos Pais, ble utnevnt av FNs generalsekretær våren 2009 med et mandat på en treårsperiode. Stillingen og hennes virksomhet skal finansieres ved frivillige midler.

Norge har på flere måter bidratt til å få spørsmålene om vold mot barn på den internasjonale dagsordenen. Man bidro substansielt i forberedelsesprosessen, og HKH Kronprins Haakon deltok ved lanseringen i New York. Norge vil aktivt støtte arbeidet til den nye SRSGen som en uavhengig høynivåperson, vil følge opp i ulike fora som Menneskerettighetsrådet og vil bidra til finansieringen av hennes kontor.

Den aktuelle situasjonen

En kort statusrapport legges årlig fram om FNs barnekonvensjon, og lederen av komiteen inviteres til å gi en muntlig rapport om komiteens arbeid. Barnekomiteen er kjent for sitt meget solide arbeid, og etterslepet i behandlingen av landrapporter er nå sterkt redusert. Barnekomiteen setter stadig søkelys på nye utfordringer. Sammen med Høykommissæren for menneskerettigheter arrangerte komiteen høsten 2009 et eget jubileumsarrangement med fokus på «dignity, development and dialogue». Norge deltok i en vennegruppe for dette i Genève.

Generalforsamlingen fikk i 2007 en kortversjon av den såkalte tiårs-gjennomgåelsen av Machel-studien, som la flere nye problemstillinger på bordet. Dette resulterte i en større publikasjon som ble lansert i juni i år. Norge har fulgt denne prosessen nært, og SRSGen var hovedgjest ved et større seminar i Norge i 2008 med fokus på nye utfordringer. Blant disse er barn og unges deltaking i fredsbygging og fredsprosesser. Dette er et tema som Norge prioriterer og søker å bidra til konkret blant annet i samarbeid med norske fagmiljøer og ikke-statlige organisasjoner.

Generalsekretærens årlige rapport om barn og væpnet konflikt omhandler lister over myndigheter og væpnede grupper som involverer barn i sin militære virksomhet. Blant nye utfordringer er seksuell vold, og det er nære forbindelser mellom Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 om

kvinner, fred og sikkerhet og resolusjon 1612 om barn og væpnet konflikt, som inneholder en overvåkingsmekanisme for seksuelle overgrep.

Etter at Norge, Sveits og New Zealand trakk seg som medforslagsstiller til barneresolusjonen under den 63. generalforsamlingen i protest mot en uoversiktlig prosess, utviklet fjorårets resolusjon seg under svensk ledelse i positiv retning. Resolusjonen var viet barns medvirkning, et tema Norge i lang tid har ivret for å få høyere på dagsordenen til Generalforsamlingen. Fjorårets resolusjonstekst var langt kortere og mer poengtert, slik at det ble større oppmerksomhet rundt årets tema. USA, som ikke er part i Barnekonvensjonen, valgte for første gang på åtte år å slutte seg til konsensus, trass i mange og sterke referanser til konvensjonen i resolusjonsteksten.

Norges holdning

Fremme av barns rettigheter er et prioritert tema for Norge i FN. Norge har deltatt aktivt i de multilaterale forhandlingsprosessene, som har styrket det normative grunnlaget for beskyttelse av barn og bedring av deres levekår. Det viktigste framover blir å bidra til at dette normative grunnlaget gjennomføres, og at barns situasjon reelt bedres.

I arbeidet med beskyttelse har Norge vært en pådriver når det gjelder barn og væpnet konflikt, fredsprosesser og postkonfliktsituasjoner. Spørsmål knyttet til barn assosiert med væpnede hærer og grupper er spesielt prioritert. Norge har i denne sammenheng også arbeidet aktivt for at beskyttelse av sivile i konflikt, både barn og voksne, skulle få økt oppmerksomhet i Sikkerhetsrådet. Etter at Norge trådte ut av Sikkerhetsrådet, er dette engasjementet videreført i en uformell vennegruppe i New York og gjennom Human Security Network.

Barn rammet av væpnet konflikt og beskyttelse av disse er et hovedområde i oppfølgingen av norsk utviklingsstrategi for barn og ungdom i sør. Norge har bl.a. støttet opprettelsen av overvåkings- og rapporteringssystemet i henhold til Sikkerhetsrådsresolusjon 1612, og bidrar til prosessen med tiårgjennomgåelsen av Machel-studien om barn og væpnet konflikt. Norge støtter også de såkalte Paris-prinsippene og retningslinjene fra februar 2007 for beskyttelse og reintegrering av barn som har vært assosiert med væpnede hærer og grupper.

Norge vil igjen delta aktivt i resolusjonsforhandlingene i 3. komité om barns rettigheter, der hovedtemaet skal være gjennomføring av barnets rettigheter i tidlig levealder.

6 Saker som behandles i 4. komité

6.1 FNs fredsoperasjoner

(Dagsordenspunkt 53)

Bakgrunn

Fredsoperativ innsats er en bærebjelke for FN som den globale organisasjonen for fred og sikkerhet. Fredsoperasjonene hører med blant de mest sentrale temaene som behandles i Sikkerhetsrådet. Generalforsamlingens 4. komité behandler de fleste spørsmål om FNs fredsoperasjoner.

Sikkerhetsrådet gir imidlertid mandat for operasjonene, og finansierings-spørsmål drøftes i 5. komité. Arbeidet i 4. komité forberedes av en egen spesialkomité (C34 – opprinnelig 34 land), som er åpen for land som bidrar eller har bidratt til operasjonene.

Dagens konflikter stiller store krav til FN som aktiv og helhetlig tilrettelegger for varig fred. Operasjonene er en del av en bredere fredsbyggen- de innsats. Derfor må de være flerdimensjonale, det vil si legge til rette for innsats på et bredt sett områder. De må etablere sikkerhet samtidig som de må bidra til utvikling av nasjonale sikkerhetsinstitusjoner og rettsappa- rat. De må støtte opp om politiske prosesser, legge til rette for humanitær innsats og langsiktig sosial og økonomisk utvikling. Dette forutsetter en helhetlig og integrert tilnærming, det vil si samarbeid og samordning mel- lom alle aktører i felt, ikke minst mellom militært og sivilt personell.

Den aktuelle situasjonen

Per 30. april ledet FN, ved avdelingen for fredsbevarende operasjoner (DPKO) og avdelingen for feltstøtte (DFS), i alt 15 fredsoperasjoner med om lag 123 000 personell: to i Europa: Kosovo (UNMIK) og Kypros (UNFICYP), tre i Midtøsten: Libanon (UNIFIL), Golan (UNDOF og obser- vatørkorpset UNTSO), sju i Afrika: Elfenbenskysten (UNOCI), DR Kongo (MONUC), Liberia (UNMIL), Sudan – Darfur (UNAMID), Sør - Sudan (UNMIS), Tsjad og Den sentralafrikanske republikk (MINURCAT) og Vest-Sahara (MINURSO), én i Sør-Amerika: Haiti (MINUSTAH) og to i

Asia: India/Pakistan (UNMOGIP) og Timor Leste (UNMIT). I tillegg har DPKO ansvaret for den politiske/fredsbyggende operasjonen i Afghanistan (UNAMA).

Det store antallet operasjoner og den vedvarende økningen både i antall personell og i de oppgavene de skal gjennomføre, representerer betydelige utfordringer for FN. Samtidig er sikkerhetssituasjonen i felt stadig mer krevende, med kamphandlinger og trusler fra grupper som ikke føler seg bundet av fredsavtaler. En rekke reformtiltak er gjennomført de siste årene for å styrke FNs evne til å håndtere den stadig mer krevende situasjonen. FN har fortsatt store utfordringer når det gjelder å samordne sikkerhetsrelatert, humanitær og utviklingsorientert innsats og med å skaffe personell med de rette kvalifikasjonene, samt nødvendig utstyr. Dette kan i verste fall begrense FNs evne til å legge til rette for varig fred og vil kunne undergrave tilliten til organisasjonen.

Frankrike og Storbritannia (i Sikkerhetsrådet) og FN-sekretariatet lanserte i 2009 nye initiativ for å møte utfordringene. Sentrale tema er bl.a. utforming av realistiske, styrket ressurstilgang og effektivisering av ressursbruk, bedre opplæring, samt styrket kontakt og samarbeid med de landene som deltar i operasjonene. En hovedmålsetting er å styrke kvaliteten på bidragene til operasjonene, samt utvide kretsen av bidragsytende land i samsvar med FNs universelle mandat. Utviklingsland står i dag for om lag 90 % av de militære bidragene. Økt deltaking fra vestlige land er viktig for å lette tilgangen på spesialiserte kapasiteter bl.a. når det gjelder ingeniører, samband og transport.

Norges holdning

Norge er aktivt engasjert gjennom støtte til og deltaking i FNs fredsoperasjoner, herunder også FN-sekretariatets reforminitiativ «New Horizon». Norske bidrag skal være med på å styrke FNs evne til å beskytte sivile, med særlig vekt på kvinner og barn, og å forebygge seksualisert vold. Reform av sikkerhetssektoren står også sentralt. Det samme gjør styrking av FNs evne til rask rekruttering av velkvalifisert sivilt personell. Vi vil også fortsette å arbeide for et best mulig samvirke mellom de sikkerhetsrelaterte, humanitære og utviklingsorienterte elementene i operasjonsområdet og et gjennomgående kjønnsperspektiv. Kvinner må med, både som deltakere i operasjonene og som samarbeidspartnere i vertslandet.

Norge støtter opp om FNs handlingsplan for styrking av afrikansk fredsoperasjonskapasitet, bl.a. gjennom «Training for Peace». Gjennom dette programmet har vi utstrakt kontakt med afrikanske land, Den afrikanske union (AU) og de subregionale organisasjonene om trening av afrikansk politi og sivile eksperter til fredsoperasjoner. På militær side er det etablert et nordisk samarbeid om kapasitetsbyggende tiltak i Øst-Afrika. Norge støtter styrket samarbeid mellom FN og regionale organisasjoner, som NATO, EU og AU. Vi legger også vekt på å utvikle et samarbeid med store personellbidragsytende land som India, Indonesia og Kina.

Norge deltar med militært personell i FNs operasjoner i Afghanistan (2), Kongo (1), Kosovo (1), Sudan (21) og UNTSO (14, ledes av Norge) UNTSO. Feltsykehuset og brønnborelaget i Tsjad ble utviklet 15. mai 2010. Vi viderefører samarbeidet med de øvrige nordiske landene med sikte på å legge til rette for et framtidig felles militært bidrag i en FN-operasjon i Afrika. I tillegg til denne innsatsen i direkte FN-operasjoner deltar Norge i fredsbevarende operasjoner med mandat fra FN, f.eks. ISAF-styrken i Afghanistan.

Norge deltar med sivilt politi i FN-ledet innsats i Afghanistan (1), Liberia (9), Sudan – sør (8), Sudan – Darfur (5) og Tsjad (1) og med menneskerettighetsovervåkere i DR Kongo (4).

6.2 Palestinske flyktninger – UNRWA

Bakgrunn

Vedtaket av FNs delingsplan for Palestina i 1947 førte til opprettelsen av en jødisk stat i det tidligere britiske Palestina-mandatet. De påfølgende krigshandlingene mellom jøder og arabere førte til en palestinsk flyktningstrøm. En ny flyktningstrøm og flere internt fordrevne fulgte etter seksdagerskrigen i 1967. I 1949 ble UNRWA (United Nations Relief and Works Agency for Palestinian Refugees) opprettet som et «midlertidig» tiltak for å ivareta flyktningenes grunnleggende behov.

Siden 1950 har organisasjonen hatt ansvar for undervisning, helsetjenester og sosialhjelp i de palestinske flyktingleirene i Jordan, Libanon, Syria, Vestbredden og Gaza. Da UNRWA ble opprettet, var det 900 000 registrerte palestinske flyktninger. I 2010 hadde UNRWA registrert ca. 4,7

millioner flyktninger. Av disse bor ca. 1,3 millioner i de 58 flyktningleirene som administreres av UNRWA. Det er store ulikheter mellom vertslandene når det gjelder flyktningenes rettigheter og adgang til lokalt utdanningstilbud og arbeidsmarked. For størsteparten av flyktningebefolkningen er UNRWA viktigste eller eneste tjenesteyter. Som følge av konflikten i Det palestinske området er flyktningene på Vestbredden og i Gaza særlig sårbare.

UNRWAs mandat forlenges av FNs generalforsamling med få år om gangen i påvente av en endelig løsning på flyktningproblemet, og løper nå fram til 30. juni 2011. UNRWAs leder (generalkommissær) rapporterer direkte til FNs generalforsamling. Hver høst presenterer UNRWAs leder årsrapport, budsjett og regnskap for Generalforsamlingen, som dermed utgjør organisasjonens «styre». Deretter innkalles de givne som ønsker å delta, til en giverkonferanse i forbindelse med Generalforsamlingen, der deres frivillige bidrag annonseres. Disse bidragene utgjør 95 prosent av UNRWAs regulære budsjett. Organisasjonen har hovedkvarterer i Amman og Gaza. UNRWA er den største FN-organisasjonen i Midtøsten, med 29 000 lokalt ansatte og 200 internasjonalt ansatte. De fleste medarbeiderne er selv flyktninger som arbeider som lærere, leger, sykepleiere eller sosialarbeidere i flyktningmiljøet.

Den aktuelle situasjonen

Under FNs 64. generalforsamling var det i likhet med tidligere år sterk støtte til UNRWAs innsats fra et flertall av FNs medlemsland. Et høyt konfliktnivå i det okkuperte området har sammen med høy befolkningsvekst bidratt til at UNRWAs behov for støtte er økende. Krigføringen i Gaza i desember 2008 og januar 2009 har gjort at behovene i Gaza er spesielt store.

De frivillige bidragene har ikke økt i takt med behovene, og dette gjør det vanskelig for UNRWA å opprettholde volum og kvalitet på tjenestene de yter overfor de palestinske flyktningene. Som følge av et høyt konfliktnivå har UNRWA siden 2000 lansert flere større nødhjelpsappeller for å kunne fylle ekstraordinære behov. Nødhjelsarbeidet omfatter akutthelse-tjenester, matvarehjelp og reparasjon av ødelagte veier, bolighus og skolebygninger. Blant palestinere flest har UNRWA en sterk symbolsk betyd-

ning. UNRWA oppfattes som det internasjonale samfunnets garanti for at de palestinske flyktningene ikke vil bli glemt.

Framtiden til de palestinske flyktningene vil bli et viktig tema i sluttstatusforhandlinger mellom israelske og palestinske myndigheter. De palestinske lederne framholder at deres krav i disse forhandlingene vil ta utgangspunkt i FNs resolusjon 194 av 11. desember 1948, som sier at alle palestinske flyktninger har rett til å vende tilbake til det stedet de flyktet fra, eller eventuelt til økonomisk kompensasjon.

Finanskrisen har redusert giverevnen internasjonalt og preget budsjett-situasjonen til UNRWA. Organisasjonen har bl.a. måttet redusere lønnsutbetalinger, og har utfordringer med å opprettholde et dekkende tjenestetilbud. Det har vært økt oppmerksomhet rundt dette problemet blant givene og FNs medlemsland.

Det siste året har de negative humanitære konsekvensene for palestinske flyktninger i Gaza som følge av krigen og den israelske blokaden av Gaza vært et viktig tema. UNRWA har en særlig betydningsfull posisjon i denne sammenheng, fordi organisasjonen er hovedleverandør av velferdstjenester i Gaza og den klart største leverandør av internasjonal nødhjelp.

Norges holdning

Norge anser UNRWA som en av de viktigste kanaler for humanitær bistand til de palestinske flyktningene i Midtøsten. Norge mener at UNRWA gjennom sitt bidrag til å bedre levekårene for en stor befolkningsgruppe i regionen er med på å stabilisere situasjonen i et område preget av konflikt og sosial uro.

Norge har i mange år vært en av de betydeligste bidragsyterne til UNRWA. Det årlige frivillige bidraget har siden 2007 ligget på 150 millioner kroner til kjernebudsjettet. Som respons på UNRWAs nødhjelpsappeller har Norge i tillegg bidratt med ekstraordinære midler særlig øremerket til Gaza, for eksempel etter krigføringen i Gaza desember 2008–januar 2009. Norge bidrar også med prosjektstøtte bl.a. til UNRWAs menneskerettighetsundervisning og likestillingsprosjekter i Gaza. Som følge av dette var det totale norske bidraget 230 millioner kroner i 2009, kjernebidraget inkludert.

Det israelske stengningsregimet med veisperringer og bygging av en separasjonsmur har sammen med gjentatte militæroperasjoner i det pales-

tinske området gjort UNRWAs arbeid svært vanskelig. Norge har flere ganger tatt opp med israelske myndigheter UNRWA-personnellets arbeidsforhold, personlige sikkerhet og adgang for hjelpesendinger. Norge er medlem av UNRWAs rådgivende organ (Advisory Commission/AdCom) og hadde formannskapet for AdCom fra juli 2008 til juli 2009. Norge støtter det administrative og finansielle reformarbeidet som pågår i organisasjonen. Målsettingen er å styrke dialogen mellom UNRWA, vertsland og giverland om organisasjonens ressursituasjon og resultater i en situasjon preget av finansiell knapphet.

Norge har understreket både blant giverne og i FNs generalforsamling at det er nødvendig å utvide gruppen av givere til UNRWA til å inkludere også ikke-tradisjonelle givere blant G20 og arabiske land, for på den måten å sikre en bedre byrdefordeling og mer forutsigbar finansiering av det regulære UNRWA-budsjettet. Norge spilte en aktiv rolle i FN i 2009 for å oppnå enighet om å benytte FNs regulære budsjett til å finansiere flere av de internasjonale stillingene i UNRWA. Norge er også medlem av arbeidsgruppen i FN for finansiering av UNRWA.

I anledning 60-årsjubileet for opprettelsen av UNRWA ble det høsten 2009 arrangert en minnemarkering i forbindelse med åpningen av FNs generalforsamling. Utenriksminister Støre ledet høynivåsegmentet av markeringen.

7 Saker som behandles i 5. komité

7.1 FNs finansielle situasjon

(Dagsordenspunkt 134)

Bakgrunn

Etter en alvorlig finansiell krise for FN på 1990-tallet er den økonomiske situasjonen fortsatt preget av at en rekke medlemsland er på etterskudd med betaling av sine bidrag. USA står her i en særstilling. Ved revisjonen av FNs bidragsskala i år 2000 krevde USA et tak for sitt bidrag på 22 prosent av det regulære budsjettet. Dette ble godkjent av Generalforsamlingen mot at USA forpliktet seg til å nedbetale sin gjeld til FN. USA skal betale ca. 27 prosent av budsjettene for fredsbevarende operasjoner, men den amerikanske kongressen har lenge motsatt seg å utbetale mer enn 25 prosent.

Den aktuelle situasjonen

FNs finansielle situasjon er fortsatt preget av sesongmessige likviditetsproblemer på grunn av sen og manglende innbetaling fra medlemslandene, selv om det har vært en moderat bedring på noen områder. Ved årsskiftet 2009/2010 var medlemslandenes samlede gjeld til FN på omlag USD 3,1 milliarder. Trass i finanskrisen er medlemslandenes gjeld lavere enn i 2008, da den var på 3,8 milliarder. Av dette var USD 830 millioner til det regulære budsjettet, USD 2,121 millioner til FNs fredsbevarende operasjoner, USD 63 millioner til krigsforbryterdomstolene og USD 86 millioner til oppgradering av bygningssmassen i FN-hovedkvarteret i New York.

USA er fortsatt den største skyldneren, med USD 860 millioner i gjeld ved utgangen av 2009. Det er likevel positivt at den nye amerikanske administrasjonen har betalt fullt bidrag til FN for inneværende år. Til budsjettet for fredsbevarende operasjoner er Japan med USD 681 millioner og USA med USD 523 millioner de største skyldnerne. FN vil komme i en vanskelig likviditetssituasjon dersom store bidragsland fortsetter å holde tilbake pliktige bidrag som ris bak speilet for å oppnå sine målsettinger i de pågå-

ende reformprosessene og på andre områder. Dette vil forsterke tendensen til at FN tidvis tyr til lån fra budsjettene til fredsbevarende operasjoner for å dekke kortsiktig gjeld. De fredsbevarende operasjonene er også kraftig utvidet i løpet av de siste årene, med store økonomiske konsekvenser. Dette forsterker den negative effekten av at USA rutinemessig holder tilbake en stor andel av sine økonomiske forpliktelser når det gjelder fredsbevarende operasjoner, og kan ha direkte skadevirkninger for gjennomføringen av nye operasjoner. Også Japan har mye å svare for når det gjelder dette.

Norges holdning

Norge tilstreber å betale sine faste bidrag til FN godt innenfor den fastsatte tidsfristen, fortrinnsvis ved årets begynnelse. Vi fastholder at samtlige medlemsland må overholde sine betalingsforpliktelser i henhold til FN-pakten og betale bidragene i sin helhet og uten vilkår. Fra norsk side er vi kritiske til at større medlemsland pålegger begrensninger og betingelser for bruk av FNs budsjett og knytter dette spørsmålet opp mot reformprosessen i FN, og sågar bevisst pådrar seg gjeld til FN for å bruke det som politisk pressmiddel.

7.2 Programbudsjettet

(Dagsordenspunkt 132)

Bakgrunn

FNs budsjetter består av et regulært toårig programbudsjett og separate budsjetter for fredsbevarende operasjoner (ettårige), krigsforbryterdomstolene og de frivillige bidragene til FNs fond og programmer. Videre har FNs særorganisasjoner egne budsjetter (for oversikt over FN-systemet, se vedlegg). Det regulære FN-budsjettet skal dekke utgifter til lønninger og drift av sekretariatet, regionalkontorer, møtevirksomhet og gjennomføring av programmer. Annethvert år behandler Generalforsamlingen forslaget til det regulære budsjettet, og årene imellom behandles det reviderte budsjettet og budsjetttrammen for det neste toårsbudsjettet.

Den aktuelle situasjonen

Den 64. generalforsamlingen vedtok i desember 2009 budsjettet for toårsperioden 2010–2011 til om lag 5,2 milliarder USD. Dette er en økning på omlag 6 % fra budsjettet for den foregående toårsperioden og omfatter ca. USD 200–300 millioner i innsparinger sammenlignet med forslaget fra FNs generalsekretær. Finanskrisen gav lite rom for omfattende økning i budsjettet og førte til at flere land, for eksempel Mexico og Storbritannia, hadde en mer budsjettkonservativ holdning enn normalt. USA var på sin side tydelig i å vise at holdningene deres til kjernevirksomheten i FN er endret under den nye administrasjonen og medvirket positivt i forhandlingene.

Norges holdning

Fra norsk side anses det som særlig viktig at FN gjennomfører tiltak som styrker organisasjonen og gjør den mer strømlinjeformet og effektiv. Fra norsk side støtter vi Generalsekretæren fullt ut i dette arbeidet. Vi mener organisasjonen må sikres de nødvendige midler for å styrke FNs kjernevirksomheter og for å gjennomføre de stadig mer omfattende mandatene som medlemslandene pålegger organisasjonen. Fra norsk side understreker vi at kjerneaktiviteter, særlig på områdene menneskerettigheter, humanitær virksomhet og utvikling, i større grad bør dekkes av det regulære FN-budsjettet.

7.3 Bidragsskalaen

(Dagsordenspunkt 136)

Bakgrunn

Hovedprinsippet ved fastsettelsen av bidragsskalaen for FNs regulære budsjett er at medlemslandene skal betale etter evne. Skalaen bygges opp rundt ti elementer, som gir særordninger og rabatter for bedre å reflektere betalingsevne, en komplisert formel basert på landets bruttonasjonalprodukt, befolkningens størrelse, gjeldsbyrde, og om de tilhører gruppen av minst utviklede land (MUL). Skalaen har et gulv og et tak. Ingen land betaler mer enn 22 prosent (USA) og ingen mindre enn 0,001 prosent.

Land som skylder full medlemskontingent for to år kan miste stemmeretten i henhold til artikkel 19 i FN-traktaten.

Den aktuelle situasjonen

Forhandlingene om ny bidragsskala ble tatt opp til diskusjon under den 64. generalforsamling høsten 2009 og ble etter lange forhandlinger vedtatt med små justeringer fra forrige periode. Finanskrisen satte sitt preg på forhandlingene om skalaen for bidrag til det regulære FN-budsjettet. EU, som står for omlag 30 % av verdensøkonomien og bidrar med omlag 40 % av det regulære FN-budsjettet, ville ha en endring i betalingsordningen og argumenterte med at raskt voksende økonomier må ta en større del av byrden i finansieringen av FN. G77 argumenterte på sin side med at vestlige land har ansvaret for finanskrisen, og at den derfor ikke kan brukes som argument for at utviklingsland skal ta en større finansieringsbyrde for FN. Det er samtidig økende forventninger til Russland og Kina som medlemmer i Sikkerhetsrådet om at de skal bidra med en større andel til FN-budsjettet. Russland var denne gang ikke villig til å bidra med høyere innbetaling slik som forrige periode, da de til sammen betalte 2 %, noe som var 0,4 % mer enn skalaen krevde. USA var fornøyd med at taket på 22 % ble stående. På grunn av nedgangen i japansk økonomi gikk Japans bidrag ned til 12,5 %. Norges bidrag til det regulære FN-budsjettet økte fra 0,782 % til 0,871 %. Siden G77 og USA har sammenfallende interesser i å opprettholde status quo, vil det bli vanskelig å endre dramatisk på bidragsskalaen.

Norges holdning

Fra norsk side setter vi det som et krav at medlemslandene betaler sine pålagte bidrag i tide, med fullt beløp og uten betingelser. Hovedprinsippet for fastsettelsen av pålagte bidrag må fortsatt være betalingsevne. Vi er skeptisk til mer eller mindre kreative forslag til nye elementer som tar sikte på at særlig rike land og store bidragsyttere skal få redusert sine bidrag. Et problem er det også at land med særlig stor rabatt etter gjeldende ordning ikke ønsker noen form for endringer. En stor gruppe mellominntektsland søker også å opprettholde sine rabatter og til og med å redusere bidragene. Fra norsk side avviser vi ikke rimelige, rettferdige og vari-

ge endringer av bidragsskalaen. Vi støtter også arbeidet for å gjøre det lettere for land å tilbakebetale store restanser, for eksempel gjennom avbetalingsordninger.

7.4 Finansiering av FNs fredsbevarende operasjoner

(Dagsordenspunkt 147–165)

Bakgrunn

FNs til eldste observatørkorps (UNTSO i Midtøsten og UNMOGIP i Kashmir) finansieres direkte over FNs regulære budsjett. De øvrige fredsoperasjonene har egne ettårige budsjetter. Fordelingen av kostnadene følger en egen bidragsskala der de fem faste medlemmene av Sikkerhetsrådet betaler en større andel enn til det regulære budsjettet, mens utviklingslandene betaler 10–20 prosent av det de betaler til det regulære budsjettet. Fra 2004 og fram til i dag har det vært en meget kraftig økning av budsjettene, i takt med økningen i antall utsendt personell og operasjonenes økende kompleksitet.

Den aktuelle situasjonen

FNs fredsbevarende operasjoner har i løpet av de senere år skiftet karakter fra å være i hovedsak militære operasjoner til integrerte operasjoner der den sivile delen får stadig større betydning. Humanitære tiltak, demokratibyggning, fremme og beskyttelse av menneskerettigheter og ikke minst avvæpning, demobilisering og reintegrering av stridende i det sivile liv er sentrale elementer i dagens operasjoner (ref. kap. 6.1.). Den økte aktiviteten innebærer at budsjettet for fredsbevarende operasjoner har økt kraftig. Budsjettet for 2009–2010 går fra 1. juli til 30. juni og beløper seg til omlag 8 mrd. USD, medregnet tilleggsbevilgninger til Den afrikanske unions operasjon i Somalia (AMISOM) og FNs observasjonsstyrke i Georgia (UNOMIG). Nyere operasjoner som i Tsjad, Liberia og Sudan har betydelige sivile og humanitære komponenter. Dette krever omfattende planlegging og samarbeid mellom FNs forskjellige organer og ikke minst mellom avdelingen for fredsbevarende operasjoner (DPKO) og FNs

humanitære organer og utviklingsorganer. Kostnadsdelingen for tiltak i den humanitære søylen, om stillinger og tiltak skal belastes det ordinære budsjettet, samfinansieres med andre institusjoner (for eksempel Verdensbanken), ved frivillige bidrag eller over budsjettet for fredsbevarende operasjoner, er for en stor del uavklart. Det gjenstår fortsatt en del før man får hele systemet, de forskjellige avdelingene i sekretariatet, FNs fond og programmer og FNs representasjon på landnivå, til å trekke sammen og bruke sine ressurser optimalt både i planleggingen og gjennomføringen av operasjonene. Uklare rapporteringsrutiner og instruksjoner, samt forskjellige typer finansiering (pålagte bidrag, frivillige bidrag og samfinansiering) skaper uklarheter både i forhold til planlegging og gjennomføring.

Norges holdning

Norge er opptatt av å støtte opp om FN som global fredsbevarer. Dette er etter vårt syn en av FNs kjerneoppgaver. FN må gis tilstrekkelige ressurser, både sentralt i sekretariatet og i felt, til å utføre stadig mer krevende og kompliserte operasjoner. Fra norsk side beklager vi sterkt at en rekke medlemsland ikke betaler sine bidrag i tide eller stiller betingelser i forbindelse med innbetalinger. Vi støtter aktivt tiltak for å bedre FNs evne til å planlegge og gjennomføre slike operasjoner. Dette er i tråd med anbefalingene fra Brahimi-rapporten fra 2000, som i hovedsak la grunnlaget for flerdimensjonale, integrerte operasjoner. I den pågående diskusjonen om kostnadsdeling mellom regulært budsjett, samfinansiering, frivillige bidrag og budsjettet for fredsbevarende operasjoner mener Norge at tiltak med mandat fra Sikkerhetsrådet i hovedsak bør dekkes over det regulære budsjettet for fredsbevarende operasjoner. Det begrunnes med at frivillige og andre bidrag for å gjennomføre humanitære og andre tiltak rettet mot sivilbefolkningen sjelden er for hånden ved operasjonsstart. Mobilisering av givere tar tid, særlig når det gjelder kostnadskrevede tiltak som avvæpning, demobilisering og reintegrering. I Generalsekretærens reformprogram er det bl.a. fremmet forslag om å konsolidere fredsbevarende operasjoner i ett samlet budsjett og å øke Generalsekretærens budsjettfleksibilitet. Det er også fremmet forslag om å øke reservefondet for fredsbevarende operasjoner. Norge støtter disse forslagene og arbeider for en bedre og mer integrert planlegging og gjennomføring av operasjonene.

8 Saker som behandles i 6. komité

8.1 FNs folkerettskommisjon

(Dagsordenspunkt 82)

Bakgrunn

FNs folkerettskommisjon ble opprettet i 1947 for å ivareta Generalforsamlingens oppgave etter FN-paktens artikkel 13 om utvikling og kodifisering av folkeretten. Kommisjonen består av 34 medlemmer, som velges av Generalforsamlingen for perioder på fem år. Medlemmene velges i personlig egenskap og representerer ikke sine respektive regjeringer. Kommisjonen har utarbeidet utkast til traktater på en rekke sentrale områder og har i nært samspill med Generalforsamlingens 6. komité spilt en nøkkelrolle i videreutviklingen og kodifiseringen av folkeretten. Folkerettskommisjonen avlegger hvert år rapport til Generalforsamlingen om sitt arbeid. Behandlingen av denne rapporten står sentralt i arbeidet i 6. komité, og betydelig tid går med til å gi føringer og angi prioriteringer for kommisjonens videre arbeid samt drøfte og kommentere tekstforslag som kommisjonen har lagt fram. Når et ferdig utkast til regler for et område i folkeretten foreligger, må det gjennom en endelig behandling i Generalforsamlingen. Her vil det vedtas hvorvidt utkastet skal føre til en ny internasjonal konvensjon, eller om andre løsninger er mer hensiktsmessige. Behandlingen kan enten skje direkte i Generalforsamlingen, eller forsamlingen kan velge å innkalle til en egen diplomatkonferanse for dette formålet.

Den aktuelle situasjonen

På Folkerettskommisjonens agenda står nå bl.a. reservasjoner til traktater, internasjonale organisasjoners ansvar, delte naturressurser, fragmentering av folkeretten, utvisning av utlendinger, væpnede konflikters virkning på traktater, forpliktelsen til å utlevere eller straffeforfølge (aut dedere aut judicare) og strafferettslig immunitet for statsansatte.

Norges holdning

Norge legger stor vekt på betydningen av Folkerettskommisjonens arbeid. Det må imidlertid erkjennes at arbeidet i kommisjonen ofte kan ta lang tid. Norge støtter derfor tiltak som vil kunne effektivisere kommisjonen, og Norge ønsker å legge til rette for at kommisjonen kan levere konkrete innspill til statenes vurdering. Under temaet delte naturressurser har Norge tatt til orde for at arbeidet avgrenses slik at det ikke berører spørsmål om eierskap og staters suverenitet over naturressurser på eget territorium. For spørsmålet om statsansattes immunitet har det vært viktig å framheve behovet for klare regler som baserer seg på gjeldende folkerett slik denne er utviklet av Den internasjonale domstol i Haag.

8.2 Tiltak for å eliminere internasjonal terrorisme

(Dagsordenspunkt 106)

Bakgrunn

De siste årene har det vært et sterkere fokus internasjonalt på de utfordringene det internasjonale samfunnet står overfor i kampen mot terrorisme. Arbeidet i FN har av denne grunn blitt intensivert de senere årene. I 1996 ble det nedsatt en Ad Hoc-komité om bekjempelse av terrorisme, og man har i de senere årene framforhandlet internasjonale konvensjoner om kamp mot terroristbombing (vedtatt 1997) og om finansiering av terrorisme (vedtatt 1999). I april 2005 ble konvensjonen mot kjernefysisk terrorisme vedtatt av Generalforsamlingen. Komitéen har de siste årene arbeidet med utkast til en generell terrorismekonvensjon, men uten å komme fram til enighet. I mai 2006 fremmet FNs generalsekretær forslag til en helhetlig strategi for FNs arbeid med bekjempelse av terrorisme. Strategien ble vedtatt med konsensus under den 61. generalforsamlingen, og arbeidet med gjennomføring av strategien er godt i gang. FNs Counter Terrorism Implementation Task Force (CTITF), som skal bistå med gjennomføringen av strategien, er nå institusjonalisert. Debatten har vist at det er et stort ønske blant medlemslandene om å styrke innsatsen mot terrorisme, men det er fremdeles knyttet uenighet til spørsmål om hvordan terrorisme skal defineres.

Den aktuelle situasjonen

Alle FNs medlemsland fordømmer terrorisme på det sterkeste. Likevel er debatten preget av ulik tilnærming mellom vestlige og arabiske stater til en definisjon av terrorhandlinger. Siden 2001 har Generalforsamlingen kunnet vedta en resolusjon om terrorisme med konsensus, men flere av de arabiske landenes tradisjonelle problemer med resolusjonen kommer likevel til overflaten. Mens de vestlige statene fordømmer alle former for terrorisme, fokuserer de arabiske statene mer på de såkalte «underliggende» årsakene til terroraksjoner, for eksempel kolonialisme og fremmed okkupasjon. De arabiske statene er opptatt av at man må prioritere å komme til enighet om en definisjon av begrepet terrorisme, og påpeker i den forbindelse at det er viktig å finne fram til en definisjon som ekskluderer det man anser som «legitim» frigjøringskamp mot okkupasjonsmakter. Disse landene gir også uttrykk for at såkalt «statsterrorisme» må omfattes av en definisjon av terrorisme. Hendelsene 11. september 2001 og senere alvorlige terroranslag har også medført et ønske om å forsere arbeidet med utarbeiding av en generell terrorismekonvensjon. Det er imidlertid et faktum at arbeidet i Ad Hoc-komiteén for bekjempelse av terrorisme har hatt liten framgang på grunn av nevnte uenigheter om spørsmålet om en definisjon av begrepet terrorisme. Det er etter komitéens møte i april 2010 dessverre fortsatt ikke tilløp til nye forventinger om konkrete resultater om vedtak av en generell terrorismekonvensjon.

Norges holdning

Fra norsk side har man lagt vekt på å bidra til å styrke det internasjonale samarbeidet om bekjempelse av internasjonal terrorisme og er aktive i flere fora. Norge er part i alle eksisterende globale antiterrorkonvensjoner, og norske myndigheter legger stor vekt på at de globale konvensjonene sikres så bred oppslutning som mulig. Bare på denne måten vil de kunne være effektive instrumenter i kampen mot internasjonal terrorisme. Norge støtter arbeidet med en generell terrorismekonvensjon. En slik konvensjon vil innebære global oppslutning om en anvendelig definisjon av terrorisme og dermed gjøre det mulig å løse en rekke politiske, juridiske og praktiske problemstillinger som i dag bidrar til å svekke den internasjonale innsatsen mot terrorisme. Samtidig vil enighet sende et entydig signal til omverdenen om at FN og FNs medlemsland står samlet i kampen mot terrorismen.

8.3 Straffansvar for FN-tjenestemenn som begår kriminelle handlinger under tjenestegjøring i fredsbevarende operasjoner

(Dagsordenspunkt 79)

Bakgrunn

Det har i lengre tid pågått en debatt rundt spørsmålet om manglende straffeforfølgning av FN-tjenestemenn som begår seksuelle overgrep under tjenestegjøring i fredsbevarende operasjoner. Rådgiver for FNs generalsekretær avgav i 2005 en rapport om problemer knyttet til seksuelle overgrep utført under tjenestegjøring. Det ble konkludert med at videre analyse av temaet var påkrevd, og det ble på denne bakgrunn nedsatt en juridisk ekspertgruppe som skulle se på problemet med manglende straffansvar for tjenestemenn som deltar i fredsbevarende operasjoner på generelt grunnlag. I mars 2006 leverte den juridiske ekspertgruppen sin rapport. Gruppen kom med en rekke anbefalinger for å løse utfordringer knyttet til at FN-tjenestemenn som tjenestegjør i fredsbevarende operasjoner, ikke holdes ansvarlige for kriminelle handlinger utført i tjeneste. Gruppen anbefalte blant annet at FN skal legge til rette for at det landet der den kriminelle handlingen ble begått (vertsstaten), skal straffeforfølge forholdet.

Den aktuelle situasjonen

I desember 2006 ble det opprettet en komité under Generalforsamlingens 6. komité for å se nærmere på de juridiske spørsmålene som reises i ekspertgruppens rapport. Det var i komiteen enighet om at det må være en nulltoleransgrense med hensyn til straffrihet for tjenestemenn som begår seksuelle overgrep under fredsbevarende operasjoner. I den grad det skulle finnes et vakuum i forhold til å straffeforfølge tjenestemenn for slike overgrep, var det enighet om at dette måtte fylles. Det ble fastslått at det eksisterer et vakuum i forhold til jurisdiksjon i tilfeller der vertsstaten ikke har mulighet til å straffeforfølge, f.eks. fordi tjenestemannen allerede har forlatt vertsstaten, og staten som tjenestemannen kommer fra (senderstaten), mangler jurisdiksjon på grunn av den ikke har jurisdiksjon utenfor eget territorium. Generalforsamlingen vedtok i 2007, 2008 og 2009 resolu-

sjoner som oppfordrer alle stater til å etablere strafferettslig jurisdiksjon over sine borgere som tjenestegjør for FN, i slike situasjoner. Resolusjonene oppfordrer også til økt samarbeid og informasjonsdeling som ledd i avdekking eller straffeforfølgning av alvorlige straffbare handlinger begått av nevnte personell. Fordi flere av det aktuelle personellet er militære, er det en utbredt skepsis blant en del land til å innrømme andre stater enn senderstaten strafferettslig jurisdiksjon. Debatten om hvorvidt det er behov for en konvensjon, vil pågå under kommende generalforsamling. Etter komitéens siste møte i april synes det ikke som om det er flertall for slike konvensjonsforhandlinger.

Norges holdning

Norge tar problemet med manglende straffeforfølgning av tjenestemenn som begår kriminelle handlinger i fredsbevarende operasjoner, svært alvorlig og støttet opprettelsen av komitéen så vel som resolusjonene fra 2007, 2008 og 2009. Et styrket samarbeid for å forhindre alvorlige forbrytelser begått av FN-personell er avgjørende for å bevare FNs omdømme, upartiskhet, integritet og effektivitet.

8.4 Rettsstatsprinsipper på nasjonalt og internasjonalt plan (Rule of Law)

(Dagsordenspunkt 84)

Bakgrunn

I kjølvannet av toppmøtet i 2005 har FN intensivert sitt arbeid for styrking av rettsstatsprinsipper. FNs arbeid har her særlig fulgt to spor. For det første er det blitt opprettet nye interne strukturer som arbeider for samordning og styrking av alle FN-organenes arbeid for rettsstatsprinsipper.

Dernest har temaet også blitt et dagsordenspunkt i 6. komité.

Rettsstatsprinsipper er et variert og omfattende tema, og

Generalforsamlingen har hatt et ønske om å konkretisere debatten om visse undertema.

Den aktuelle situasjonen

I 2007 kom Generalforsamlingen ikke til enighet om hvilke undertema som fortjente fokus for den kommende debatten. Det ble tidlig klart at enkelte land ønsket å definere «rettsstatsprinsipper», mens andre var mer opptatt av å diskutere sentrale undertema som kunne gi inspirasjon og veiledning for nasjonale myndigheter. Det var derfor gledelig at Generalforsamlingen i 2008 kom fram til en arbeidsplan for de neste tre årene. I 2009 fokuserte debatten på rettsstatsprinsipper på internasjonalt plan, i 2010 vil den ta for seg FNs medlemslands nasjonale gjennomføring av internasjonale rettsstatsprinsipper, og i 2011 vil debatten omhandle betydningen av rettsstatsprinsipper ved avslutningen av væpnede konflikter og overgangen til fred.

Norges holdning

Norge støttet fullt ut at FNs generalforsamling styrker arbeidet for rettsstatsprinsipper, både på nasjonalt og internasjonalt plan. Det er norsk syn at FN er best tjent med en åpen og fri debatt der ulike perspektiver og framgangsmåter kommer til overflaten, slik at medlemslandene gis anledning til å samle impulser og lære av hverandre. Fra norsk side har man

kontinuerlig understreket behovet for fredelig løsning av tvister, herunder ved anvendelse av Den internasjonale domstol i Haag. Vi vil derfor ønske velkommen en debatt som kan bidra til å øke oppslutningen om domstolen så vel som andre tvisteløsningsmekanismer. I lys av norsk engasjement for å forhindre straffrihet for de alvorligste forbrytelsene, ser vi også fram til debatten om rettsstatsprinsipper ved overgang til fred. Det er en grunnleggende norsk holdning at en varig fred ikke oppnås uten troverdige rettsoppgjør for de alvorligste forbrytelsene.

9 Vedlegg

VEDLEGG 1

United Nations

A/65/150

General Assembly

Distr.: General
13 July 2010

Original: English

Sixty-fifth session

Provisional agenda of the sixty-fifth regular session of the General Assembly*

To convene at United Nations Headquarters, New York, on Tuesday, 14 September 2010, at 3 p.m.

1. Opening of the session by the President of the General Assembly (rule 31).
 2. Minute of silent prayer or meditation (rule 62).
 3. Credentials of representatives to the sixty-fifth session of the General Assembly (rule 28):
 - (a) Appointment of the members of the Credentials Committee;
 - (b) Report of the Credentials Committee.
 4. Election of the President of the General Assembly (rule 30).
 5. Election of the officers of the Main Committees (rules 30 and 103).
 6. Election of the Vice-Presidents of the General Assembly (rule 30).
 7. Organization of work, adoption of the agenda and allocation of items: reports of the General Committee (rule 21).
 8. General debate (resolutions 57/301 and 64/184 and decision 64/555).
- A. Promotion of sustained economic growth and sustainable development in accordance with the relevant resolutions of the General Assembly and recent United Nations conferences**
9. Report of the Economic and Social Council (rule 13 (b); General Assembly resolution 3281 (XXIX) and Economic and Social Council decision 1982/112).
 10. Implementation of the Declaration of Commitment on HIV/AIDS and the Political Declaration on HIV/AIDS (resolutions S-26/2 and 60/262 and decision 64/557).

* Issued in accordance with rule 12 of the rules of procedure.

11. Sport for peace and development (resolution 63/135).
12. 2001-2010: Decade to Roll Back Malaria in Developing Countries, Particularly in Africa (resolution 64/79).
13. Integrated and coordinated implementation of and follow-up to the outcomes of the major United Nations conferences and summits in the economic, social and related fields (resolutions 60/180, 60/265, 61/16 and 64/184 and decision 64/555).
14. Global Agenda for Dialogue among Civilizations (resolution 60/4).
15. Culture of peace (resolutions 64/13, 64/80 and 64/81).
16. The role of the United Nations in promoting a new global human order (resolution 62/213).
17. Information and communications technologies for development (resolution 64/187).
18. Macroeconomic policy questions:
 - (a) International trade and development (resolutions 1995 (XIX) and 64/188);
 - (b) International financial system and development (resolution 64/190);
 - (c) External debt sustainability and development (resolution 64/191).
19. Follow-up to and implementation of the outcome of the 2002 International Conference on Financing for Development and the 2008 Review Conference (resolution 64/193).
20. Sustainable development (resolutions 60/190 and 64/195):
 - (a) Implementation of Agenda 21, the Programme for the Further Implementation of Agenda 21 and the outcomes of the World Summit on Sustainable Development (resolutions 47/191, 64/198 and 64/236);
 - (b) Follow-up to and implementation of the Mauritius Strategy for the Further Implementation of the Programme of Action for the Sustainable Development of Small Island Developing States (resolutions 62/191, 63/214 and 64/199 and decision 64/555);
 - (c) International Strategy for Disaster Reduction (resolutions 63/215, 63/217 and 64/200);
 - (d) Protection of global climate for present and future generations of humankind (resolution 64/73);
 - (e) Implementation of the United Nations Convention to Combat Desertification in Those Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa (resolution 64/202);
 - (f) Convention on Biological Diversity (resolution 64/203 and decision 64/555);
 - (g) Report of the Governing Council of the United Nations Environment Programme on its eleventh special session (resolutions 2997 (XXVII) and 64/204);

-
- (h) United Nations Decade of Education for Sustainable Development (resolution 59/237);
 - (i) Harmony with Nature (resolution 64/196).
21. Implementation of the outcome of the United Nations Conference on Human Settlements (Habitat II) and strengthening of the United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat) (resolution 64/207).
 22. Globalization and interdependence:
 - (a) Role of the United Nations in promoting development in the context of globalization and interdependence (resolutions 64/209 and 64/210);
 - (b) Preventing and combating corrupt practices and transfer of assets of illicit origin and returning such assets, in particular to the countries of origin, consistent with the United Nations Convention against Corruption (resolution 64/237);
 - (c) International migration and development (resolution 63/225).
 23. Groups of countries in special situations:
 - (a) Fourth United Nations Conference on the Least Developed Countries (resolution 64/213);
 - (b) Specific actions related to the particular needs and problems of landlocked developing countries: outcome of the International Ministerial Conference of Landlocked and Transit Developing Countries and Donor Countries and International Financial and Development Institutions on Transit Transport Cooperation (resolution 64/214).
 24. Eradication of poverty and other development issues (resolution 63/229):
 - (a) Implementation of the Second United Nations Decade for the Eradication of Poverty (2008-2017) (resolutions 63/230 and 64/216);
 - (b) Industrial development cooperation (resolution 63/231).
 25. Operational activities for development: operational activities for development of the United Nations system (resolutions 35/81 and 39/125).
 26. Agriculture development and food security (resolution 64/224).
 27. Social development (resolutions 63/150 and 64/131):
 - (a) Implementation of the outcome of the World Summit for Social Development and of the twenty-fourth special session of the General Assembly (resolution 64/135);
 - (b) Social development, including questions relating to the world social situation and to youth, ageing, disabled persons and the family (resolution 64/134);
 - (c) Follow-up to the International Year of Older Persons: Second World Assembly on Ageing (resolution 64/132);
 - (d) United Nations Literacy Decade: education for all (resolutions 59/149 and 63/154).

28. Advancement of women:
 - (a) Advancement of women (resolutions 34/180, 39/125, 45/124, 63/155, 63/156, 63/158, 64/137 and 64/138);
 - (b) Implementation of the outcome of the Fourth World Conference on Women and of the twenty-third special session of the General Assembly (resolutions 50/203, 52/100 and 64/141).

B. Maintenance of international peace and security

29. Report of the Security Council (rule 13 (b)).
30. Report of the Peacebuilding Commission (resolution 60/180).
31. Elimination of unilateral extraterritorial coercive economic measures as a means of political and economic compulsion (resolution 58/316).
32. The role of diamonds in fuelling conflict (resolution 64/109).
33. Prevention of armed conflict.¹
34. Protracted conflicts in the GUAM area and their implications for international peace, security and development.¹
35. Zone of peace and cooperation of the South Atlantic (decision 60/509).
36. The situation in the Middle East (resolutions 64/20 and 64/21).
37. Question of Palestine (resolutions 64/16 to 64/19).
38. The situation in Afghanistan (resolution 64/11).
39. The situation in the occupied territories of Azerbaijan.¹
40. Question of the Comorian island of Mayotte.¹
41. Necessity of ending the economic, commercial and financial embargo imposed by the United States of America against Cuba (resolution 64/6).
42. The situation in Central America: progress in fashioning a region of peace, freedom, democracy and development (decision 60/508).²
43. Question of Cyprus (resolution 58/316).²
44. Armed aggression against the Democratic Republic of the Congo (resolution 58/316).²
45. Question of the Falkland Islands (Malvinas) (resolution 58/316).²
46. The situation of democracy and human rights in Haiti (resolution 58/316).²

¹ This item, which has not yet been considered by the General Assembly at its sixty-fourth session, remains on the agenda of that session. Its inclusion in the draft agenda of the sixty-fifth session is subject to any action the Assembly may take on it at its sixty-fourth session.

² This item remains on the agenda for consideration upon notification by a Member State.

-
47. Armed Israeli aggression against the Iraqi nuclear installations and its grave consequences for the established international system concerning the peaceful uses of nuclear energy, the non-proliferation of nuclear weapons and international peace and security (resolution 58/316).²
 48. Consequences of the Iraqi occupation of and aggression against Kuwait (resolution 58/316).²
 49. Effects of atomic radiation (resolution 64/85 and decision 64/559).
 50. International cooperation in the peaceful uses of outer space (resolution 64/86).
 51. United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (resolutions 64/87 to 64/90).
 52. Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories (resolutions 64/91 to 64/95).
 53. Comprehensive review of the whole question of peacekeeping operations in all their aspects (resolution 64/266).
 54. Questions relating to information (resolutions 64/96 A and B).
 55. Information from Non-Self-Governing Territories transmitted under Article 73 *e* of the Charter of the United Nations (resolution 64/97).
 56. Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-Governing Territories (resolution 64/98).
 57. Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples by the specialized agencies and the international institutions associated with the United Nations (resolution 64/99).
 58. Offers by Member States of study and training facilities for inhabitants of Non-Self-Governing Territories (resolution 64/100).
 59. Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples (resolutions 60/120, 64/101 to 64/106 and decisions 64/521 and 64/560).
 60. Question of the Malagasy islands of Glorieuses, Juan de Nova, Europa and Bassas da India (decision 64/503 A).
 61. Permanent sovereignty of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and of the Arab population in the occupied Syrian Golan over their natural resources (resolution 64/185).
 62. Report of the United Nations High Commissioner for Refugees, questions relating to refugees, returnees and displaced persons and humanitarian questions (resolutions 428 (V), 64/127 and 64/129).

C. Development of Africa

63. New Partnership for Africa's Development: progress in implementation and international support:

- (a) New Partnership for Africa's Development: progress in implementation and international support (resolution 64/258);
- (b) Causes of conflict and the promotion of durable peace and sustainable development in Africa (resolutions 57/296, 63/304 and 64/252).

D. Promotion of human rights

- 64. Report of the Human Rights Council (resolutions 60/251 and 64/144).
- 65. Promotion and protection of the rights of children:
 - (a) Promotion and protection of the rights of children (resolutions 44/25, 62/141 and 64/146);
 - (b) Follow-up to the outcome of the special session on children (decision 64/538).
- 66. Indigenous issues:
 - (a) Indigenous issues (resolution 63/161);
 - (b) Second International Decade of the World's Indigenous People (decision 64/538).
- 67. Elimination of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance:
 - (a) Elimination of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance (resolutions 2106 A (XX), 3381 (XXX), 63/243 and 64/147);
 - (b) Comprehensive implementation of and follow-up to the Durban Declaration and Programme of Action (resolution 64/148).
- 68. Right of peoples to self-determination (resolutions 64/149 and 64/151).
- 69. Promotion and protection of human rights:
 - (a) Implementation of human rights instruments (resolutions 2200 A (XXI), 39/46 and 64/153);
 - (b) Human rights questions, including alternative approaches for improving the effective enjoyment of human rights and fundamental freedoms (resolutions 63/168 to 63/170, 63/174, 63/175, 63/182, 63/183, 63/188, 63/189, 63/244, 64/156, 64/157, 64/159, 64/160, 64/162 to 64/164 and 64/166 to 64/172);
 - (c) Human rights situations and reports of special rapporteurs and representatives (resolutions 64/175, 64/176 and 64/238);
 - (d) Comprehensive implementation of and follow-up to the Vienna Declaration and Programme of Action (resolutions 48/121 and 48/141).

E. Effective coordination of humanitarian assistance efforts

70. Strengthening of the coordination of humanitarian and disaster relief assistance of the United Nations, including special economic assistance (resolution 46/182):
 - (a) Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nations (resolutions 63/147, 64/74, 64/76, 64/77, 64/250 and 64/251);
 - (b) Assistance to the Palestinian people (resolution 64/125);
 - (c) Strengthening of international cooperation and coordination of efforts to study, mitigate and minimize the consequences of the Chernobyl disaster (resolution 62/9);
 - (d) Special economic assistance to individual countries or regions (resolution 63/136).

F. Promotion of justice and international law

71. Report of the International Court of Justice (rule 13 (b)).
72. Report of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994 (Security Council resolution 955 (1994) and General Assembly decision 64/505).
73. Report of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (Security Council resolution 827 (1993) and General Assembly decision 64/506).
74. Report of the International Criminal Court (resolution 64/9).
75. Oceans and the law of the sea:
 - (a) Oceans and the law of the sea (resolutions 49/28, 54/33 and 64/71);
 - (b) Sustainable fisheries, including through the 1995 Agreement for the Implementation of the Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stocks, and related instruments (resolutions 63/112 and 64/72).
76. Request for an advisory opinion of the International Court of Justice on whether the unilateral declaration of independence of Kosovo is in accordance with international law.¹
77. Responsibility of States for internationally wrongful acts (resolution 62/61).
78. Criminal accountability of United Nations officials and experts on mission (resolution 64/110).

79. Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its forty-third session (resolution 2205 (XXI)).
80. United Nations Programme of Assistance in the Teaching, Study, Dissemination and Wider Appreciation of International Law (resolution 64/113).
81. Report of the International Law Commission on the work of its sixty-second session (resolution 64/114).
82. Diplomatic protection (resolution 62/67).
83. Consideration of prevention of transboundary harm from hazardous activities and allocation of loss in the case of such harm (resolution 62/68).
84. Status of the Protocols Additional to the Geneva Conventions of 1949 and relating to the protection of victims of armed conflicts (resolution 63/125).
85. Consideration of effective measures to enhance the protection, security and safety of diplomatic and consular missions and representatives (resolution 63/126).
86. Report of the Special Committee on the Charter of the United Nations and on the Strengthening of the Role of the Organization (resolution 64/115).
87. The rule of law at the national and international levels (resolution 64/116).
88. The scope and application of the principle of universal jurisdiction (resolution 64/117).

G. Disarmament

89. Report of the International Atomic Energy Agency (resolutions 1145 (XII) and 64/8).
90. Reduction of military budgets (resolution 35/142 B).
91. African Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty (resolution 64/24).
92. Consolidation of the regime established by the Treaty for the Prohibition of Nuclear Weapons in Latin America and the Caribbean (Treaty of Tlatelolco) (resolution 62/16).
93. Maintenance of international security — good-neighbourliness, stability and development in South-Eastern Europe (decision 63/517).
94. Developments in the field of information and telecommunications in the context of international security (resolution 64/25).
95. Establishment of a nuclear-weapon-free zone in the region of the Middle East (resolution 64/26).
96. Conclusion of effective international arrangements to assure non-nuclear-weapon States against the use or threat of use of nuclear weapons (resolution 64/27).
97. Prevention of an arms race in outer space (resolution 64/28).

-
98. Role of science and technology in the context of international security and disarmament (decision 64/514).
99. General and complete disarmament:
- (a) Notification of nuclear tests (resolution 42/38 C);
 - (b) Further measures in the field of disarmament for the prevention of an arms race on the seabed and the ocean floor and in the subsoil thereof (resolution 44/116 O);
 - (c) Measures to uphold the authority of the 1925 Geneva Protocol (resolution 63/53);
 - (d) Effects of the use of armaments and ammunitions containing depleted uranium (resolution 63/54);
 - (e) Missiles (resolution 63/55);
 - (f) Mongolia's international security and nuclear-weapon-free status (resolution 63/56);
 - (g) Information on confidence-building measures in the field of conventional arms (resolution 63/57);
 - (h) Consolidation of peace through practical disarmament measures (resolution 63/62);
 - (i) Establishment of a nuclear-weapon-free zone in Central Asia (resolution 63/63);
 - (j) Preventing and combating illicit brokering activities (resolution 63/67);
 - (k) Disarmament and non-proliferation education (resolution 63/70);
 - (l) Treaty banning the production of fissile material for nuclear weapons or other nuclear explosive devices (resolution 64/29);
 - (m) Assistance to States for curbing the illicit traffic in small arms and light weapons and collecting them (resolution 64/30);
 - (n) Relationship between disarmament and development (resolution 64/32);
 - (o) Observance of environmental norms in the drafting and implementation of agreements on disarmament and arms control (resolution 64/33);
 - (p) Promotion of multilateralism in the area of disarmament and non-proliferation (resolution 64/34);
 - (q) Reducing nuclear danger (resolution 64/37);
 - (r) Measures to prevent terrorists from acquiring weapons of mass destruction (resolution 64/38);
 - (s) Regional disarmament (resolution 64/41);
 - (t) Conventional arms control at the regional and subregional levels (resolution 64/42);
 - (u) Confidence-building measures in the regional and subregional context (resolution 64/43);

- (v) Nuclear-weapon-free southern hemisphere and adjacent areas (resolution 64/44);
 - (w) Implementation of the Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on Their Destruction (resolution 64/46);
 - (x) Renewed determination towards the total elimination of nuclear weapons (resolution 64/47);
 - (y) Transparency and confidence-building measures in outer space activities (resolution 64/49);
 - (z) The illicit trade in small arms and light weapons in all its aspects (resolution 64/50);
 - (aa) Nuclear disarmament (resolution 64/53);
 - (bb) Transparency in armaments (resolution 64/54);
 - (cc) Follow-up to the advisory opinion of the International Court of Justice on the *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons* (resolution 64/55);
 - (dd) Towards a nuclear-weapon-free world: accelerating the implementation of nuclear disarmament commitments (resolution 64/57);
 - (ee) Convening of the fourth special session of the General Assembly devoted to disarmament (decision 64/515);
 - (ff) Preventing the acquisition by terrorists of radioactive materials and sources (decision 64/516).
100. Review and implementation of the Concluding Document of the Twelfth Special Session of the General Assembly:
- (a) United Nations disarmament fellowship, training and advisory services (resolution 63/79);
 - (b) United Nations Disarmament Information Programme (resolution 63/81);
 - (c) United Nations regional centres for peace and disarmament (resolution 64/58);
 - (d) Convention on the Prohibition of the Use of Nuclear Weapons (resolution 64/59);
 - (e) United Nations Regional Centre for Peace, Disarmament and Development in Latin America and the Caribbean (resolution 64/60);
 - (f) Regional confidence-building measures: activities of the United Nations Standing Advisory Committee on Security Questions in Central Africa (resolution 64/61);
 - (g) United Nations Regional Centre for Peace and Disarmament in Asia and the Pacific (resolution 64/63).
101. Review of the implementation of the recommendations and decisions adopted by the General Assembly at its tenth special session (resolutions 38/183 O and 39/148 H):

-
- (a) Report of the Conference on Disarmament (resolution 64/64);
 - (b) Report of the Disarmament Commission (resolution 64/65).
- 102. The risk of nuclear proliferation in the Middle East (resolution 64/66).
 - 103. Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects (resolution 64/67).
 - 104. Strengthening of security and cooperation in the Mediterranean region (resolution 64/68).
 - 105. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (resolution 64/69).
 - 106. Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction (resolution 64/70).

H. Drug control, crime prevention and combating international terrorism in all its forms and manifestations

- 107. Crime prevention and criminal justice (resolutions 64/177 to 64/181).
- 108. International drug control (resolutions 61/183 and 64/182).
- 109. Measures to eliminate international terrorism (resolution 64/118).

I. Organizational, administrative and other matters

- 110. Report of the Secretary-General on the work of the Organization (rules 13 (a) and 48; resolutions 47/120 B and 51/241).
- 111. Report of the Secretary-General on the Peacebuilding Fund (resolution 60/287).
- 112. Notification by the Secretary-General under Article 12, paragraph 2, of the Charter of the United Nations (rule 49).
- 113. Elections to fill vacancies in principal organs:
 - (a) Election of five non-permanent members of the Security Council (rule 142; decision 64/402);
 - (b) Election of eighteen members of the Economic and Social Council (rule 145; decision 64/403).
- 114. Elections to fill vacancies in subsidiary organs and other elections:
 - (a) Election of seven members of the Committee for Programme and Coordination (decision 64/404);
 - (b) Election of five members of the Organizational Committee of the Peacebuilding Commission (resolutions 60/180 and 63/145 and decision 64/414);
 - (c) Election of fifteen members of the Human Rights Council (decisions 63/420 and 64/422).

115. Appointments to fill vacancies in subsidiary organs and other appointments:
 - (a) Appointment of members of the Advisory Committee on Administrative and Budgetary Questions (rule 155; decisions 64/408 A and B);
 - (b) Appointment of members of the Committee on Contributions (rule 158; decisions 64/409 A and B);
 - (c) Confirmation of the appointment of members of the Investments Committee (resolution 155 (II) and decision 64/410);
 - (d) Appointment of members of the International Civil Service Commission (resolution 3357 (XXIX) and decisions 61/409 and 64/412):
 - (i) Appointment of members of the Commission;
 - (ii) Designation of the Chairman of the Commission;
 - (e) Appointment of members of the Independent Audit Advisory Committee (resolution 61/275 and decision 62/413);
 - (f) Appointment of members of the Committee on Conferences (decisions 64/407 A and B).
116. Admission of new Members to the United Nations (rule 136).
117. Follow-up to the outcome of the Millennium Summit (resolutions 60/180, 60/265, 61/16, 64/184, 64/265 and 64/289 and decision 64/555).
118. Follow-up to the commemoration of the two-hundredth anniversary of the abolition of the transatlantic slave trade (resolution 64/15).
119. Implementation of the resolutions of the United Nations (decision 64/524).
120. Revitalization of the work of the General Assembly.³
121. Question of equitable representation on and increase in the membership of the Security Council and related matters.³
122. Strengthening of the United Nations system.³
123. Multilingualism (resolution 63/306).
124. Cooperation between the United Nations and regional and other organizations (resolution 55/285):
 - (a) Cooperation between the United Nations and the African Union (resolution 63/310);
 - (b) Cooperation between the United Nations and the Asian-African Legal Consultative Organization (resolution 63/10);
 - (c) Cooperation between the United Nations and the Association of Southeast Asian Nations (resolution 63/35);
 - (d) Cooperation between the United Nations and the Black Sea Economic Cooperation Organization (resolution 63/11);

³ This item remains on the agenda of the sixty-fourth session. Its inclusion in the draft agenda of the sixty-fifth session is subject to any action the Assembly may take on it at its sixty-fourth session.

-
- (e) Cooperation between the United Nations and the Caribbean Community (resolution 63/34);
 - (f) Cooperation between the United Nations and the Collective Security Treaty Organization (resolution 64/256);
 - (g) Cooperation between the United Nations and the Community of Portuguese-speaking Countries (resolution 63/143);
 - (h) Cooperation between the United Nations and the Council of Europe (resolution 63/14);
 - (i) Cooperation between the United Nations and the Economic Community of Central African States (resolution 55/285);
 - (j) Cooperation between the United Nations and the Economic Cooperation Organization (resolution 63/144);
 - (k) Cooperation between the United Nations and the Eurasian Economic Community (resolution 63/15);
 - (l) Cooperation between the United Nations and the International Organization of la Francophonie (resolution 63/236);
 - (m) Cooperation between the United Nations, national parliaments and the Inter-Parliamentary Union (resolution 63/24);
 - (n) Cooperation between the United Nations and the Latin American Economic System (resolution 63/12);
 - (o) Cooperation between the United Nations and the League of Arab States (resolution 63/17);
 - (p) Cooperation between the United Nations and the Organization for the Prohibition of Chemical Weapons (resolution 63/115);
 - (q) Cooperation between the United Nations and the Organization for Security and Cooperation in Europe (decision 59/567);
 - (r) Cooperation between the United Nations and the Organization of American States (resolution 55/285);
 - (s) Cooperation between the United Nations and the Organization of the Islamic Conference (resolution 63/114);
 - (t) Cooperation between the United Nations and the Pacific Islands Forum (resolution 63/200);
 - (u) Cooperation between the United Nations and the Preparatory Commission for the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization (resolution 63/13);
 - (v) Cooperation between the United Nations and the Shanghai Cooperation Organization (resolution 64/183);
 - (w) Cooperation between the United Nations and the Southern African Development Community (resolution 55/285).

125. Follow-up to the recommendations on administrative management and internal oversight of the Independent Inquiry Committee into the United Nations Oil-for-Food Programme.¹
126. Global health and foreign policy (resolution 64/108).
127. International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994.³
128. International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991.³
129. Financial reports and audited financial statements, and reports of the Board of Auditors (resolutions 52/212 B, 64/227 and 64/268):
 - (a) United Nations;
 - (b) United Nations peacekeeping operations;
 - (c) International Trade Centre UNCTAD/WTO;
 - (d) United Nations University;
 - (e) Capital master plan;
 - (f) United Nations Development Programme;
 - (g) United Nations Children's Fund;
 - (h) United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East;
 - (i) United Nations Institute for Training and Research;
 - (j) Voluntary funds administered by the United Nations High Commissioner for Refugees;
 - (k) Fund of the United Nations Environment Programme;
 - (l) United Nations Population Fund;
 - (m) United Nations Human Settlements Programme;
 - (n) United Nations Office on Drugs and Crime;
 - (o) United Nations Office for Project Services;
 - (p) International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994;
 - (q) International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991.

-
130. Review of the efficiency of the administrative and financial functioning of the United Nations (resolutions 41/213 and 61/275; decisions 64/548 A and B).
 131. Programme budget for the biennium 2010-2011 (resolutions 63/259, 63/261, 63/262, 63/269, 64/228, 64/243 to 64/247, 64/260 and 64/261 and decision 57/589).
 132. Programme planning (resolutions 58/269, 62/224, 63/247 and 64/229).
 133. Improving the financial situation of the United Nations (resolution 47/215).
 134. Pattern of conferences (resolution 64/230).
 135. Scale of assessments for the apportionment of the expenses of the United Nations (resolution 64/248).
 136. Human resources management (resolutions 57/281 B, 63/250 and 63/271; decisions 64/546 and 64/548).
 137. Joint Inspection Unit (resolutions 55/230, 62/246, 63/272 and 64/262).
 138. United Nations common system (resolutions 63/251 and 64/231).
 139. United Nations pension system (resolutions 46/220 and 63/252).
 140. Administrative and budgetary coordination of the United Nations with the specialized agencies and the International Atomic Energy Agency (decision 47/449).
 141. Report on the activities of the Office of Internal Oversight Services (resolutions 48/218 B, 54/244, 59/272 and 64/232).
 142. Administration of justice at the United Nations (resolutions 63/253 and 64/233; decision 64/527).
 143. Financing of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994 (resolutions 55/226 and 64/239).
 144. Financing of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (resolutions 55/225 A and 64/240).
 145. Administrative and budgetary aspects of the financing of the United Nations peacekeeping operations (resolutions 49/233, 63/285 to 63/287, 64/269 to 64/272 and 64/288 and decision 64/558).
 146. Financing of the United Nations Mission in the Central African Republic and Chad (resolution 64/286).
 147. Financing of the United Nations Operation in Côte d'Ivoire (resolution 64/273).
 148. Financing of the United Nations Peacekeeping Force in Cyprus (resolution 64/274).

149. Financing of the United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo (resolution 64/275).
 150. Financing of the United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo (item proposed by the Secretary-General (A/65/141)).
 151. Financing of the United Nations Mission in East Timor.¹
 152. Financing of the United Nations Integrated Mission in Timor-Leste (resolution 64/276).
 153. Financing of the United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (resolution 64/277).
 154. Financing of the United Nations Observer Mission in Georgia (resolution 64/234).
 155. Financing of the United Nations Stabilization Mission in Haiti (resolutions 64/264 and 64/278).
 156. Financing of the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (resolution 64/279).
 157. Financing of the United Nations Mission in Liberia (resolution 64/280).
 158. Financing of the United Nations peacekeeping forces in the Middle East:
 - (a) United Nations Disengagement Observer Force (resolution 64/281);
 - (b) United Nations Interim Force in Lebanon (resolution 64/282).
 159. Financing of the United Nations Mission in the Sudan (resolution 64/283).
 160. Financing of the United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara (resolution 64/284).
 161. Financing of the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur (resolution 64/285).
 162. Financing of the activities arising from Security Council resolution 1863 (2009) (resolutions 64/107 and 64/287).
 163. Report of the Committee on Relations with the Host Country (resolution 64/120).
-

VEDLEGG 2

FN sine medlemsland og bidragsskalaen

Tabell 6.1 Medlemslanda sin opptaksdato, plassering i valgrupper og prosentvis bidrag til FNs regulære budsjett i 2010 – 2012

(Forkortingar: *afr*=afrikanske, *ar*=arabiske, *as*=asiatiske, *la*=latinamerikanske, *weog*=vesteuropeiske og andre statar, *aust*=austeuropiske statar)

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2007–2009	2010-2012
Afghanistan	19. november 1946	as	0,001	0,004
Albania	14. desember 1955	aust	0,006	0,010
Algerie	08. oktober 1962	afr(ar)	0,085	0,128
Andorra	28. juli 1993	weog	0,008	0,007
Angola	01. desember 1976	afr	0,003	0,010
Antigua og Barbuda	11. november 1981	la	0,002	0,002
Argentina	24. oktober 1945	la	0,325	0,287
Armenia	02. mars 1992	aust	0,002	0,005
Aserbajdsjan	02. mars 1992	aust	0,005	0,015
Austerrike	14. desember 1955	weog	0,887	0,851
Australia	01. november 1945	weog	1,787	1,933
Aust-Timor	27. september 2002	as	0,001	0,001
Bahamas	18. september 1973	la	0,016	0,018
Bahrain	21. september 1971	as(ar)	0,033	0,039
Bangladesh	17. september 1974	as	0,010	0,010
Barbados	09. desember 1966	la	0,009	0,008
Belarus (Kviterussland)	24. oktober 1945	aust	0,020	0,042
Belgia	27. desember 1945	weog	1,102	1,075
Belize	21. september 1971	as	0,001	0,001
Benin	20. september 1960	afr	0,001	0,003
Bhutan	21. september 1971	as	0,001	0,001
Bolivia	14. november 1945	la	0,006	0,007
Bosnia-Hercegovina	22. mai 1992	aust	0,006	0,014
Botswana	17. oktober 1966	afr	0,014	0,018
Brasil	24. oktober 1945	la	0,876	1,611
Brunei Darussalam	21. september 1984	as	0,026	0,028
Bulgaria	14. desember 1955	aust	0,020	0,038
Burkina Faso	20. september 1960	afr	0,002	0,003
Burundi	18. september 1962	afr	0,001	0,001
Canada	09. november 1945	weog	2,977	3,207
Chile	24. oktober 1945	la	0,161	0,236
Colombia	05. november 1945	la	0,105	0,144
Costa Rica	02. november 1945	la	0,032	0,034
Cuba	24. oktober 1945	la	0,054	0,071
Danmark	24. oktober 1945	weog	0,739	0,736

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2007-2009	2010-2012
Dei sameinte arabiske emirata	09. desember 1971	as(ar)	0,302	0,391
Den demokratiske folkerepublikken Korea (Nord-Korea)	17. september 1991	as	0,007	0,007
Den demokratiske republikken Kongo (tidl. Zaïre)	20. september 1960	afr	0,003	0,003
Den dominikanske republikk	24. oktober 1945	la	0,024	0,042
Den sentralafrikanske republikk	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Den tsjekkiske republikken	19. januar 1993	aust	0,281	0,349
Djibouti	20. september 1977	afr	0,001	0,001
Dominica	18. desember 1978	la	0,001	0,001
Ecuador	21. desember 1945	la	0,021	0,040
Egypt	24. oktober 1945	afr(ar)	0,088	0,094
Ekvatorial-Guinea	12. november 1968	afr	0,002	0,008
Elfenbeinskysten	20. september 1960	afr	0,009	0,010
El Salvador	24. oktober 1945	la	0,020	0,019
Eritrea	28. mai 1993	afr	0,001	0,001
Estland	17. september 1991	aust	0,016	0,040
Etiopia	13. november 1945	afr	0,003	0,008
Fiji	13. oktober 1970	as	0,003	0,004
Filippinane	24. oktober 1945	as	0,078	0,090
Finland	14. desember 1955	weog	0,564	0,566
Frankrike	24. oktober 1945	weog	6,301	6,123
Gabon	20. september 1960	afr	0,008	0,014
Gambia	21. september 1965	afr	0,001	0,001
Georgia	31. juli 1992	aust	0,003	0,006
Ghana	08. mars 1957	afr	0,004	0,006
Grenada	17. september 1974	la	0,001	0,001
Guatemala	21. november 1945	la	0,032	0,028
Guinea	12. desember 1958	afr	0,001	0,002
Guinea-Bissau	17. september 1974	afr	0,001	0,001
Guyana	20. september 1966	la	0,001	0,001
Haiti	24. oktober 1945	la	0,002	0,003
Hellas	25. oktober 1945	weog	0,596	0,691
Honduras	17. desember 1945	la	0,005	0,003
India	30. oktober 1945	as	0,450	0,534
Indonesia	28. september 1950	as	0,161	0,238
Irak	21. desember 1945	as(ar)	0,015	0,020
Iran	24. oktober 1945	as	0,180	0,233
Irland	14. desember 1945	weog	0,445	0,498
Island	19. november 1946	weog	0,037	0,042
Israel	11. mai 1949	weog	0,419	0,384
Italia	14. desember 1955	weog	5,079	4,999
Jamaica	18. september 1962	la	0,010	0,014
Japan	18. desember 1956	as	16,624	12,530
Jemen	20. september 1947	afr(ar)	0,007	0,010
Jordan	14. desember 1955	as(ar)	0,012	0,014
Kambodsja	14. desember 1955	as	0,001	0,003
Kamerun	20. september 1960	afr	0,009	0,011
Kapp Verde	16. september 1975	afr	0,001	0,001

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2007-2009	2010-2012
Kasakhstan	02. mars 1992	as	0,029	0,076
Kenya	16. desember 1963	afr	0,010	0,012
Kina	24. oktober 1945	as	2,667	3,189
Kirgisistan	02. mars 1992	as	0,001	0,001
Kiribati	14. september 1999	as	0,001	0,001
Komorane	12. november 1975	as	0,001	0,001
Kongo, Brazzaville	20. september 1960	afr	0,001	0,003
Kroatia	22. mai 1992	aust	0,050	0,097
Kuwait	14. mai 1963	as(ar)	0,182	0,263
Kypros	20. september 1960	as	0,044	0,046
Laos	14. desember 1955	as	0,001	0,001
Latvia	17. september 1991	aust	0,018	0,0038
Lesotho	17. oktober 1966	afr	0,001	0,001
Libanon	24. oktober 1945	as(ar)	0,034	0,033
Liberia	02. november 1945	afr	0,001	0,001
Libya	14. desember 1955	afr(ar)	0,062	0,129
Liechtenstein	18. september 1990	weog	0,010	0,009
Litauen	17. september 1991	aust	0,031	0,065
Luxembourg	24. oktober 1945	weog	0,085	0,090
Madagaskar	20. september 1960	afr	0,002	0,003
Makedonia (FYROM)	08. april 1993	aust	0,005	0,007
Malawi	01. desember 1964	afr	0,001	0,001
Malaysia	17. september 1957	as	0,190	0,253
Maldivane	21. september 1965	as	0,001	0,001
Mali	28. september 1980	afr	0,001	0,003
Malta	01. desember 1964	weog	0,017	0,017
Marokko	12. november 1956	afr(ar)	0,042	0,058
Marshalløyane	17. september 1991	as	0,001	0,001
Mauretania	27. oktober 1961	afr(ar)	0,001	0,001
Mauritius	24. april 1968	afr	0,011	0,011
Mexico	07. november 1945	la	2,257	2,356
Mikronesiaføderasjonen	17. september 1991	as	0,001	0,001
Moldova (RM)	02. mars 1992	aust	0,001	0,002
Monaco	28. mai 1993	weog	0,003	0,003
Mongolia	27. oktober 1961	as	0,001	0,002
Montenegro	28. juni 2006	aust	0,001	0,004
Mosambik	16. september 1975	afr	0,001	0,003
Myanmar (Burma)	19. april 1948	as	0,005	0,006
Namibia	23. april 1990	afr	0,006	0,008
Nauru	14. september 1999	as	0,001	0,001
Nederland	10. desember 1945	weog	1,873	1,855
Nepal	14. desember 1955	as	0,003	0,006
Nicaragua	24. oktober 1945	la	0,002	0,003
Niger	20. september 1960	afr	0,001	0,002
Nigeria	07. oktober 1960	afr	0,048	0,078
Noreg	27. november 1945	weog	0,782	0,871
Ny-Zealand	24. oktober 1945	weog	0,256	0,273
Oman	07. oktober 1971	as(ar)	0,073	0,086

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2007-2009	2010-2012
Pakistan	30. september 1947	as	0,059	0,082
Palau	15. desember 1944	as	0,001	0,001
Panama	13. november 1945	la	0,023	0,022
Papua Ny-Guinea	10. oktober 1975	as	0,002	0,002
Paraguay	24. oktober 1945	la	0,005	0,007
Peru	31. oktober 1945	la	0,078	0,090
Polen	24. oktober 1945	aust	0,501	0,828
Portugal	14. desember 1945	weog	0,527	0,511
Qatar	21. september 1971	as(ar)	0,085	0,135
Republikken Korea (Sør-Korea)	17. september 1991	as	2,173	2,260
Romania	14. desember 1955	aust	0,070	0,177
Russland	24. oktober 1945	aust	1,200	1,602
Rwanda	18. september 1962	afr	0,001	0,001
Salomonøyane	19. september 1978	as	0,001	0,001
Samoa	15. desember 1976	as	0,001	0,001
San Marino	02. mars 1992	weog	0,003	0,003
São Tomé og Príncipe	02. mars 1992	afr	0,001	0,001
Saudi-Arabia	24. oktober 1945	as(ar)	0,748	0,830
Senegal	28. september 1960	afr	0,004	0,006
Serbia	1. november 2000	aust	0,021	0,037
Seychellane	21. september 1976	afr	0,002	0,002
Sierra Leone	27. september 1961	afr	0,001	0,001
Singapore	21. september 1965	as	0,347	0,335
Slovakia	19. januar 1993	aust	0,063	0,142
Slovenia	22. mai 1992	aust	0,096	0,103
Somalia	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Spania	14. desember 1955	weog	2,968	3,177
Sri Lanka	14. desember 1955	as	0,016	0,019
St. Kitts og Nevis	23. september 1983	la	0,001	0,001
St. Lucia	12. september 1979	la	0,001	0,001
St. Vincent og Grenadinane	16. september 1980	la	0,001	0,001
Storbritannia (UK)	24. oktober 1945	weog	6,642	6,604
Sudan	12. november 1956	afr(ar)	0,010	0,010
Surinam	04. desember 1975	la	0,001	0,003
Sveits	10. september 2002	weog	1,216	1,130
Sverige	19. november 1946	weog	1,071	1,064
Swaziland	24. september 1968	afr	0,002	0,003
Syria	24. oktober 1945	as(ar)	0,016	0,025
Sør-Afrika	07. november 1945	afr	0,290	0,385
Tadsjikistan	02. mars 1992	as	0,001	0,002
Tanzania (URT)	14. desember 1961	afr	0,006	0,008
Tchad	20. september 1960	afr	0,001	0,002
Thailand	16. desember 1946	as	0,186	0,209
Togo	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Tonga	14. september 1999	as	0,001	0,001
Trinidad og Tobago	18. september 1962	la	0,027	0,044
Tunisia	12. november 1956	afr(ar)	0,031	0,030
Turkmenistan	02. mars 1992	as	0,006	0,026

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2007-2009	2010-2012
Tuvalu	05. september 2000	as	0,001	0,001
Tyrkia	24. oktober 1945	weog	0,381	0,617
Tyskland	18. september 1973	weog	8,577	8,018
Uganda	25. oktober 1962	afr	0,003	0,006
Ukraina	24. oktober 1945	aust	0,045	0,087
Ungarn	14. desember 1955	aust	0,244	0,291
Uruguay	18. desember 1945	la	0,027	0,027
USA	24. oktober 1945	weog	22,000	22,000
Usbekistan	02. mars 1992	as	0,008	0,010
Vanuatu	15. september 1981	as	0,001	0,001
Venezuela	15. november 1945	la	0,200	0,314
Vietnam	20. september 1977	as	0,024	0,033
Zambia	01. desember 1964	afr	0,001	0,004
Zimbabwe	25. august 1980	afr	0,008	0,003

VEDLEGG 3

Programbudsjettet 2010-2011

Programbudsjettet 2010-2011

FNs programbudsjett for toårsperioden 2010-2011 som vedteke på den 64. generalforsamlinga.

Tabell 5.1 A. Utgifter

Budsjett Seksjon	Kap	Tekst	USD
I	1-2	Generell politisk verksemd, leing og koordinering	777 439 800
II	3-6	Politiske saker, fredsbevarende operasjonjer	1 248 438 400
III	7-8	Internasjonalt lov og rett	96 855 200
IV	9-16	Internasjonalt samarbeid for utvikling	434 311 700
V	17-22	Regionalt utviklingssamarbeid	526 456 100
VI	23-26	Menneskerettigheter og humanitære saker	301 937 600
VII	27	Informasjon	186 707 400
VIII	28-29	Administrasjon og fellestjenester	577 969 100
IX	30	Internt tilsyn	39 438 800
X	31-32	Særlege administrative utgifter	125 248 200
XI	33	Investeringsutgifter	61 265 500
XII	34	Sikkerhet	239 288 500
XIII	35	Utviklingskontoen	23 651 300
XIV	36	Utbetalinger fra skatteutjammingsfondet	517 021 500
	SUM		5 156 029 100

Tabell 5.2 B Inntekter

Kapittel	Tekst	USD
1	Inntekter til skatteutjammingsfondet	521 183 700
2	Generelle inntekter	31 176 500
3	Publikumstjenester	1 811 600
	Til saman	554 171 800
	Pliktige bidrag frå medlemslanda for toårsperioden vedteke av Generalforsamlinga	4 601 857 300
	SUM	5 156 029 100

VEDLEGG 5

Forkortingar

AALCC	The Asian-African Legal Consultative Committee Den asiatsk-afrikanske juridiske rådgjevande komiteen	CFS	Committee on World Food Security Komiteen for matvaretryggleik
ABM-avtalen	Anti-Ballistic Missile Treaty Avtale mellom Sovjetunionen og USA frå 1972 om avgrensingar i anti-rakettforsvaret	CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research Samrådsgruppa for internasjonal landbruksforskning
ACABQ	Advisory Committee on Administrative and Budgetary Questions	CHR	Commission on Human Rights Menneskerettskommissjonen
ACC	Administrative Committee on Coordination Den administrative samordningskomiteen	CIEM	Committee on International Investment and Multinational Enterprises Komiteen for internasjonale investeringar og multinasjonale selskap
AfDB	African Development Bank Den afrikanske utviklingsbanken	CMI	Comité Maritime International Den internasjonale maritime komiteen
AsDB	Asian Development Bank Den asiatiske utviklingsbanken	CND	Commission on Narcotic Drugs FNs narkotikakommisjon
ASEAN	Association of South East Asian Nations Samanslutning av sørøst-asiatiske statar (medl. Brunei, Filippinane, Indonesia, Kambodsja, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailand og Vietnam)	CPC	Committee for Programming and Coordination Komiteen for programplanlegging og samordning
AU	The African Union Den afrikanske Unionen	CSBM	Confidence and Security Building Measures Tillits- og tryggleiksskapande tiltak
BONUCA	FNs fredsbyggingskontor i Den sentral-afrikanske republikken	CSD	Commission for Social Development Sosialkommissjonen
BWI	Bretton Woods-institusjonane Verdsbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF)	CSD	Commission on Sustainable Development Kommissjonen for berekraftig utvikling
CARICOM	Caribbean Community and Common Market Den karibiske fellesskapen og fellesmarknaden	CSW	Commission on the Status of Women FNs kvinnekommisjon
CAS	Committee on Assurances of Supply IAEAs komité for leveringstryggleik	CTBT	Comprehensive Test Ban Treaty Fullstendig kjernefysisk prøvestansavtale
CAT	Committee Against Torture FNs komité mot tortur	CTC	Centre on Transnational Corporations FNs senter for fleirnasjonale selskap (under UNCTAD)
CCPC	Committee on Crime Prevention and Control Komiteen for kriminalitetsforebygging og kontroll	CWC	Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their destruction Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt om øydelegging av dei
CD	Conference on Disarmament Nedrustingskonferansen i Genève	DAM	Department of Administration and Management FN-sekretariatet si avdeling for administrative spørsmål
CDE	Committee on Development Planning	DESA	Department of Economic and Social Affairs FN-sekretariatet si avdeling for økonomiske og sosiale spørsmål
CDP	Committee on Development Planning	DPA	Department of Political Affairs FN-sekretariatet si avdeling for politiske spørsmål
CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination against Women Komiteen for avskaffing av kvinneskimmingering	DPI	Department of Public Information FN-sekretariatet si informasjonsavdeling
CERD	Committee on the Elimination of Racial Discrimination Komiteen for avskaffing av rasediskriminering	DPKO	Department of Peacekeeping Operations FN-sekretariatet si avdeling for freds-tryggjande operasjonar
CESI	Centre for Economic and Social Information Senteret for økonomisk og sosial informasjon	DSG	Deputy Secretary General
CFE	Conventional Forces in Europe Konvensjonelle styrkar i Europa		

	FNs visegeneralsekretær		Den rådgjevande komiteen for Den internasjonale tenestemannskommisjonen
ECA	Economic Commission for Africa	ICSC	International Civil Service Commission
ECE	FNs økonomiske kommisjon for Afrika		Den internasjonale tenestemannskommisjonen
ECLAC	Economic Commission for Europe	ICSU	International Council of Scientific Unions
	FNs økonomiske kommisjon for Europa		Vitskapsunionen sitt internasjonale råd
	Economic Commission for Latin America and the Caribbean	ICTY	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
ECOMOG	ECOWAS Peace Monitoring Group		Den internasjonale straffedomstolen for det tidlegare Jugoslavia
	ECOWAS sin regionale fredstryggjande styrke	IDA	International Development Association
ECOSOC	Economic and Social Council		Det internasjonale utviklingsfondet (under Verdsbanken)
	FNs økonomiske og sosiale råd	IEA	International Energy Agency
ECOWAS	Economic Community of West African States	IFAD	Det internasjonale energibyrået
	Økonomisk samanslutning for land i Vest-Afrika		International Fund for Agricultural Development
ECWA	Economic Commission for Western Asia		Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling
	FNs økonomiske kommisjon for Vest-Asia	IFC	International Finance Corporation
ENMOD	Convention on the Prohibition of Military and any other Hostile use of Environmental Modification Techniques		Det internasjonale finansieringsinstituttet
	FNs konvensjon om forbod mot bruk av miljøpåverknad til militære formål (Miljøkrigskonvensjonen)	IGAD	Intergovernmental Authority on Development
ERC	Emergency Relief Coordinator		Organisasjon for tørke og utvikling på Afrikas horn
	FNs nødhjelpscoordinator	ILC	International Law Commission
ESCAP	Economic and Social Commission for Asia and the Pacific	ILO	Folkerettskommisjonen
	FNs økonomiske og sosiale kommisjon for Asia og Stillehavsområdet		International Labour Organization
EØS	Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet	IMF	Den internasjonale arbeidsorganisasjonen
			International Monetary Fund
FAO	Food and Agriculture Organization	IMO	Det internasjonale valutafondet
	FNs organisasjon for ernæring og landbruk		International Maritime Organization
G-77	Group of 77	INCB	Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (for 1982: IMCO)
	Utviklingslanda si samordningsgruppe for handsaming av utviklingsspørsmål under Generalforsamlinga	INF	International Narcotics Control Board
HIPC	Highly Indebted Poor Countries		Det internasjonale narkotikakontrollrådet
	Fattige land med høg gjeldsbyrde	INMARSAT	Intermediate-range Nuclear Forces
IAEA	International Atomic Energy Agency		Kjernefysiske mellomdistanssevåpen
	Det internasjonale atomenergibyrået		International Maritime Satellite Organization
LATA	International Air Transport Association		Den internasjonale organisasjonen for maritime telekommunikasjonar via satellitt
	Den internasjonale organisasjonen for lufttransport	INSTRAW	International Research and Training Institute for the Advancement of Women
IBRD	International Bank of Reconstruction and Development		Det internasjonale forskings- og utdanningsinstituttet for kvinner
	Den internasjonale banken for gjenreising og utvikling (Verdsbanken)	INTELSAT	International Telecommunication Satellite Organization
ICAO	International Civil Aviation Organization		Den internasjonale telekommunikasjonssatellittorganisasjonen
	Den internasjonale organisasjonen for sivil luftfart	IOC	Intergovernmental Oceanographic Commission
ICARA	International Conference on Assistance to Refugees in Africa		Den mellomstatlege oseanografiske kommisjonen
	Internasjonal konferanse om bistand til flyktningar i Afrika	IPDC	International Programme for the Development of Communication
ICJ	International Court of Justice		Det internasjonale programmet for kommunikasjonsutvikling
	FNs mellomfolkelege domstol		International Police Force Task
ICRC	International Committee of the Red Cross		FNs internasjonale politistyrke
	Den internasjonale raudekrosskomiteen		
ICSAB	International Civil Advisory Board	IPTF	

ISAF	International Security Assistance Force FNs internasjonale sikkerhetsstyrke	OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
ITC	International Trade Center Det internasjonale handelssenteret		Kontoret for samordning av humanitære aktiviteter
ITU	International Telecommunication Union Den internasjonale teleunionen	OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
IUOTO	International Union of Official Travel Organizations Den internasjonale reiselivsorganisasjonen	OECS	Organisasjonen for økonomisk samar- beid og utvikling
JIU	Joint Inspection Unit FNs inspektørgruppe	OIC	Organisasjonen av austkaribiske stater Organization of the Islamic conference
KNE	Conference on Confidence and Security Building Measures and Disarmament in Europe (CDE) Konferansen om tillits- og tryggleiksska- pande tiltak og nedrusting i Europa	OIOS	Office of International Oversight Services FNs kontor for internt tilsyn
MICIVIH	Civilian Mission of the United Nations and the Organization of American States in Haiti	OPANAL	Organisacion para la Proscripcion des Armas Nucleares en America Latina Organisasjonen for forbod mot atomvå- pen i Latin-Amerika
MINUGUA	Det internasjonale sivile korps på Haiti United Nations Mission for the Verification of Human Rights and of Compliance with the Commitment of the Comprehensive Agreement on Human Rights in Guatemala	OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries Organisasjonen av oljeeksporterande land
	FNs verifikasjonskorps for mennesker- rettar og etterleving av pliktene etter den omfattande menneskerettsavtalen i Guatemala	OSSE	Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) Organisasjonen for tryggleik og samar- beid i Europa
MINURSO	Mission des Nations Unies pour le Référendum au Sahara Occidental FNs operasjon for overvakning av folke- øysting i Vest-Sahara	PBC	Peace Building Commission FNs fredsbyggingskommisjon
MINUSAL	Mission de las Naciones Unidas en El Salvador FNs operasjon i El Salvador	POLISARIO	Frete Popular para la Liberación de Saguia el Hamra y Rio de Oro Frigjeringsrørsle i Vest-Sahara
MISAB	Inter-African Mission to Monitor the Bangui Agreements Interafrikansk fredstryggjande styrke i Den sentral-afrikanske republikken	PLO	Palestine Liberation Organization Den palestinske frigjeringsorganisasjonen
MONUA	United Nations Observer Mission in Angola FNs observatørstyrke i Angola	PUNE	United Nations Conference for the Promotion of International Co-operation in the Peaceful Uses of Nuclear Energy FNs konferanse om fredeleg utnytting av kjernekraft
MONUC	United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Kongo FN-styrken i Den demokratiske repu- blikken Kongo	REDD+	Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation Reduksjon av utsepp frå avskoging og skogøydelegging
MUL	Least Developed Countries (LDC) Dei minst utvikla landa	SADC	Southern African Development Community Den regionale samarbeidsorganisasjo- nen i det sørlege Afrika (medl. (1997): Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mauritius, Mosambik, Namibia, Swaziland, Sør-Afrika, Tanzania, Zambia, Zimbabwe)
NAM	Non Aligned Movement Den alliansefrie rørsla	SALT (I & II)	Strategic Arms Limitation Treaty Avtalar mellom USA og Sovjetunionen om avgrensingar av strategiske våpen
NATO	North Atlantic Treaty Organization Den nordatlantiske traktatorganisasjonen	SDI	Strategic Defence Initiative Strategisk forsvarsinitiativ (det ameri- kanske romvåpenprogrammet)
NEPAD	New Partnership for Africa's Development Nytt partnerskap for Afrikas utvikling	SFOR	Stabilisation Force Multilateral stabiliseringsstyrke i Bosnia-Hercegovina leidd av NATO
NGO	Non-Governmental Organization Ikkje-statleg organisasjon	SG	Secretary General FNs generalsekretær
NPT	Non-Proliferation Treaty Ikkje-spreingsavtalen	SHIRBRIG	Multi-National Stand-by High Readiness Brigade for UN Operations
OAS	Organization of American States Organisasjonen av amerikanske stater	SIDS	Small Island Developing States
OAU	Organization of African Unity Organisasjonen for afrikansk einnskap		

SIS	Små utviklingsøystatar Special Industrial Service Det særlege industrifondet	UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
SSOD (I, II & III)	Special Session on Disarmament Hovudforsamlinga sine spesialsesjonar om nedrusting	UNETPSA	United Nations Educational Training Programme for Southern Africa
START	Strategic Arms Reduction Talks Forhandlingar mellom USA og Sovjetunionen om reduksjonar av strategiske våpen	UNFDAC	United Nations Fund for Drug Abuse Control
TCDC	Technical Co-operation among Developing Countries Fagleg samarbeid mellom utviklingsland	UNFICYP	United Nations Force in Cyprus FN-styrken på Kypros
TDB	Trade and Development Board Handels- og utviklingsstyret (UNCTADs styre)	UNFPA	United Nations Population Fund FNs befolkningsfond
UN	United Nations	UNGASS 19	United Nations General Assembly Nineteenth Special Session
UNAMIR	Dei sameinte nasjonane (FN) United Nations Assistance Mission for Rwanda FNs styrke i Rwanda	UN-HABITAT	United Nations Human Settlements Programme FNs busetjingsprogram
UNAMSIL	United Nations Mission in Sierra Leone FN-styrken i Sierra Leone	UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNCDF	United Nations Capital Development Fund FNs kapitalutviklingsfond	UNICEF	United Nations Children's Fund FNs barnefond
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development FNs konferanse om miljø og utvikling (Rio-konferansen)	UNIDF	United Nations Industrial Development Fund
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law FNs kommisjon for internasjonal handelsrett	UNIDIR	FNs fond for industriell utvikling United Nations Institute for Disarmament Research
UNCOPOUS	United Nations Committee on the Peaceful Uses of Outer Space FNs komité for fredeleg utnytting av det ytre verdensrommet	UNIDO	United Nations Industrial Development Organization FNs organisasjon for industriell utvikling
UNCTC	United Nations Committee for Transnational Corporations FNs komité for fleirnasjonale selskap	UNIFEM	United Nations Development Fund for Women FNs utviklingsfond for kvinner
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development FNs konferanse for handel og utvikling	UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon FNs fredstryggjande styrke i Libanon
UNCURK	United Nations Commission for the Unification and Rehabilitation of Korea FNs kommisjon for samling og gjenoppbygging av Korea	UNISPACE (I & II)	United Nations conference on the Exploration and Peaceful Uses of Outer Space FNs konferansar om utforskning og fredeleg utnytting av verdensrommet
UNDAF	United Nations Development Aid Framework FNs rammeverk for bistand	UNITA	União Nacional para a Independência Total de Angola Opprørsrørsle i Angola
UNDC	United Nations Disarmament Commission FNs nedrustingskommisjon	UNITAR	United Nations Institute for Training and Research FNs institutt for opplæring og forskning
UNDG	United Nations Development Group FNs utviklingsgruppe	UN-NADAF	United Nations New Agenda for the Development of Africa in the 1990's FNs nye program for utvikling i Afrika i 1990-åra
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force FNs observatørstyrke i Midtausten	UNMEE	United Nations Mission in Etiopia and Eritrea
UNDP	United Nations Development Programme FNs utviklingsprogram	UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo FN-styrken i Kosovo
UNEP	United Nations Environment Programme FNs miljøvernprogram	UNMIL	United Nations Mission in Liberia FN-styrken i Liberia

UNMISSET	United Nations Mission of Support in East Timor	WTO	World Tourism Organization
	FN-styrken i Aust-Timor	WTO	Verdsturismeorganisasjonen
UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan		World Trade Organization
	FNs militære observatørgruppe i India og Pakistan		Verdshandelsorganisasjonen
UNMOT	United Nations Mission of Observers in Tajikistan		
	FNs observatørkorps i Tadsjikistan		
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia		
	FNs observatørkorps i Georgia		
UNPSG	United Nations Civilian Police Support Group		
	FNs støttegruppe for sivile politifolk		
UNRISD	United Nations Research Institute for Social Development		
	FNs forskingsinstitutt for sosial utvikling		
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East		
	FNs organisasjon for hjelp til Palestinaflyktningar i Midtausten		
UNSCEAR	United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation		
	FNs vitenskaplege komité for verknadene av radioaktiv stråling		
UNSCOM	United Nations Special Commission		
	FNs spesialkommisjon (som skal overvake avskaffinga av irakiske masseøydleggingstvåpen)		
UNSMIA	United Nations Special Mission to Afghanistan		
	FNs spesialkorps til Afghanistan		
UNSOC	United Nations Staff Officers Course		
	FNs stabsoffiserkurs		
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization		
	FNs observatørkorps i Midtausten		
UNU	United Nations University		
	FN-universitetet		
UNV	United Nations Volunteers		
	FNs fredskorps		
UPU	Universal Postal Union		
	Verdspostunionen		
WEOG	West European and Other States Group		
	Gruppa av vesteuropeiske og andre statar		
WFC	World Food Council		
	Verdas matvareråd		
WFP	World Food Programme		
	Verdsmatvareprogrammet		
WGUNS	Open-ended High-level Working Group on the Strengthening of the United Nations System		
	Arbeidsgruppa for styrking av FN-systemet (Essy-gruppa)		
WHO	World Health Organization		
	Verdshelseorganisasjonen		
WIPO	World Intellectual Property Organization		
	Verdsorganisasjonen for åndsverkrett		
WMO	World Meteorological Organization		
	Den meteorologiske verdsorganisasjonen		

VEDLEGG 6

Tale/artikkel , 29.09.2009

Av: Utenriksminister Jonas Gahr Støre

Norges hovedinnlegg på FNs 64. generalforsamling

Mr President,

Distinguished representatives,

These weeks we are witnessing a resurrection of the authority of this Assembly and a new belief and commitment that multilateral cooperation can and must be made to work.

The new tone of voice we have heard from the United States here in New York is setting forceful persuasion above persuasive force and extending a hand to those who are willing to unclench a fist.

We must all seize this moment. Every country – also the smallest and weakest - can make a difference. And building bridges means that we must all reach out from where we stand today as we struggle together with the crisis of finances, food, energy, climate and health.

New efforts must be undertaken to break cycles of impasse – such as moving decisively to make peace in the Middle East and obtain a peace agreement that can deliver a Palestinian state which can live side by side with Israel in peace.

Mr President,

Last month the UN Secretary-General visited Norway's Arctic to study the impacts of global warming.

As we approach Copenhagen, the pace of negotiation must increase. Economy-wide reduction targets must be set for all developed countries. Large and more advanced developing countries should commit themselves to measurable, reportable and verifiable actions. Cuts in emissions from rainforest preservation must be institutionalized, as stipulated by the REDD project, funded and included in a new treaty.

Financing is key for success in Copenhagen. Our Norwegian contributions and proposals may generate substantial new and additional financing for measures in developing countries, based on public finance and dedicated income from the global carbon market.

Mr President,

The financial crisis have pushed millions of people back in the trenches of poverty, and staggered us in our pursuit of the Millennium Development Goals.

Loss of income is placing public policies at a perilous risk, potentially undermining services on which the poorest and weakest depend the most, such as health and education.

Norway supports all the Millennium Development Goals. We will for the second year in a row surpass 1 percent official development assistance. We have increased our ODA in absolute terms after the financial crisis hit us to show solidarity with those who are less fortunate than we are.

We engage with a particular focus on areas where Norway can make a difference. We will continue to take on a special obligation with regard to the health related MDGs.

We have tripled our contributions to health since the year 2000. Millions of lives have been saved through the efforts of a broad alliance of partners, private and public alike.

We will continue to play a leading role until we have achieved these MDGs.

The most disgraceful underachievement of the MDG effort today is the lack of progress to improve maternal health. While we can vaccinate children and give mothers a bed net under a tree at a particular time, what women need are round-the-clock services in clinics to ensure safe deliveries as well as preparedness for transfer to a hospital in the event of complications.

Strengthening health services is key for reducing mother and child mortality, and is also a vital element in realising the rights of women and children. New and dedicated effort to combat maternal mortality will now be mobilized.

The appalling rise of rape and other forms of sexual violence reveal an ugly story of men around the world still regarding women and children as secondary citizens. My fellow delegates, we must never rest as long as women are denied the services and rights that we men take for granted. Nothing less than our claim to civilization is at stake.

Today, the Security Council is debating the situation in Afghanistan after the elections and the need for a new Afghan government to connect more strongly with its people, fight corruption and narcotics, empower state institutions, protect human rights in particular women's rights, so that the day may come – soon – when Afghans take care of Afghanistan's security and when Afghan men and women can run a democratic Afghanistan.

We must continue to support UNAMA which has a mandate to coordinate the international assistance with the Afghan Government. UNAMA requires additional resources as well as a strong commitment on the part of all UN member states to the coordination of efforts under Afghan leadership.

Mr President,

We stand on the threshold of a new era of nuclear disarmament. The Review Conference of the Nuclear Non-Proliferation Treaty next year must set a clear and specific agenda for the elimination of the existing nuclear arsenals, and for ensuring that nuclear technologies are only applied peacefully, to the benefit of mankind.

Recent information cast new doubt on Iran's nuclear ambition. Iran itself has the opportunity and responsibility to remove this doubt and it is imperative that it does so.

And then, while nuclear weapons pose a threat of mass destruction, actual destruction of mass proportions do indeed happen every year, by small arms, cluster munitions and landmines. Norway is committed to humanitarian disarmament, motivated by the unacceptable harm these weapons cause to civilians. We urge all states to accede to the Convention on Cluster Munitions and to join intensifying efforts to control small arms and arms trade.

Mr. President,

Norway is honoured to have been elected member of the Human Rights Council and will work with others to raise the credibility, effectiveness and visibility of that important body. Last week Norway submitted its first report to the council of the human rights situation in Norway, taking a critical look at our own record and inviting constructive criticism. We encourage all states to submit similar constructive criticism of their own records – so that the review process becomes substantive and meaningful.

Here in New York, we welcome the decision to establish a new and enhanced gender entity and hope to see it operational as soon as possible. We will pursue the UN reform agenda of system-wide coherence and the delivering as one agenda.

The UN should take pride from being subject to more public scrutiny. Reform must be an ongoing effort. Only such an approach will allow us to keep lending the UN all the support it deserves.